

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta
Katedra asijských studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

OLOMOUC 2022 Bc. Tereza Lukešová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta
Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Mladí Korejci: komparace se starší generací
Young Koreans: comparison with the older generation

OLOMOUC 2022 Bc. Tereza Lukešová

vedoucí diplomové práce: Mgr. Blanka Ferklová, PhD.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Mladí Korejci: komparace se starší generací“ vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci, dne

.....

Podpis

Anotace

Tato diplomová práce se bude zabývat změnou společensky uznávaných hodnot a postojů mladých Jihokorejců, narozených po roce 1993, k tématům jako jsou hodnoty rodinného života, vysokoškolské vzdělání a dodržování nejvýznamnějších tradic. Mladší generace Jihokorejců zřejmě vlivem demokratizace a globalizace od tradičních hodnot vycházejících z neokonfucianismu postupně upouští a jejich postoje k těmto tématům se mění. Cílem práce je tedy zhodnocení těchto změn v komparaci s generací rodičů zkoumané skupiny. V teoretické části práce pomocí rešerše odborné literatury a dostupných výzkumů popíšu dané hodnoty rodičů zkoumané generace, ze kterých bude mé výzkumné šetření vycházet. V praktické části práce provedu polostrukturované rozhovory se subjekty, které vyhovují předem určeným kritériím. Následovat bude vyhodnocení výsledků analýzy a jejich komparace s daty získanými v teoretické části práce.

Jméno a příjmení:	Tereza Lukešová
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název práce:	Mladí Korejci: komparace se starší generací
Vedoucí práce:	Mgr. Blanka Ferklová, PhD.
Počet stran:	121
Počet znaků:	121 990
Počet titulů použitých pramenů:	79
Počet příloh:	8
Klíčová slova:	mezigenerační propast, neokonfucianismus, korejská rodina, tradice, Jižní Korea, sociální psychologie

Abstract

This thesis will address the change of social values and attitudes of young South Koreans born after 1993 on topics such as values of family life, higher education and adherence to the most important traditions and customs. Young generations of South Koreans are presumably gradually abandoning those traditional values based on neoconfucianism and their attitudes towards these topics have changed, probably due to democratization and globalization. The aim of this thesis is to evaluate these changes through an analysis of interviews and comparison with older generation. In the practical part of the thesis I will conduct semi-structured interviews with subjects that meet predetermined criteria. This will be followed by an evaluation of the results of the analysis and their comparison with the data obtained in the theoretical part of the work.

Name and surname:	Tereza Lukešová
Faculty and department:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Title:	Mladí Korejci: komparace se starší generací
Supervisor:	Mgr. Blanka Ferklová, PhD.
Number of pages:	121
Number of characters:	121 990
Number of used sources:	79
Number of attachments:	8
Keywords:	generation gap, neoconfucianism, Korean family, traditions, South Korea, social psychology

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí své diplomové práce, Mgr. Blance Ferklové, PhD., za vedení mé magisterské diplomové práce, za věnovaný čas, ochotu, cenné podněty a rady.

Obsah

Anotace	3
Abstract.....	4
Seznam grafů	9
Úvod.....	11
1. Vymezení pojmů a termínů ze sociologie a sociální psychologie.....	13
1.1. Sociologie a sociální psychologie	13
1.2. Konzervatismus.....	14
1.3. Individualismus a kolektivismus.....	14
1.4. Rodina	15
2. Mezigenerační propast.....	16
2.1. Vysvětlení použitých pojmů	16
2.2. Rozdělení generací	17
3. Konfucianismus a neokonfucianismus v Koreji.....	19
3.1. Představení konfucianismu a jeho základních hodnot	20
3.2. Neokonfucianismus v Koreji.....	22
3.3. Korejský nacionalismus	23
4. Korejská rodina	23
4.1. Tradiční korejská rodina	24
4.2. Manželství a děti	25
4.2.1. Manželství.....	25
4.2.2. Děti a porodnost.....	27
4.2.3. Rozvod	28
4.2.4. Dohodnuté sňatky	28
4.2.5. Mezikulturní manželství	30
4.2.6. Ženská cudnost	31
5. Důraz na vysokoškolské vzdělání	31

6.	Globalizace a demokratizace Korejské republiky	32
6.1.	Globalizace.....	32
6.2.	Demokratizace a ekonomický růst	33
6.2.1.	Zázrak na řece Han	33
6.2.2.	Cesta k demokracii.....	34
7.	Feminismus v Korejské republice	35
8.	Svátky a tradice	38
8.1.	Čchusok.....	38
8.2.	Solnal.....	38
8.3.	Rituál česa	39
8.4.	Ostatní svátky a tradice	40
8.4.1.	Den narození Buddhy	40
8.4.2.	Rodinné svátky	41
9.	Vymezení praktické části práce	42
9.1.	Cíle	42
9.2.	Metody sběru dat.....	42
9.3.	Charakteristika výběrového souboru.....	43
9.4.	Průběh výzkumného šetření	44
10.	Výsledky, jejich analýza a komparace dat.....	45
10.1.	Mezigenerační propast.....	45
10.2.	Neokonfuciánské hodnoty	46
10.2.1.	Kolektivismus vs. individualismus	46
10.2.2.	Rovnost pohlaví	48
10.2.3.	Materialismus.....	49
10.2.4.	Korejský nacionalismus	49
10.3.	Rodina a rodinný život	50
10.3.1.	Manželství.....	51

10.3.3. Rozvod.....	63
10.4. Vysokoškolské vzdělání	64
10.4.1. Výhody vysokoškolského vzdělání	65
10.4.2. Shrnutí.....	65
10.5. Svátky a tradice	66
10.5.1. Čchusok	66
10.5.2. Solnal	67
10.5.3. Jiné svátky a tradice	67
10.5.4. Shrnutí.....	67
Závěr	69
Resumé.....	71
Seznam literatury a pramenů	72
Přílohy.....	i
1. Rozhovor se subjektem 1	i
2. Rozhovor se subjektem 2	vi
3. Rozhovor se subjektem 3	x
4. Rozhovor se subjektem 4	xv
5. Rozhovor se subjektem 5	xx
6. Rozhovor se subjektem 6	xxviii
7. Rozhovor se subjektem 7	xxxv
8. Rozhovor se subjektem 8	xl

Seznam grafů

Graf 1: HDP na obyvatele Korejské republiky v letech 1960 – 2022	18
Graf 2: Medián věku mužů a žen pro vstup do prvního manželství	27
Graf 3: Ekonomická participace žen v Jižní Koreji 1960 – 2020	36
Graf 4: Škála individualismu dle zemí	47
Graf 5: Hodnoty nacionalismu u tří generací	50
Graf 6: Počet uzavřených sňatků v letech 1980 – 2021	52
Graf 7: Postoj k cudnosti ženy před svatbou	55
Graf 8: Míra mezikulturních manželství	57
Graf 9: Odmítání role ženy v domácnosti	60
Graf 10: Míra plodnosti v Korejské republice	61
Graf 11: Hrubá míra rozvodovosti v Korejské republice	64

Ediční poznámka

V této diplomové práci je v textu pro přepis korejských výrazů použita Česká populární transkripce korejštiny. Zároveň je před „i“ pro přesnější zachycení výslovnosti použito „š“, což je v souladu se standardní jihokorejskou výslovností.

Úvod

Za vlády dynastie Čoson se do popředí zvolna na úkor buddhismu začal dostávat nábožensko-filozofický směr zvaný neokonfucianismus. Ten pochází z Číny, kde vznikl jako jakási úprava konfucianismu, a významně se na jeho tvorbě podílel čínský filozof Ču Si (1130 n. l. - 1200 n.l.). V 16. století se neokonfucianismus stal pevným filozofickým základem a silně ovlivnil řád a hodnoty korejské společnosti, zejména vyšších tříd. Ideologie neokonfucianismu údajně formuje korejský morální systém, způsob života, sociální vztahy a dokonce je i základem velké části jihokorejského právního systému. Konkrétně mezi ně patří např. oddanost k vlastním předkům a s tím spojená poměrně silná rodičovská autorita, kdy potomci respektují přání a příkazy svých rodičů. Jedním z předmětů mého zkoumání je tudíž i otázka, zda i v dnešní době rodiče tuto autoritu využívají a zasahují do rozhodování svých potomků, např. co se týče volby oboru vzdělání, zaměstnání, partnera apod. Dále můžeme mezi neokonfuciánské hodnoty zařadit i důraz na hierarchii ve společnosti, což se i dnes projevuje v sociálních vztazích a ve velké míře i na pracovišti, jak tvrdí Han, Hovav a Hemmert (2020). Předmětem mého zkoumání je i otázka, zda mladší generace vlivem globalizace, čímž v rámci této práce chápu jako narůstající vliv Západu a západních hodnot na korejskou společnost, a demokratizace Korejské republiky od těchto neokonfuciánských hodnot začínají postupně upouštět.

Před zpracováním výsledků provedeného výzkumu je třeba si objasnit a vysvětlit některé pojmy a okolnosti, o které se ve výzkumné části opírám. Vzhledem k zaměření výzkumu se budu nejdříve zabývat vybranými pojmy sociologie a sociální psychologie, následně vysvětlím i termíny jako generace a mezigenerační propast. Důležitou částí teoretického úseku práce pak bude objasnění termínů konfucianismus a neokonfucianismus a samotných neokonfuciánských společenských hodnot. V kapitole 4 se budu věnovat tradiční korejské rodině, na kterou je zaměřena velká část mého výzkumu. Dále budu v rámci zkoumání pozorovat i případné mezigenerační změny názoru na postavení žen ve společnosti, především tedy ve vztahu k rodině a případně i na pracovišti. Z toho důvodu v kapitole 7 prozkoumám i vývoj feminismu v Korejské republice. Pozornost budu v teoretické části práce věnovat i vysvětlení termínu globalizace, včetně popisu demokratizace Korejské republiky a jejího vlivu na korejskou společnost.

V praktické části mé práce budu prezentovat výsledky kvalitativního výzkumu, jehož základem jsou polostrukturované rozhovory s 8 subjekty, které byly vybrány na základě několika kritérií, např. narození až po roce 1993. Konkrétní kritéria vymezím v kapitole 9.3. Otázky k rozhovoru byly sestaveny na základě rešerše odborné literatury a jiných odborných zdrojů. Jsou zaměřeny zejména na témata týkající se přístupu k rodině a udržování různých tradic. Na základě rešerše budou zjištěny i zkoumané hodnoty generace rodičů respondentů. V tomto kroku budu částečně vycházet z již existujících výzkumů, na které budu zároveň touto prací navazovat. Po důkladném přepisu nahrávek rozhovorů provedu jejich analýzu a zhodnotím výsledky. Cílem výzkumu je tedy komparace generace Jihokorejců narozených po roce 1993 s generací jejich rodičů v oblasti hodnot rodiny, postavení žen ve společnosti, přístupu ke vzdělání, tradicím a zvyklostem. Následovat bude zhodnocení, zda se vlivem globalizace a demokratizace názory a postoje mladé generace v porovnání s generací jejich rodičů změnila a jakým způsobem. Vzhledem k širokému pojetí a již existujícímu výzkumu zaměřenému na starší generace (Na a Čcha, 2000) se v praktické části zaměřím pouze na názory mladší generace.

1. Vymezení pojmů a termínů ze sociologie a sociální psychologie

Tato práce se zabývá výzkumem změny přístupu mladých Jihokorejců ve srovnání s generací jejich rodičů ke konkrétním otázkám v oblasti rodiny, vzdělání, tradic a zvyklostí. Zkoumá tedy společenské chování jedinců i skupiny, proto práce zahrnuje pojmy i z oborů sociologie a sociální psychologie. Nicméně, význam používaných termínů je každým autorem uchopen odlišným způsobem, proto jsem se rozhodla tuto kapitolu věnovat terminologickému upřesnění. V jakém významu dané pojmy chápu a jsou použity ve výzkumu.

1.1. Sociologie a sociální psychologie

V obou případech se jedná o poměrně mladé, avšak široce obsáhlé společenské vědy. Sociologie se zabývá studiem společnosti, a to zejména různých sociálních systémů. Ty můžeme chápat jako celky či útvary, které jsou založeny jednak na vztazích mezi jednotlivci uvnitř daného útvaru, tak i mezi jednotlivými systémy navzájem.¹ Na přesném vymezení předmětu zkoumání sociologie, tzn. co všechno do této vědy můžeme počítat, se napříč směry a školami nenašla shoda. Například Urban sociologii popisuje následovně:

„Pokud bychom chtěli předmět sociologie vymežit (...) tak nějak lidsky, řekli bychom, že tato věda odpovědně poznává všední život společnosti a problémy, které nás dnes a denně trápí, zaměstnávají naši mysl, ovlivňují naše individuální jednání a jsou ve vztahu s okolím a druhými lidmi – odehrávají se na poli společnosti.“ (Urban, 2017, s. 22)

Z Urbanova citátu tedy vyplývá, že předmětem sociologie je poznávání a popisování společenských problémů a témat, která mohou ovlivnit chování jedince. Tento princip uplatňuji ve svém zkoumání mezigenerační propasti mezi mladými a starými Korejci.

Sociální psychologie leží na pomezí mezi psychologíí a sociologií. Tato věda se už více zaměřuje na jednotlivce, a to právě ve vztahu k ostatním lidem. Přesněji řečeno zkoumá, jak lidé přemýšlí o ostatních lidech, jak na sebe navzájem působí a jak se

¹ BURIÁNEK, Jiří. Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy. Str. 8

ovlivňují.² Jednoduše se tedy dá říct, že sociální psychologie zkoumá chování jednotlivců v sociálním kontextu. Oproti tomu obecná psychologie zkoumá chování jedince mimo společnost.³

Většina mého výzkumu se opírá spíše o sociologii, která se zaměřuje spíše na fungování malých či velkých celků společnosti.⁴ Čímž je v souladu komparace dvou různých generací, dvou různých sociálních skupin. Sociální psychologie se naopak zaměřuje na jedince ve vztahu k ostatním, například na jeho chování a postoje v rámci rodiny,⁵ což taktéž tvoří značnou část výzkumného šetření.

1.2. Konzervatismus

Jedním z pojmů sociální psychologie objevující se v této práci je konzervatismus. Konzervatismus je dosud převládající způsob myšlení v některých asijských zemích, v Koreji nevyjímaje. Je obecně spojován s charakteristikami, jako jsou důraz na důslednost a dodržování pravidel, důležitost rodiny a určitých tradic, náboženský fundamentalismus, respektování autority, menší tolerance k menšinám, nižší přizpůsobivost a v neposlední řadě i preference konvenčnosti jak v umění, tak i v oblékání.⁶ V Koreji je konzervatismus často spojován i s politikou. Tradiční konzervativní strany podporují silnou národní obranu, volný obchod, podnikání a naopak oponují komunismu, zaměstnaneckým odborům a podobně.⁷

1.3. Individualismus a kolektivismus

Individualismus a kolektivismus, další v této práci použité pojmy sociální psychologie, jsou dva protikladné principy, které určují, jak nahlížíme na vztahy jednotlivce a společnosti. Individualismus, který je bližší spíše západním kulturám, uznává hodnoty autonomie jednotlivce ve společnosti. Takový jednatel má na základě tohoto pohledu širší okruh práv, která svým způsobem zaručují jeho soukromí, nezávislost na jiných a klade velký důraz na seberealizaci. Naproti tomu kolektivismus

² MYERS, David G. Sociální psychologie. Str. 8-9

³ NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Str. 10-12

⁴ BURIÁNEK, Jiří. Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy. Str. 8

⁵ NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Str. 10-12

⁶ VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK Ivan, ed. Aplikovaná sociální psychologie: [člověk a sociální instituce]. I.Str. 70-71

⁷ (IZ) Conservatism in South Korea

uznává určitou závislost a podmíněnost jednotlivce společnosti. Konkrétně řečeno jsou jednotlivcovy zájmy, včetně jeho seberealizace, přímo závislé na zájmech a prospěchu dané společnosti.⁸ Tématu individualismu a kolektivismu se podrobně věnoval i významný nizozemský sociolog a psycholog Geert Hofstede. Ten tvrdí, označení dané společnosti jako individualistická nebo kolektivistická závisí na tom, zda se její členové v rámci společnosti vnímají jako „já“ (individualismus) nebo „my“ (kolektivismus).⁹ Konkrétním statistikám se věnuji ve výzkumné části v kapitole 10.2.1.

Individualizace v kontextu této práce souvisí i s globalizací a modernizací Koreje. Mělo to samozřejmě velký vliv i na společnost. Zejména díky novým technologiím a sociálním sítím můžeme vnímat určitý rozpad společenství a vzájemně solidárních vztahů mezi lidmi. Modernizace logicky útočí i na tradiční hodnoty ve společnosti a lidé je v návaznosti na to mohou přehodnotit. Viz například systém patriarchátu v tradiční korejské rodině,¹⁰ kterému se věnuji v kapitole 4.2.1.

V oblasti individualizace se používá i termín personalizace. Lidé ztrácejí zájem o veřejné věci, cítí potřebu postarat se sami o sebe, působí zde určitá nestálost kvůli neustálé nutnosti volby, zvyšuje se povrchnost jedinců. Individualizace může být jak dobrovolná tak i nedobrovolná a bohužel souvisí i se sociální exkluzí, tedy vyloučením z určité společnosti.¹¹

1.4. Rodina

Velká část výzkumného šetření je zaměřená na téma rodiny a rodinného života. Z toho důvodu dedikuji tuto kapitolu vymezení definice a významu pojmu rodina v sociologické a sociálně psychologické rovině, což je pro můj výzkum stěžejní. V sociální psychologii se jedná o jedno z klíčových témat, jelikož zde dochází k psychologickému formování jedince.¹² Přímých definicí rodiny je hned několik. Spousta z nich uvádí, že se jedná o jistou sociální skupinu, která je složena minimálně ze dvou členů odlišného pohlaví, kteří nejsou pokrevně příbuzní.¹³ S touto definicí je však možno

⁸ VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK Ivan, ed. Aplikovaná sociální psychologie: [člověk a sociální instituce]. I.Str. 70-71

⁹ (IZ) National Culture

¹⁰ SUŠA, Oleg. Globalizace v sociálních souvislostech současnosti: diagnóza a analýza. Str. 183-184

¹¹ SUŠA, Oleg. Globalizace v sociálních souvislostech současnosti: diagnóza a analýza. Str. 185

¹² MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Str. 29

¹³ VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK Ivan, ed. Aplikovaná sociální psychologie: [člověk a sociální instituce]. I.Str. 304

polemizovat, neboť v dnešní době můžeme považovat za rodinu i soužití dvou pokrevně nepříbuzných jedinců na základě romantického vztahu. To je ovšem naše představa, ve většině světa to tak jasné určitě není. Součástí rodiny jsou pak i jejich děti, kde jako členy rodiny můžeme brát vlastní i nevlastní děti. Buriánek ve své definici uvádí, že rodina jakožto určitá sociální jednotka svým členům určuje pravidla chování a zároveň je na ně vyvíjen i určitý tlak ze strany společnosti. Dále svou definici rozšiřuje i o nesezdaná manželství, tedy o páry, které sice nevstoupily do oficiálního manželského svazku, nicméně spolu dlouhodobě žijí a mohou mít i děti.¹⁴ Další zdroje rodinu jednoduše definují jako takový systém hierarchické struktury.¹⁵ Dá se dělit na menší a větší subsystemy. Menší rodinné subsystemy si můžeme představit jako vzájemný vztah obou manželů, vztah rodičů s jejich potomky a sourozenské vztahy. Větší subsystemy pak můžeme chápat v komunitním a sociálním kontextu.¹⁶ V rodině dochází ke kulturnímu přenosu, předávají se tradice, zvyky, kulturní hodnoty.¹⁷

2. Mezigenerační propast

2.1. Vysvětlení použitých pojmů

Generační rozdíl, někdy také označován jako mezigenerační propast, je rozdíl v životních postojích a názorech mezi dvěma nebo více generacemi.¹⁸ Předmětem této práce je zkoumání právě mezigenerační propasti mezi mladými Korejci (kteří byli narozeni po roce 1993, více viz kapitola o charakteristice výběrového souboru) a generací jejich rodičů v oblastech jako je rodinný život, základní neokonfuciánské hodnoty, vzdělání a dodržování tradic. Proto je třeba nejdříve prozkoumat jednotlivé generace Korejců, které ve výzkumu mohou hrát nějakou roli.

Generace jsou skupiny lidí, kteří dospívali zhruba ve stejném časovém úseku a sdílí tak podobné životní zkušenosti a postoje.¹⁹ Různé generační skupiny bývají ovlivněny významnými událostmi, které se stanou během jejich dospívání, což jsou většinou klíčová léta při finalizaci formování identity jednotlivce. Mezi tyto události můžeme zařadit třeba

¹⁴ BURIÁNEK, Jiří. Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy. Str. 102-103

¹⁵ Např. manžel – manželka. Otec – syn.

¹⁶ (IZ) COX, Martha J a PALEY Blair. Families as systems

¹⁷ MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Str. 29

¹⁸ (IZ) Mezigenerační propast

¹⁹ (IZ) Generation

náhlé a velké ekonomické změny, války, technologické inovace a náhlé změny v politických ideologiích. Každá generační skupina má většinou svůj vlastní soubor hodnot, přesvědčení a postojů. Ty se pak promítají do všech oblast života.²⁰

2.2. Rozdělení generací

Obecně platí, že lidé narození od 60. až do poloviny 80. let 20. století, se klasifikují jako "Generace X".²¹ V České republice se lidem narozeným od 70. let také přezdívá 'Husákovy děti'.²² Následují pak Generace Y aneb "Mileniálové" (80. léta až polovina 90. let) a Generace Z (někdy uváděná i jako Generace M).²³ Tady klasifikace většinou končí, ale některé zdroje přidávají novou Generaci Alfa pro děti narozené po roce 2015.²⁴

V Koreji je ale dělení generací lehce odlišné, zejména vlivem historických a politických událostí. Lidé narození přibližně mezi lety 1960 a 1969 jsou označováni jako Generace 386. Tento termín pochází z mikroprocesorových počítačů Intel 386, které byly populární v 80. letech.²⁵ Tato generace zažila vojenskou diktaturu Pak Čonghuiho²⁶ a během autoritativní vlády jeho a později i Čon Tuhwana²⁷ aktivně usilovala o vybudování demokracie.²⁸ Kromě toho navíc v produktivním věku prošla asijskou finanční krizí²⁹, což měla asi největší vliv na přetvoření jejich hodnot a postojů k práci i životu. Oproti mladším generacím si mnohem více váží tradičních hodnot a mají vyšší tendence ke kolektivismu. Vidí v tom určitou formu jistoty, které se jim během života vlivem všech zmíněných událostí zrovna moc nedostávalo.³⁰ Do Generace 386 spadá většina rodičů dotazovaných ve výzkumném šetření této práce.

²⁰ (IZ) PARK, Sunyoung a PARK, Sohee. Exploring the generation gap in the workplace in South Korea

²¹ (IZ) MCKENNA, Amy. Generation X: demographic group

²² Lidé narození v populační vlně za doby normalizace na území Československa, pojem odkazuje na tehdejšího prezidenta Gustava Husáka (1913 – 1991. Prezidentem 1975 - 1989)

²³ (IZ) Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins

²⁴ (IZ) Generation

²⁵ PARK, Sunyoung. Shinsedae: Conservative attitudes of a "New Generation" in South Korea and the impact on the Korean presidential election

²⁶ 1971 – 1979. Voják a státník. U moci 1961 – 1979. Prezidentem 1963 – 1979.

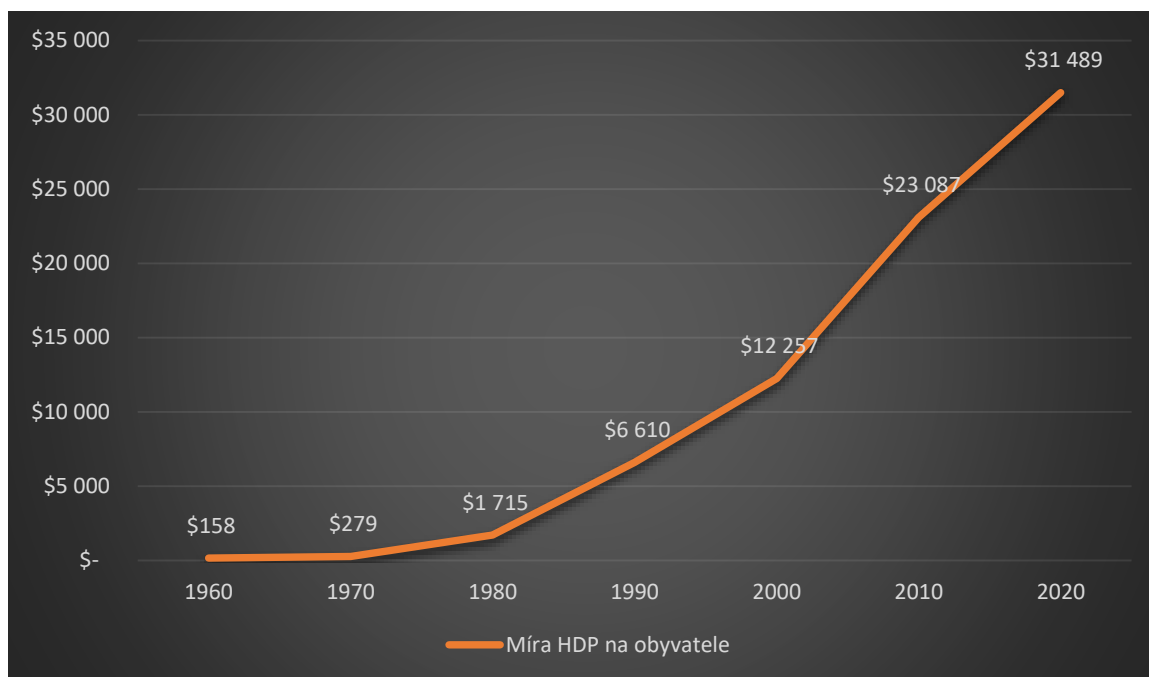
²⁷ 1931 – 2021. Voják a politik. Prezidentem 1980 – 1988.

²⁸ (IZ) LEE, Sookjong. Generational Divides and the Future of South Korean Democracy

²⁹ IMF krize, 3. 12. 1997 – 23. 8. 2001. Způsobena vážným nedostatkem deviz a nemožností jihokorejských společností splácet své závazky

³⁰ PARK, Sunyoung. Shinsedae: Conservative attitudes of a "New Generation" in South Korea and the impact on the Korean presidential election

Korejci, kteří se narodili v 70. a na počátku 80. let se nazývají Generace X, též Nová Generace (*Šinsede*).³¹ Tato skupina lidí v porovnání s předchozími generacemi dospívala v době většího ekonomického růstu a prosperity, jak lze pozorovat v grafu 1.

Graf 1: HDP na obyvatele Korejské republiky v amerických dolarech v letech 1960 – 2022. Macrotrends LLC. [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.macrotrends.net/countries/KOR/south-korea/gdp-per-capita>

Díky demokratizaci (viz kapitola 6.2.2.) a ekonomickému pokroku v 90. letech měli lidé větší svobodu a více osobních práv. Už zde lze pozorovat lehčí tendence k individualismu a tendence přikládat důležitost rovnováze mezi pracovním a soukromým životem.³² Stále ale převládají konzervativnější postoje.³³

Některé zdroje dělí mladé Generace Y a Z do takzvané “Generace MZ” (80. léta až do roku 2010) z toho důvodu, že jsou si velmi podobné. Někdy se členům těchto generací přezdívá “Ztracená generace” nebo i “Generace, která se vzdala³⁴”.³⁵ Je k tomu hned několik důvodů. Lidé v této věkové skupině mají obrovský problém najít si dobré, či vůbec nějaké, zaměstnání. To je vede k tomu, že se musí vzdát plánů na vlastní bydlení,

³¹신세대. 신 = nový, 세대 = generace

³² PARK, Sunyoung a PARK, Sohee. Exploring the generation gap in the workplace in South Korea

³³ PARK, Sunyoung. Shinsedae: Conservative attitudes of a "New Generation" in South Korea and the impact on the Korean presidential election

³⁴삼포세대 (*Sampchosedae*)

³⁵ (IZ) KIM, Seongkon. Understanding South Korea's Generation MZ

manželství, rodinný život a podobně.³⁶ Tyto skutečnosti potvrdily i výpovědi respondentů ve výzkumném šetření této práce. Na druhou stranu si ale tato generace potrpí na určitém luxusu a neváhají stát fronty na nový high-end produkt nebo až se uvolní místo v místní vyhlášené restauraci.³⁷

Generace Y a Z jsou ale v porovnání s předchozími generacemi realističtější a praktičtější.³⁸ Bez sebemenších problémů se dokáží přizpůsobit současné ekonomické situaci a novým inovacím v technologii. Nejstarším členům generace Y je nyní 30 let a zastávají ústřední roli v pracovním prostředí. Jejich hodnoty zde ale silně rozporují pracovním hodnotám starších generací, což může zapříčinit problémy a ve finále i neefektivitu na pracovišti.³⁹ Těhle oblasti už se ale věnují jiné výzkumy⁴⁰ a tudíž jí v této práci nebudu věnovat takovou pozornost. Většina příslušníků těchto dvou generací (Generace Y a Z) jsou často ještě i v dospělosti ekonomicky závislí na rodičích. Ti se často a výrazně zapojovali do důležitých rozhodnutí svých potomků, například ohledně výběru vysoké školy, oboru či prvního zaměstnání.⁴¹ I na tuhle tematiku se zaměřuji ve svém výzkumu. Výsledky popisují v kapitole 10.3.2.2.

3. Konfucianismus a neokonfucianismus v Koreji

Pro tuto práci jsou pojmy konfucianismus a neokonfucianismus nesmírně důležité. Větší pozornost věnuji právě neokonfucianismu, který se z konfucianismu vyvíjel na území Korejského poloostrova a výrazně ovlivnil hodnoty, postoje a myšlení obyvatel Korejské republiky⁴². Korejské lidové demokratické republiky se v této práci úmyslně nevěnuji. Pozoruji, že některé zdroje chybně zaměňují neokonfucianismus za konfucianismus. Následující kapitoly jsou věnovány popisu základních hodnot konfucianismu a v následující kapitole vývoji jeho odnože, neokonfucianismu, o jehož hodnoty se opírám i ve výzkumném šetření.

³⁶ Vztahy, manželství, potomci, zaměstnání, vlastnictví domu, mezilidské vztahy, naděje, zdraví, fyzický vzhled, život

³⁷ (IZ) KIM, Seongkon. Understanding South Korea's Generation MZ

³⁸ PARK, Sunyoung a PARK, Sohee. Exploring the generation gap in the workplace in South Korea

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Např. HAN, Jinyoung , HOVAV, Anat a HEMMERT Martin (2020) nebo KIM, Cynthia Kim a LEE Jiyeun (2015)

⁴¹ (IZ) KIM, Seongkon. Understanding South Korea's Generation MZ

⁴² CAWLEY, Kevin N. Religious and philosophical traditions of Korea. Str. 23

3.1. Představení konfucianismu a jeho základních hodnot

Konfucianismus je ideologický směr, ne však náboženství, pocházející z Číny⁴³ a dnes se k němu hlásí okolo šesti milionů lidí na celém světě.⁴⁴ Tyto data ale zcela jednoznačně nebudou přesná. Clark uvádí, že konfucianismus má soubor několika pravidel. Většina z nich se zaměřují na etiku v sociálním prostředí. Je to prakticky systém hodnot, který má do rodin, měst a státu přinést harmonii a pozitivně je ovlivňovat. Tyto hodnoty určují společenské normy chování, definují morálku a poměrně striktně rozlišují mezi tím, co je správné a co je špatné.

Nejvýznamnějším představitelem konfucianismu je samozřejmě Konfucius.⁴⁵ Co se týče konkrétních hodnot, konfucianismus mimo jiné klade obrovský důraz na rodinu, její kontinuitu a s tím související vztahy mezi předky a jejich potomky.⁴⁶ Taky stanovuje, že dobro skupiny je nadřazenější dobru a cílům jedince.⁴⁷ Jde tedy o kolektivistickou ideologii. Podle Konfuciova učení se do společnosti zařazujeme vždy na základě vztahu k někomu jinému. A tyto vzájemné vztahy jsou všem jasně dané. Děti ve škole jsou ve vztahu k ostatním dětem a studentům buď mladší nebo starší. Když ženy později v dospělosti vstoupí do manželského svazku, vždy se podřizují svým manželům. Všichni občané jsou poddaní a musí respektovat autoritu své vlády a krále nebo císaře. Některé z těchto vztahů se samozřejmě v průběhu života daného člověka mění a obrací. Například, při nástupu do školy musíme respektovat starší spolužáky. Později se ale my staneme těmi staršími, respektovanými. Děti zase potřebují své rodiče, jsou na nich závislé. Když už ale dospějí a jejich rodiče zestárnou, role by se měly otočit a děti se starají o své rodiče, kteří už to třeba kvůli pokročilému věku nemusí zvládat.⁴⁸ Nicméně, všechny vztahy musí být oboustranné. Pro lepší představu - rodiče se starají o své děti, poskytují jim určité zázemí, výchovu a ochranu. Na oplátku je děti respektují, učí se od nich a poslouchají je. Manželé by měli své manželky milovat a postarat se o to, že jako rodina nestrádají a je o

⁴³ BOUKALOVÁ, Tereza, Marie CIBULKOVÁ, Martina ČERVÍKOVÁ, et al. Made in Korea II. Str. 139

⁴⁴ HOUBLER, Dorothy a Thomas HOUBLER. Konfucianismus. Str. 9

⁴⁵ 551 př. n. l. - 479 př. n. l., území dnešní Čínské lidové republiky

⁴⁶ BOUKALOVÁ, Tereza, Marie CIBULKOVÁ, Martina ČERVÍKOVÁ, et al. Made in Korea II. Str. 139-140

⁴⁷ HOUBLER, Dorothy a Thomas HOUBLER. Konfucianismus. Str. 12

⁴⁸ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 31-33

ně dostatečně postaráno. Od manželek se pak na oplátku očekává, že budou svým manželům plně podřízené. A v neposlední řadě, všichni poddaní by měli poslouchat svého vládce na oplátku za to, že je chrání.⁴⁹ Dětem vychovávaným v konfuciánských hodnotách se od mala říkávalo, že vůči svým rodičům mají nesplacitelný dluh za to, že je vůbec přivedli na svět - dali jim život. Následně se o ně několik let starali. Dluh za jejich výchovu a ochranu. Existuje i staré rčení, které praví: *“Tvůj dluh vlastním rodičům je hlubší než oceán a vyšší než hory.”* (Clark, 2000, str.32) I v současné Korejské republice je naprosto běžné to, že děti se ještě před dosažením desátého roku učí, že jejich život prakticky patří jejich rodičům. Děti, teenageři nebo mladší dospělí před učiněním jakéhokoliv důležitého rozhodnutí vezmou v úvahu názor nebo rady svých rodičů. Mezi tato důležitá rozhodnutí patří zejména volba oboru studia, zaměření prvního zaměstnání (případně i výběr konkrétní firmy), koho si vzít či nevzít a podobně.⁵⁰ Předpokládám a prověřím ve výzkumu, že tohle se v dnešní době změnilo a mladí Korejci už na názor svých rodičů tolik nedají. Respektive si jdou víc za tím, co oni sami chtějí a nenechají se tolik omezovat jako předchozí generace.

V Koreji se konfucianismus poprvé oficiálně představil někdy ve 4. století n. l.⁵¹, kdy na poloostrově ještě existovaly tzv. Tři království Koreje - Kogurjo, Pekče a Silla⁵². Po dalších 6 století však byl jeho vliv v zemi velmi omezen, tudíž se v té době ještě moc nerozšiřoval mezi aristokraty a obyčejné obyvatelstvo.⁵³ Od 4. století n. l. totiž na území Korejského poloostrova pronikal i buddhismus a ten se stal hlavní ideologií⁵⁴. Po několika staletí vzkvétal, ale během 13. století začal na korejském poloostrově značně upadat. To pak pokračovalo až ke konci dynastie Korjo ve čtrnáctém století. Prestiž buddhistů tak postupně upadala a otevřela tak dveře novému filozofickému systému.⁵⁵ Dynastie Čoson vládla přes 500 let⁵⁶, čímž si zasloužila titul nejdéle vládnoucího (neo)konfuciánského království na světě.⁵⁷

⁴⁹ HOOBLER, Dorothy a Thomas HOOBLER. Konfucianismus. Str. 12-13

⁵⁰ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 32

⁵¹ ANDĚLOVÁ, Petra, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka, ed. Základy asijských náboženství. Str. 89

⁵² A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 44

⁵³ ANDĚLOVÁ, Petra, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka, ed. Základy asijských náboženství. Str. 89

⁵⁴ (IZ) Korea and Japan

⁵⁵ CAWLEY, Kevin N. Religious and philosophical traditions of Korea. Str. 66

⁵⁶ 1392 - 1910

⁵⁷ KIM, Taegy a CAWLEY Kevin N. Korean history: a beginner's guide. Str. 60 - 61

3.2. Neokonfucianismus v Koreji

S novou dynastií na úkor buddhismu pomalu pronikala nová ideologie – neokonfucianismus. Za jednoho ze zakladatelů neokonfucianismu se považuje čínský filozof Ču Si.⁵⁸ Jeho učení a ideje pak za dynastie Čoson převzali korejští filozofové a dopracovali je do nové podoby. Jedni z nejlepších filozofů této doby byli I Hwang (이황)⁵⁹, a I I (이이)⁶⁰, okolo kterých se následně vytvořily školy Jongnam⁶¹ a Kiho⁶². Tím tak začaly vášnivé akademické debaty. Škola Jongnam se přikláněla k názoru, že blahobyt lidu závisí na zlepšování autonomie regionů. Škola Kiho zase zastávala názor, že je třeba klást velký důraz na bezpečnost státu a k tomu, aby ji zabezpečili, potřebují velkou a silnou armádu.⁶³ Neokonfucianismus měl být velkou změnou, která pomůže státu i společnosti postupně vzkvétat. Měl prakticky pomoci vyřešit problémy, které v zemi přetrvávaly během předchozí dynastie Korjo. Nebylo to ale tak jednoduché a k dosažení takového cíle byla zapotřebí komplexní přeměna - od pozemkové reformy, přes reorganizaci regionálních správ, po zvýšení byrokratizace a centralizaci královské moci.⁶⁴ Zaveden byl samozřejmě i společenský model založený na striktní hierarchii mezi jednotlivými vrstvami společnosti. Pro každou vrstvu a sociální skupinu platila pravidla, která specifikovala jejich roli ve společnosti a určovala jejich povinnosti.⁶⁵ Toto hierarchické rozdělení v jisté formě v Koreji existuje dodnes. Korejci stále respektují koncept vztahu starší – mladší, rodič – dítě a u starších generací i muž – žena.⁶⁶

Cílem této nové ideologie však nebylo vládnout zákonem, nýbrž “očisťovat”. A nedělat tak za pomoci trestů. Naopak, obrovský důraz se kladl na etiku a morálku. Pro komplexní změnu společnosti tak byly využity spíše různé obřady a rituály, které sociální normy ve finále pozměnily lépe, než by se podařilo za využití zákonů a trestů. Nejdůležitějším z obřadů byl rituál pro zemřelé, zvaný Česa. Tomu se ale budu více

⁵⁸ Ču Si: 1130 n. l. - 1200 n. l.

⁵⁹ I Hwang: 1502 n. l. – 1571 n. l., známý též jako též Tchokje

⁶⁰ I I: 1536 n. l. – 1584 n. l., známý též jako Julgok

⁶¹ 영남. Učení I Hwanga.

⁶² 기호. Učení I Iho.

⁶³ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 156-157

⁶⁴ BOUKALOVÁ, Tereza, Marie CIBULKOVÁ, Martina ČERVÍKOVÁ, et al. Made in Korea II. Str. 142

⁶⁵ ANDĚLOVÁ, Petra, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka, ed. Základy asijských náboženství. Str. 90

⁶⁶ ANDĚLOVÁ, Petra, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka, ed. Základy asijských náboženství. Str. 99

dopodrobna věnovat v dalších kapitolách.⁶⁷ Jak neokonfuciánské hodnoty ovlivnily i rodinný život, zkoumám v kapitole 4.1.

3.3. Korejský nacionalismus

Nacionalismus sice nevychází z neokonfucianismu, nicméně stále tvoří velkou část korejské kultury a korejské identity vůbec. Proto беру za vhodné tuto problematiku také alespoň ve zkratce zmínit a věnovat jí i malou část výzkumu.

Korejský nacionalismus je přirozeným výsledkem historických událostí na korejském poloostrově.⁶⁸ Když totiž porozumíme všemu, čím si korejský národ prošel a co všechno kolektivně dokázal, tak se nemůže divit, proč je tak silně zarytý ve společnosti. Podstatou korejského nacionalismu je i otázka, co to vlastně znamená být Korejcem. V rámci této problematiky se hodně debatovalo o historických zkušenostech korejského národa a o vymezení území. Ke konci 19. století začali Korejci hodně mluvit o občanství. Paradoxem ale bylo, že své občany selektovali na základě toho, jakou mají úroveň vzdělání, cíle a jak jsou schopni pracovat pro národ. V té době začaly i noviny ve velké míře používat nacionalismus - zejména v tom smyslu, že se v titulcích a textech často objevovala slabika *kuk* (v překladu národ, země, stát a jejich přívlastky).⁶⁹ V kontextu mého výzkumu jej chápu jako náklonnost a upřednostňování blahobytu země.

4. Korejská rodina

I přes veškeré změny v sociálním životě způsobené zejména rychlou industrializací, modernizací a globalizací po druhé světové válce, si korejská rodina stále drží jakýsi tradiční základ, tradiční hodnoty,⁷⁰ které rozeberu níže. Je nutné si ale uvědomit, že tyto změny stále probíhají a korejská společnost se s příchodem nových, mladších, generací neustále mění - 'pozápádnují se'. Mladí lidé se individualizují, jsou více materialističtí, bojují za stejná práva mezi pohlavími. Mnohem více žen chodí do práce, už to není takové

⁶⁷ CAWLEY, Kevin N. Religious and philosophical traditions of Korea. Str. 168 - 171

⁶⁸ (IZ) Korean nationalism

⁶⁹ BOUKALOVÁ, Tereza, Marie CIBULKOVÁ, Martina ČERVÍKOVÁ, et al. Made in Korea II. Str. 292 - 293

⁷⁰ LEE, Kwangkyu. Korean family and kinship. Str. 69

tabu jako před sto lety. Korea má sice v tomhle ohledu oproti západním zemím co dohánět, ale už také ušla dlouhou cestu za velmi krátký čas.⁷¹

4.1. Tradiční korejská rodina

Jak již bylo řečeno v kapitole 3.2., neokonfucianismus změnil korejskou společnost. Rodina se stala naprostou prioritou. Byla dokonce důležitější než práce pro stát, jelikož jakmile by se někdo nedokázal postarat o svou rodinu, jak si pak asi povede ve službě pro stát?⁷² Povinnosti všech členů byly v tradiční korejské rodině většinou přesně definovány. Muž/otec samozřejmě zastává absolutní vůdčí roli celé rodiny. Měl by ji zajistit po finanční stránce, ale i z hlediska bezpečí a jistoty. Měl by určovat jasná pravidla, která povedou k úspěšné výchově dětí. Také by měl svou rodinu vhodně reprezentovat ve svém okolí.⁷³ Přeměna společnosti na patriarchát je na korejských rodinách do určité míry vidět dodnes. Otec je vždy hlavou rodiny a měl by ji řídit s nejlepším přesvědčením. Ostatní členové rodiny by na oplátku měli bez jakéhokoliv odporu a odmítání plnit jeho příkazy.⁷⁴

Žena by zase měla zastávat typicky “ženské práce”. To znamená ráno brzy vstát, uvařit snídani pro děti a manžela, udržovat pořádek v domácnosti a případně být výbornou hostitelkou pro rodinné i jiné návštěvy. Od žen se očekávalo, že se budou zdržovat zejména jen ve vlastním domě a neměly by být často vídávány venku.⁷⁵ Stejně tak by neměly ani pracovat. Samozřejmě se postupem času stávalo, že by žena chodila do práce - například do továrny. I ženy si totiž potřebovaly vydělat buďto na svou budoucnost (jakožto prostředek jak podpořit manžela) nebo kvůli svým rodičům, aby je mohly ve stáří finančně podporovat. V takovém případě se stávalo, že pracující ženy byly ubytovány na ubytovně pro ně speciálně určené, která se zamykala a byla hlídána.⁷⁶ K tématu ženy v domácnosti mohu přidat i vlastní zkušenost získanou pozorováním z doby, kdy jsem byla zaměstnaná v korejské firmě (na českém území) a každý den pracovala s Korejci. Jednou z mých odpovědností bylo zajistit korejským zaměstnancům a jejich rodinám povolení k pobytu, což mi umožnilo poměrně detailně nahlédnout do

⁷¹ Tamtéž

⁷² A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 168

⁷³ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 91 - 92

⁷⁴ Korea data a fakta. Str. 153

⁷⁵ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 92

⁷⁶ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 136

rodinného života konkrétních korejských zaměstnanců, většinou se jednalo o manažery nebo ředitele. Všichni byli narozeni mezi roky 1965 - 1980. Muži chodili do práce, kde trávili většinu dní a někdy i noci, a ženy zastávaly roli hospodyňky a matky. Staraly se o chod domácnosti, uklízely, vařily a staraly se o děti, včetně doprovázení do školy a jiné mimoškolní aktivity. Mladší zaměstnanci, narozeni po roce 1980, ještě neměli své vlastní rodiny a žili jako jednotlivci.

Od dětí se očekává, že budou chodit do školy a pilně studovat, aby dosáhly těch nejlepších výsledků. Pokud jim to pak školní povinnosti dovolí, měly by i pomáhat svým matkám v domácnosti.⁷⁷ Ve spousta korejských rodinách tento systém stále přetrvává. Co se však týče žen, tak čím jsou starší, tím v rodině získávají silnější vliv a zároveň i větší svobodu. Tu nejdůležitější práci - vychovat děti - mají už totiž za sebou.⁷⁸ Korejci si už od dětství vštěpují důležitost vlastní rodiny. Že jsou členy rodinné struktury a mají vůči ní určité povinnosti. Měli by vědět, že jakmile sami dospějí, přenesou se na ně odpovědnost za udržení rodinného dědictví, linie a tradic. Taky se od nich očekává, že to stejné potom předají i svým vlastním potomkům.⁷⁹

4.2. Manželství a děti

4.2.1. Manželství

Zajištění kontinuity rodiny je jednou z důležitých neokonfuciánských hodnot. Dcera se sice vdá do jiné rodiny, ale syn by měl zajistit pokračování rodinné linie.⁸⁰ Do 17. století bylo ve zvyku, že po sňatku se manžel nastěhoval do domu manželky. To se však obrátilo a ženy se začaly stěhovat do domů svých manželů. Celkově se společnost přeměnila na silný patriarchát. Ženy byly často vynechávány z dědictví. Téměř veškeré povinnosti ležely na nejstarším synovi rodiny. Tomu vždy zůstala na starost celá domácnost, včetně organizování většiny obřadů a rituálů. Díky tomu ale pak zdědil většinu majetku. Pokud by se náhodou stalo, že daná rodina nemá syna, přivzali si manžela nejstarší dcery, aby tuto pozici zaujal on. Práva žen byla prakticky ignorována a ve všech věcech je zastupovali muži – jejich otcové, případně bratři (i pokud byli mladší)

⁷⁷ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 92

⁷⁸ LEE, Kwangkyu. Korean family and kinship. Str. 72 - 75

⁷⁹ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 92

⁸⁰ LEE, Kwangkyu. Korean family and kinship. Str. 78

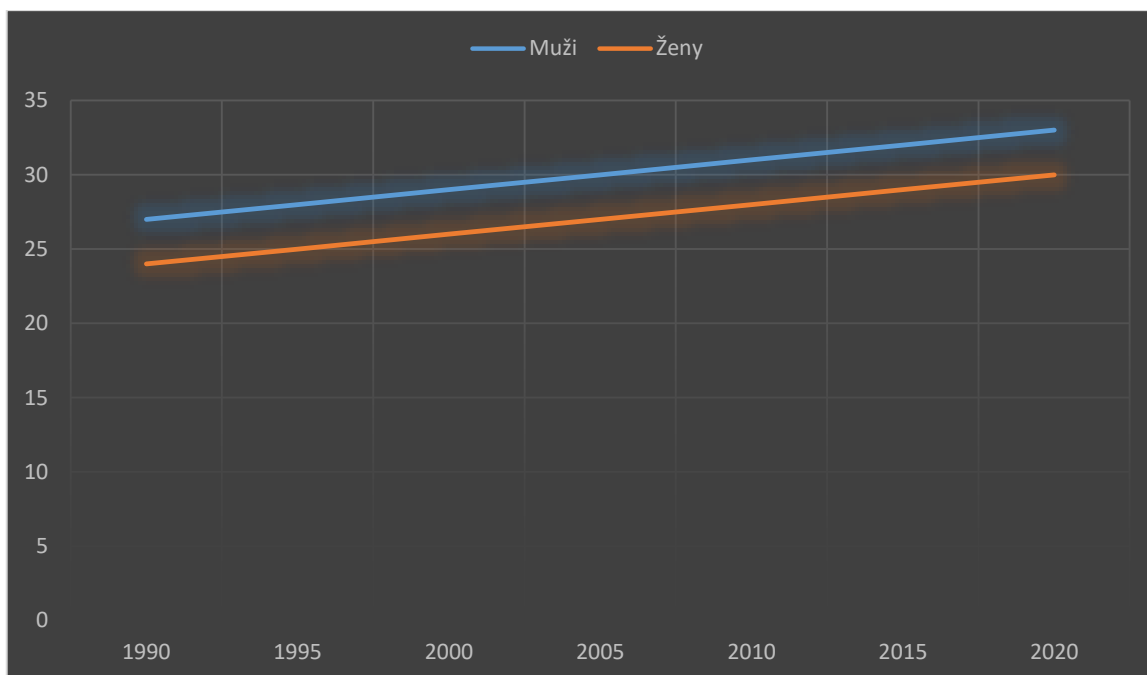
a manželé.⁸¹ Naprostá většina rodin proto až do konce dvacátého století (a některé i dodnes) lpěla na tom, aby se jim narodil syn. Díky technologickému rozvoji přišly i nové technologie, které dokážou určit pohlaví dítěte ještě během těhotenství. V osmdesátých letech se tak často stávalo, že pokud se předem zjistilo, že plod je ženského pohlaví, bylo těhotenství předčasně ukončeno. To ale zapříčinilo nerovnováhu v poměru pohlaví narozených dětí a pokračovalo až do devadesátých let. V té době si lidé právě skrz sociální změny a změny hodnot začali uvědomovat, že jejich synové se stejně pravděpodobně vystěhují pryč od rodiny a v jisté míře přestali předpokládat, že by se o ně jejich prvorozený syn ve stáří postaral.⁸²

Co se týče samotného manželství, starší generace jej berou jako důležitý krok, který musí udělat každý, aby se stal dospělým. Manželství pro ně je a bylo esenciální základ do života. Pokud se někomu nepodařilo se oženit nebo vdát před určitým věkem, bylo na to pohlíženo jako na selhání.⁸³ Zde předpokládám, že pro mladou generaci je manželství spíše možnost volby a chtějí se brát z lásky. Výsledky výzkumu na toto téma prezentuji v kapitole 10.3.1.2.

⁸¹ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 168

⁸² KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 137 - 138

⁸³ (IZ) NA, Eun-Yeong a CHA Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

Graf 2: Medián věku mužů a žen pro vstup do prvního manželství. Statista. [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1112935/south-korea-median-age-at-first-marriage-by-gender/>

Graf 2 ukazuje, že medián věku pro vstup do prvního manželství se v devadesátých letech minulého století pohyboval mezi 24 a 26 lety pro ženy a mezi 27 a 29 lety pro muže. Toto věkové rozmezí se během 20 lety o několik let posunula. Dle dat z roku 2020 se ženy vdávají zhruba ve 30 letech a muži ve 33 letech. Tříletý rozdíl mezi pohlavími se překvapivě drží.⁸⁴

4.2.2. Děti a porodnost

S pozdějším věkem uzavření prvního manželství se přirozeně posunuje i věk pro narození prvního potomka, statisticky na stejný věk - tedy z 24 na 30 let u žen a z 27 na 33 let u mužů.⁸⁵ Celkově se ale míra plodnosti výrazně snížila. V devadesátých letech se v průměru na ženu narodilo 1,5 dětí. Za rok 2020 činí průměr 0,8, což je rekordní minimum.⁸⁶ V porovnání, Česká republika má dle dat z roku 2019 průměrnou plodnost 1,7 dětí na ženu.⁸⁷ Dle statistik lze bezpečně říct, že nízká porodnost je nyní v Koreji obrovským sociologickým problémem, který je třeba řešit. Ženy si už nepřejí mít tolik dětí, jak tomu bývalo dříve zvykem. A to jak z ekonomických důvodů, tak i jednoduše

⁸⁴ (IZ) Median age at first marriage in South Korea from 1900 to 2021, by gender

⁸⁵ (IZ) Preliminary Results of Birth and Death Statistics in 2021

⁸⁶ (IZ) Fertility rate, total (births per woman) - Korea, Rep.

⁸⁷ (IZ) Fertility rate, total (births per woman) - Czech Republic

kvůli tomu, že výchova tolika dětí je velmi náročná. V rámci snahy o snížení genderové nerovnováhy se v osmdesátých letech začalo tradovat, že “mít jednu skvěle vychovanou dceru není o nic méně než mít deset synů.”⁸⁸

Dříve bývalo nejen v Koreji zvykem, že rodina by měla být velká a pohromadě žilo i několik generací.⁸⁹ Dnes je ale situace samozřejmě jiná. V metropolitních městech lidé bydlí v bytech, do kterých se rozhodně vícegenerační rodina ani nevléze. Už jen z toho důvodu dnes rodiny bydlí ve vlastních, menších jednotkách. Určitě se ale najdou i výjimky. Například rodiny, které jsou finančně velmi dobře zajištěné a mohou si dovolit bydlet ve velkém domě. Nebo rodiny, které bydlí mimo města v rurálních oblastech.⁹⁰ Nicméně, už v devadesátých letech se víc a víc dětí chtělo v dospělosti osamostatnit od svých rodičů. Nelíbila se jim představa, že by spolu žili i po jejich sňatku. Zejména co se týče žen, těm se už vůbec nelíbila představa, že by musely žít s rodinou svého manžela a prakticky se o ně taktéž starat společně s jejich synem - pokud se jednalo o nejstaršího syna rodiny.⁹¹

4.2.3. Rozvod

Starší generace se snažily v manželství přetrvat, i přestože se stalo nefunkčním. Na rozvod se po dlouhou dobu pohlíželo jako na selhání, a to ještě větší, než se neoženit či nevdát, viz kapitola 4.2.1. Manželé spolu proto povětšinou raději zůstali nebo se od sebe alespoň odstěhovali, aby se nemuseli uchýlit k rozvodu.⁹² Myslím si, že i to se v posledních letech změnilo a mladí lidé už by spíše preferovali rozvod oproti trápení se v nešťastném a nefungujícím manželství. I tuto změnu sleduji v rozhovorech s mladými Korejci.

4.2.4. Dohodnuté sňatky

Až do konce dvacátého století se v Koreji běžně stávalo, že rodiče pro své děti zařizovali svatbu ve formě dohodnutého sňatku. Dle různých kritérií a zkušeností pro své děti vybírali vhodného partnera či partnerku.⁹³ Studie z roku 2016 ukázala, že zejména

⁸⁸ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 138

⁸⁹ Korea data a fakta. Str. 153

⁹⁰ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 135 - 136

⁹¹ LEE, Kwangkyu. Korean family and kinship. Str. 76 - 78

⁹² KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 140

⁹³ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 166 - 167

ženy z bohatších nebo lépe postavených rodin mnohem více spoléhají na své rodiče v tom, že jim pomohou vybrat toho nejlepšího partnera pro sňatek a celou svatbu zorganizují. Pro rodiny je poměrně důležité, aby si skrz sňatek udrželi svůj sociální status. Nejhlavnějším parametrem je dnes dosažené vzdělání a na jaké univerzitě partner studoval. Od partnerů se většinou očekává, že budou mít podobnou úroveň vzdělání.⁹⁴ Při výběru partnera se dříve často bralo v potaz i to, jaké má protějšek znamení zvěrokruhu a jakou by spolu tudíž měli harmonii. Dalším důležitým kritériem byla historie obou klanů a zejména jejich finanční situace.⁹⁵ Lidé s nižším postavením nebo s horším finančním zázemím se naopak chtějí při výběru partnera či partnerky rozhodovat sami.⁹⁶

V této kapitole musím zmínit i tzv. „dohazovací agentury“, které v Koreji fungují dodnes a není jich málo. Mezi ty největší patří *Duo* a *Sunoo*. V databázích mají desítky tisíc uchazečů.⁹⁷ Pro představu, za základní balíček obsahující pět schůzek si agentura Duo účtuje 1,5 milionů wonů, což je v přepočtu necelých 30 000 korun. Samozřejmě je možné si potom připlatit za služby navíc, což se může vyšplhat až do desetinásobku základní ceny. Paradoxem je, že čím vzdělanější, případně starší a z vyšší sociální vrstvy žena je, tím víc si musí za základní služby připlatit. A i tak je možné, že bude mít méně schůzek. Naproti tomu u mužů je to přesný opak. Je to logicky dáno tím, že muži nechtějí ženy, které by byly sociálně lépe postaveny než oni sami. Ideálně by měly být na stejné nebo nižší úrovni. A s věkem je to stejné. Podle těchto agentur je největším mezníkem pro ženy věk 32 let. V některých se dokonce i stává, že starší uchazečky rovnou odmítají.⁹⁸

⁹⁴ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 141

⁹⁵ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 168

⁹⁶ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 140

⁹⁷ TUDOR, Daniel. A Geek in Korea: Discovering Asia's New Kingdom of Cool. Str. 61

⁹⁸ (IZ) Why Women Pay More to Join Korean Marriage Agencies

Obrázek 1: Reklama na dohodnuté sňatky. The Grand Narrative [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://thegrandnarrative.com/2020/02/17/duo-gayeon-korean-marriage-agencies/>

Jak může sociální postavení, vzdělání, povolání atd. ovlivnit výběr partnera je krásně vyobrazeno na výstřižku reklamy jedné z agentur. Verze pro muže na levé straně ve volném překladu uvádí: “Stačí se učit jen o 10 minut navíc a manželčina tvář se změní (k lepšímu).” Pravá strana zase praví: “Stačí se učit jen o 10 minut navíc a manželova práce se změní (k lepšímu).”

4.2.5. Mezikulturní manželství

Někteří muži hledali své nevěsty v zahraničí vlivem toho, že mužská populace už nějakou dobu lehce převládá nad tou ženskou. První příčinou tohoto trendu byla urbanizace v 90. letech, kdy si ženy nechtěly brát farmáře, kteří zůstali na venkově. Znamenalo by to pro ně spoustu tvrdé práce a menší finanční ohodnocení, než by si byly schopné zařídit ve městech. Ve 21. století, se mezi žádané nevěsty zařadily i ženy z jihovýchodní Asie. O takto dohodnuté sňatky s ženami z jiných zemí Asie mají povětšinou zájem muži z nižší ekonomické vrstvy a s nižším dosaženým vzděláním. Už si nedokážou najít manželku či nechtějí vyvíjet to úsilí.⁹⁹ V roce 2005 činily mezinárodní

⁹⁹ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 142

manželství rekordních 13,4 %, z čehož ze 73 % se jednalo o sňatky korejského muže s ženou z ciziny a pouhých 27 % korejských žen s muži z jiných států.¹⁰⁰ Od roku 2005 pak míra mezinárodních manželství postupně klesala. V roce 2020 to bylo pouhých 7,1 %. Velmi zajímavý je fakt, že poměr mezi sňatky korejských mužů a žen s partnery či partnerkami z jiných zemí zůstal stejný. Změnily se však důvody k mezinárodním sňatkům. Mladých farmářů hledajících si manželku značně ubylo. Přestože tyto případy ještě stále existují, tak se ve většině jedná spíš o mezinárodní manželství uzavřené “z lásky”.¹⁰¹

4.2.6. Ženská cudnost

Za zmínku v této kapitole stojí i téma cudnoti. Zařadila jsem jej do výzkumného šetření jako jednu z otázek pro mladou generaci. Dle neokonfucianismu je totiž pro ženy jejich cudnost nesmírně důležitá. Má být považovaná za největší z ženských ctností a má zobrazovat manželčinu oddanost jednomu manželovi. Dle tradičních hodnot musela být ženská sexualita držena na uzdě, aby se zachoval hierarchický řád mezi pohlavími. Dokonce v tomto kontextu existovaly i různé role pro ženy, které se ocitly ve specifických situacích – *ctnostná manželka*, *poslušná snacha*, *cudná vdova*. Cudnost mužů byla na druhou stranu jen zřídka problémem. Flirtování a cizoložství mužů jsou podle dvojího standardu sexuality v korejské kultuře spíše záslužné než hanebné.¹⁰²

5. Důraz na vysokoškolské vzdělání

Velký důraz na vzdělání Korejci kladli již v dynastii Čoson, respektive mezi členy vyšší třídy jangban. Obyčejný lid po delší dobu neuměl číst ani psát.¹⁰³ To se pak samozřejmě změnilo s příchodem korejské abecedy, která byla vytvořena hlavně pro to, aby ji mohl používat i právě prostý lid. Do té doby se v Koreji používaly čínské znaky handža.¹⁰⁴ Plošné vzdělávání se v Koreji zavedlo až během japonské okupace na začátku 20. století. Až do jejího konce však do školy chodilo pouhých 20 procent obyvatelstva.

¹⁰⁰ (IZ) Marriages between Koreans, foreigners at 5-year low

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² (IZ) SHIM, Young-Hee. Feminism and the Discourse of Sexuality in Korea: Continuities and Changes

¹⁰³ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 143

¹⁰⁴ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 132

Velká podpora pro vzdělání přišla až pak po korejské válce v druhé polovině 20. století, kdy vláda na systém školství dokonce vyhradila více peněz jak do rozpočtu za národní obranu.¹⁰⁵

Dnes jsou požadavky (nejen) korejské společnosti takové, že pro mladé lidi je extrémně důležité získat vysokoškolské vzdělání. Mnoho rodičů své děti urguje, aby se už od základní školy dobře učily, měly skvělé výsledky a dostaly se na jednu z nejlepších univerzit.¹⁰⁶ Ideálně na jednu z top 3, takzvané SKY univerzity. Mezi ně patří Seoul National University, Korea University a Yonsei University.¹⁰⁷ Mít takovou univerzitu v životopise je pro mladé lidi obrovskou výhodou při procesu hledání zaměstnání. Automaticky vynikají oproti ostatním z “nižších” univerzit.¹⁰⁸

Na rozdíl od systému veřejného školství, který je zaveden v České republice, musí Korejci za vzdělání svých dětí platit školné, a to už za střední školu, včetně následného vysokoškolského vzdělání. Školné za semestr v bakalářském programu na některé z korejských univerzit stojí v průměru od 1.600 dolarů až do 10.800 dolarů za lékařské obory.¹⁰⁹ V převodu na české koruny se toto rozmezí pohybuje mezi 37.360 Kč do 252.180 Kč za semestr.¹¹⁰ Jak je pro mladé lidi opravdu důležité vysokoškolské vzdělání a zda si myslí, že člověk může uspět i bez získaného diplomu, zkoumám v praktické části práce.

6. Globalizace a demokratizace Korejské republiky

6.1. Globalizace

Pojem globalizace se začal široce používat v devadesátých letech 20. století. Samotný pojem však nemá přesně danou definici. Někdo globalizaci chápe jako takzvané “pozápadňování” rozvíjejících se zemí - aneb přenášení západní kultury a jejích uznávaných hodnot do okolního světa. Někdo si globalizaci vykládá jako světový rozvoj

¹⁰⁵ (IZ) History of Education in South Korea

¹⁰⁶ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 145 - 147

¹⁰⁷ (IZ) SKY (universities)

¹⁰⁸ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 147

¹⁰⁹ (IZ) Tuition Fees in Korea

¹¹⁰ Kurz platný k 3.5.2022

- rozvoj celé společnosti, příchod Internetu a nových technologií, přijetí dohod o volném obchodě po celém světě, scelení finančních trhů a podobně.¹¹¹

“Globalizace může znamenat také určitou tendenci ke zmenšování relativní vzájemné izolace lidských společenských útvarů a jednotek sociálního, politického, hospodářského a kulturního života v důsledku větší intenzity styků, komunikace a interakcí. Tato relativizace znamená také větší intenzitu uvědomování vzájemných styků různých a odlišných společností, skupin, kultur, norem, hodnot, pravidel, tradic, skupinových identit, institucionálních a organizačních vzorů atd.” (Suša, 2010, s. 21)

V kontextu mé práce chápu globalizaci hlavně jako postupné uvědomování si (jak píše Suša ve své definici) a přijímání západních hodnot. Přizpůsobování se. To samozřejmě ale neznamena, že celá kultura úplně vymizí. Může k tomu sice dojít, pokud se jedná o opravdu malou a lokální kulturu, nicméně u větších kultur a společností se jedná spíše jen o jednostranné vnímání určitých impulzů zvenku - ze zbytku světa (v kontextu práce ze Západu). Na některé z těchto impulzů se pak kultura i společnost určitým způsobem adaptuje.¹¹²

6.2. Demokratizace a ekonomický růst

V této kapitole se věnuji několika historickým událostem Jižní Koreje, které mohly mít nějaký dopad na starší generace. Co si lidé prožili a co mohlo ovlivnit jejich hodnoty a postoje.

6.2.1. Zázrak na řece Han

Jedním z důležitých faktorů je určitě rapidní ekonomický rozvoj zemí Východní Asie v druhé polovině dvacátého století. Takzvaný východoasijský zázrak, v kontextu Koreje „zázrak na řece Han“. V roce 1960, tj. 5 let po konci korejské války, na tom byla Jižní Korea ekonomicky stejně jako třeba africká Zambie. Dnes je však Korea v porovnání se Zambií na tom ekonomicky mnohonásobně lépe.¹¹³ Od roku 1965 do roku 2015 rostla korejská ekonomika průměrným tempem 7,6 % ročně, což z ní dělá jednu z nejrychleji rostoucích ekonomik na světě. Národ také nashromáždil množství vzdělané

¹¹¹ SUŠA, Oleg. Globalizace v sociálních souvislostech současnosti: diagnóza a analýza. Str. 19

¹¹² NORBERG, Johan. Globalizace. Str. 178

¹¹³ NORBERG, Johan. Globalizace. Str. 67

pracovní síly bezprecedentním tempem, podpořené silnou poptávkou domácností po vysokoškolském vzdělání a vysokými veřejnými investicemi do vzdělávacího sektoru.¹¹⁴

6.2.2. Cesta k demokracii

Co se týče samotné demokracie, cesta k ní byla pro Korejce opravdu náročná. Rok 1993 jsem jako kritérium pro výběr respondentů vybrala proto, že je to rok, kdy byl oficiálně zvolen první prezident za demokratickou stranu.¹¹⁵ Respondenty tedy můžeme brát jako “demokratické děti”.

Různá demokratická hnutí v Koreji samozřejmě probíhala už mnoho let před tím. Očekávalo se, že demokracie přijde po smrti autoritářského vládce Pak Čonghuiho¹¹⁶, avšak nebylo tomu tak. V roce 1979 nastal v Koreji vojenský převrat a vlády se ujal voják a politik Čon Tuhwan¹¹⁷, jehož vláda se dá popsat jako diktatura. Na ten popud občané, zejména studenti, demonstrovali ve městě Kwangdžu. Demonstrace začala 18. května 1980 a trvala zhruba deset dní. Demonstrující chtěli, aby nově nastolená vojenská vláda odstoupila a aby byla přijata demokracie.¹¹⁸ Tato událost se do historie zapsala jako masakr. Odpovědí vlády bylo násilí, jež vyústilo v smrt 166 civilistů a dalších 852 jich bylo zraněno.¹¹⁹ Výsledek tohoto povstání korejskou společnost natolik rozrušil, že vláda v očích občanů absolutně ztratila jakoukoliv zbývající důvěru. Bylo to hnacím motorem pro boj za svržení režimu a nastolení vysněné demokracie. Ten ale trval ještě dalších 7 let. Někteří věří, že nebýt povstání v Kwangdžu, cesta Jižní Koreje k demokratickému režimu by trvala déle.¹²⁰

Dalším velkým milníkem v boji pro demokracii bylo Červnové hnutí za demokracii v roce 1987. Protesty vypukly na popud oznámení Čon Tuhwana, že další prezident bude volen parlamentem. Tím by si tak zajistil, že se do funkce dostane Ro Tcheu¹²¹, kterého si Čon Tuhwan osobně vybral. Všem bylo tak naprosto jasné, že v takovém případě žádná změna nenastane.¹²² Demonstrace začala 10. června a trvala zhruba 20 dní. Miliony lidí

¹¹⁴ (IZ) Demographic change, human capital, and economic growth in Korea

¹¹⁵ (IZ) Kim Young-sam

¹¹⁶ 1971 – 1979. Voják a státník. U moci 1961 – 1979. Prezidentem 1963 – 1979.

¹¹⁷ 1931 – 2021. Voják a politik. Prezidentem 1980 – 1988.

¹¹⁸ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 307

¹¹⁹ (IZ) May 18th Democratic Uprising

¹²⁰ HWANG Kyungmoon. A history of Korea. Str. 264

¹²¹ 1932 – 2021. Voják a politik. Prezidentem 1988 – 1993.

¹²² HWANG Kyungmoon. A history of Korea. Str. 261 – 262

a studentů odporovalo režimu vlády Čon Tuhwana a volaly po demokracii. Události z roku 1980 se neopakovaly a hnutí bylo úspěšné. Autoritářská vojenská vláda v roce 1987 konečně skončila.¹²³ V následujících prezidentských volbách byl za prezidenta zvolen právě výše zmíněný Ro Tcheu. Někteří mohou argumentovat, že právě on byl prvním demokratickým prezidentem.¹²⁴ Pro některé byl ale stále pravou rukou Čon Tuhwana a tím se jeho vláda prakticky prodloužila. Osobně tedy i pro kontext této práce považuji za prvního demokratického prezidenta Kim Jongsama¹²⁵, vůdce Nové demokratické strany a aktivistu pro demokracii. Ten byl zvolen v roce 1992 a oficiálně se stal prezidentem v roce 1993.¹²⁶

Rodiče dotazovaných v této práci ve svých mladých letech všechny zmíněné události prožili. Někteří z nich se mohli i sami účastnit demonstrací. V porovnání se staršími generacemi (prarodiče dotazovaných a starší) už jsou postojově nastavení na demokratický režim a s ním související svobodu. Jejich děti už žádnou opresi ze strany vlády ani nutnost bojovat za změnu režimu nezažily. Nicméně, na mladší generace na oplátku působí další faktory, které mění jejich postoje a hodnoty – například právě globalizace. A proto věřím, že i zde bude mezigenerační rozdíl dost prominentní.

7. Feminismus v Korejské republice

Část mého výzkumného šetření se zaměřuje i na rozdíly v postojích mužů a žen na určitá témata. Z toho důvodu tuto kapitolu věnuji vysvětlení kontextu oné tematiky a zjednodušené historii feminismu¹²⁷ v Koreji.

Ženy se během dynastie Čoson potýkaly se silnou nerovností mezi pohlavími – patriarchální společnost, neměly skoro žádná práva, nemohly činit vlastní rozhodnutí.¹²⁸ Zárodky korejského feminismu se objevily už ke konci dynastie Čoson. Jestliže feministická hnutí na Západě začala bojem žen za volební a vlastnická práva, důvodem pro vznik korejského feminismu bylo hnutí za vzdělání žen. Nejednalo se však o

¹²³ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 309

¹²⁴ (IZ) Ro Tche-u

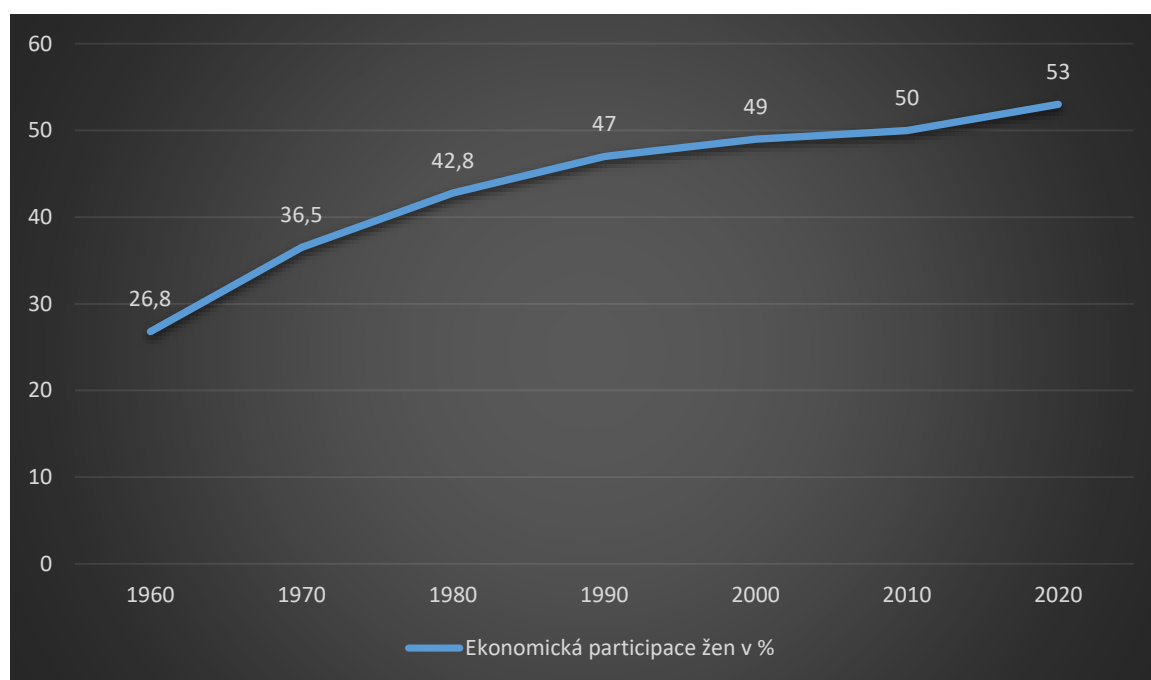
¹²⁵ 1927 – 2015. Prezidentem 1993 – 1998.

¹²⁶ (IZ) Kim Young-sam

¹²⁷ Hnutí za sociální rovnost mezi pohlavími

¹²⁸ NORBERG, Johan. Globalizace. Str. 31

komplexní vzdělání, které se dostávalo mužům. Cílem bylo, aby nově nabyté znalosti žen nepřesáhly úroveň “moudré matky a dobré manželky”. Ženy se vzdělávaly primárně za účelem lepší výchovy dětí, efektivního chodu domácnosti, a aby byly skvělou podporou pro jejich manžela. Během japonské kolonizace mohly být ženy konečně zapojeny do pracovního procesu, a to zejména v odvětví rozvíjejícího se průmyslu, obchodních služeb či vzdělávání na veřejných školách určených jen pro dívky.¹²⁹

Graf 3: Ekonomická participace žen v % v Jižní Koreji 1960 – 2020. KIM, Natalia. *Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process* a *The World Bank. Labor force participation rate, female (% of female population ages 15+) (modeled ILO estimate)*. [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.FE.ZS>

Míra ekonomické aktivity žen nepřetržitě rostla. Později v roce 1960 to bylo 26,8 %, o deset let později se míra zvedla na 36,5 %, následně v roce 1980 činila 42,8 % a k roku 1990 se byla míra ekonomické participace žen 47 %.¹³⁰ Za rok 2020, tedy o třicet let později, se tato míra zvedla na celých 53 %.¹³¹ Což ironicky znamená, že v dnešní době v Koreji pracuje víc žen jak mužů. Avšak nejvýraznější pokles můžeme u žen zaznamenat okolo 30 let věku, jelikož ten je připisován přerušování kariéry z důvodu svatby nebo

¹²⁹ (IZ) KIM, Natalia. *Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process*

¹³⁰ Tamtéž

¹³¹ (IZ) *Labor force participation rate, female (% of female population ages 15+) (modeled ILO estimate) - Korea, Rep.*

narození dítěte. Po návratu do zaměstnání, často ještě před dosažením věku 40 let, mají ženy oproti svým vrstevníkům opačného pohlaví nižší mzdu.¹³² Zde si dovolím polemizovat, že logickým důvodem může být například kratší praxe. Muži přece jen svou ekonomickou aktivitu většinou nepřerušují a neustále pracují, případně i povyšují na vyšší pozice. I kdyby ale žena zaměstnání z důvodu narození dítěte nepřerušila, měla by i tak mnohem nižší šance na povýšení než dostávají muži.¹³³

Většina korejských mužů ironicky považovala feminismus za západní propagandu. Tvrdili, že ženy začínají zanedbávat tradiční rodinné hodnoty. Obrovský důraz se na ně pak vrátil během autoritářských režimů, které mimo jiné v Koreji omezovaly i rozvoj práv žen. Právě za účelem podpory autoritářského režimu Pak Čonghuiho byla v 70. letech 20. století vytvořena nejmasivnější ženská organizace, která nesla jméno New Village Women's Association. Počet členů v roce 1979 čítal zhruba 3 miliony žen. Organizace se snažila o udržení tradičního obrazu žen moudrých matek a dobrých manželek.¹³⁴

Od roku 1975 zorganizovala OSN během dvaceti let čtyři světové konference o ženách. První se konala v mexickém městě Mexiko, druhá v dánské Kodani, třetí v hlavním městě Keni Nairobi a poslední v Pekingu.¹³⁵ Nejpozoruhodnějším výsledkem první konference byla Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen v právních rádech signatářských zemí. Jižní Korea úmluvu podepsala v roce 1984 a založila dvě organizace, které se zabývají ženskými problémy: Korejský institut pro rozvoj žen a Národní výbor pro politiku žen.¹³⁶ V roce 1998 bylo založeno Ministerstvo pro rovnost pohlaví a to následně v roce 2001 získalo jeho aktuální podobu jako Ministerstvo pro rovnost pohlaví a rodinu. Mezi jeho cíle patří například zlepšení postavení žen prostřednictvím posílení jejich práv, podpora rodinné a multikulturní politiky nebo i prevence násilí na ženách a dětech, včetně ochrany obětí.¹³⁷ V aktuálním kontextu dění vyvolalo poměrně velké rozrušení zvolení nového korejského prezidenta Jun Sokjola¹³⁸.

¹³² (IZ) LEE, Jongsuk HAN a Jongwha. Demographic change, human capital, and economic growth in Korea

¹³³ (IZ) KIM, Natalia. Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process

¹³⁴ (IZ) KIM, Natalia. Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process

¹³⁵ (IZ) World Conferences on Women

¹³⁶ (IZ) KIM, Natalia. Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process

¹³⁷ (IZ) Gender Equality Policy

¹³⁸ Narozen r. 1960. Politik a právník. Prezidentem od 10.5.2022

Ten se totiž netají svými anti-feministickými záměry a plány zmíněné ministerstvo zrušit. Obhajuje to tím, že feministické organizace a hnutí ještě víc prohlubují už tak velké rozdíly mezi muži a ženami. V čemž má do jisté míry pravdu, jelikož velká část dnešních feministických organizací zastává spíš radikální pozice.¹³⁹ Tato problematika je však mnohem hlubší a stála by za svůj vlastní výzkum.

8. Svátky a tradice

8.1. Čchusok

Jedním z největších svátků v Koreji jsou podzimní oslavy sklizně a díkuvzdání, tzv. *Čchusok*¹⁴⁰. Ten spadá na 15. den osmého měsíce lunárního kalendáře,¹⁴¹ kdy se většinou sklízí rýže a další podzimní plodiny¹⁴². Ve slunečním kalendáři¹⁴³ tento den spadá na září nebo říjen.¹⁴⁴ Ideologie za tímto svátkem je prostá. Lidé by neměli ignorovat své předky a dopřávat si čerstvou úrodu, i přestože ji sami obdělávali. Koneckonců, podstata celého svátku *Čchusok* spočívá v tom, aby se sklizená úroda nejdříve nabídla duchům rodinných předků. V souladu s tím někteří Korejci během *Čchusoku* navštěvují hroby svých zesnulých rodinných příslušníků. Doma pak chystají hostinu plnou svátečního jídla. Tradiční pokrmy na *Čchusok* většinou obsahují rýžové koláčky *ttok*¹⁴⁵, rýžové víno *makkolli*¹⁴⁶ a spoustu druhů ovoce.¹⁴⁷

Velkým problémem během *Čchusoku* je doprava, zejména v metropolitních oblastech. Většina Korejců se totiž na svátek vrací ke svým rodičům, případně prarodičům do jiných regionů a takový nával způsobuje dopravní kolaps.¹⁴⁸

8.2. Solnal

¹³⁹ (IZ). PHAM, Hannah. Misogyny helped South Korea's president win. Now feminists are fighting back

¹⁴⁰ 추석

¹⁴¹ Korea data a fakta. Str. 156

¹⁴² (IZ) LIM, Jaehae. Long-standing Traditions Complicated by Modern-day Realities

¹⁴³ Kalendář používaný na Západě, tedy i v ČR

¹⁴⁴ Korea data a fakta. Str. 156

¹⁴⁵ 떡

¹⁴⁶ 막걸리

¹⁴⁷ (IZ) LIM, Jaehae. Long-standing Traditions Complicated by Modern-day Realities

¹⁴⁸ Tamtéž

Druhý největší svátek se nazývá Solnal, což je oslava prvního dne lunárního kalendáře.¹⁴⁹ Korejci totiž dříve, stejně jako zbytek východní Asie, používali lunární kalendář. Lunární nový rok většinou začíná při druhém úplňku po zimním slunovratu. Ten spadá na nejkratší den v roce - dle našeho slunečního kalendáře na 21. prosince. Jeden lunární měsíc je o pár dní (většinou jeden nebo dva) kratší než naše “sluneční” měsíce.¹⁵⁰ Solnal se většinou slaví na konci ledna nebo začátkem února. Pro Korejce je to příležitost, kdy se mohou sejit s celou rodinou. V některých rodinách se dodnes pořádají obřady na počest jejich předků.¹⁵¹ Mladší členi rodiny se klaní svým prarodičům, aby jim vyjádřili úctu a respekt. Tomuto rituálu se říká *sebe*¹⁵². Samotné přípravy na svátek začínají už několik dní předem, kdy lidé nakupují potraviny potřebné k hostině a případně i dárky pro své příbuzné.¹⁵³ Děti dostávají jako dárek hotovost, často zabalenou ve speciálních obálkách.¹⁵⁴ Během tohoto svátku mají Korejci tři dny volno a nemusí chodit do práce či do školy.¹⁵⁵

Symbolickým pokrmem pro Solnal je polévka s rýžovými knedlíčky (*ttokkuk*).¹⁵⁶ Do polévky se může přidat i hovězí maso, vejce, zelenina a jiné ingredience. *Ttokkuk* symbolizuje čistý start do nového roku.¹⁵⁷

8.3. Rituál česa

Při oslavách obou svátků provádějí Korejci takzvaný rituál *česa*.¹⁵⁸ Během “standardního” rituálu si rodiny připomínají dvě, někdy i tři generace zesnulých předků z otcovy linie. Stejný rituál se pak dělá i při výročí úmrtí některých předků, kteří zemřeli během posledních tří let. To samozřejmě ale nemusí být podmínkou. V tradičním prostředí se rodina sejde v domě nejstaršího mužského člena. Na stůl přinesou tabulku zemřelého, která má symbolizovat jeho ducha. Je na ní uvedeno jméno, případné tituly a přesný čas narození i úmrtí daného člena rodiny. Ženy připravují slavnostní jídlo, které

¹⁴⁹ Korea data a fakta. Str. 155

¹⁵⁰ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 114 - 115

¹⁵¹ Korea data a fakta. Str. 155

¹⁵² 세배

¹⁵³ (IZ) Brendan PICKERING. Seollal, Korean Lunar New Year

¹⁵⁴ (IZ) Seollal in Korea: A Glimpse of Local Customs

¹⁵⁵ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 114

¹⁵⁶ 떡국. 떡 = rýžové knedlíčky. 국 = polévka

¹⁵⁷ (IZ) Seollal in Korea: A Glimpse of Local Customs

¹⁵⁸ 제사

by mělo být jednoduché a průmyslově nezpracované. Patří zde různá jídla z obilovin, maso, několik druhů ovoce, oříšky, misky rýže a případně i polévky.¹⁵⁹ Většinou nechybí ani alkohol.¹⁶⁰ Konkrétní kroky rituálu se v každém regionu (i rodině) liší. Většinou se ale pozůstali několikrát a pomalu klaní.¹⁶¹

Mohlo by se zdát, že Korejci uznávající křesťanskou víru by tento rituál měli odmítat. Křesťané totiž v principu odmítají koncept duchů a komunikaci s nimi.¹⁶² Nicméně, i korejští křesťané cítí důležitost v připomínání si svých zesnulých předků. Místo způsobu, jak komunikovat s mrtvými, berou rituál česa jako jednoduchý obřad k uctění jejich památky.¹⁶³

8.4. Ostatní svátky a tradice

Není vyloučeno, že se ve výsledcích výzkumu objeví i další svátky či tradice. Proto jich v této kapitole pár vyjmenuji.

8.4.1. Den narození Buddhy

Korejci vyznávající buddhismus, a zejména ti starší, každý rok slaví den narození Buddhy. Tento svátek připadá na osmý den čtvrtého měsíce lunárního kalendáře. Pořádají se obřady v buddhistických chrámech a lampionovými průvody.¹⁶⁴ Chrámy se většinou zdobí pestrobarevnými lampiony.¹⁶⁵

¹⁵⁹ LEE, Changhyeon. KIM, Young. KIM, Yongsuk a YUN, Young. Ancestral ritual food of Korean jongka: Historical changes of the table setting

¹⁶⁰ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture? Str. 171

¹⁶¹ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 117

¹⁶² Korea data a fakta. Str. 170

¹⁶³ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 117

¹⁶⁴ Korea data a fakta. Str. 157

¹⁶⁵ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 116

8.4.2. Rodinné svátky

Nelze zapomenout ani na méně významné, přesto dodržované, rodinné svátky. Mezi ně patří například svátek sto dní po narození dítěte, tzv. *pegil*¹⁶⁶.¹⁶⁷ Symbolika za touto tradicí je taková, že se oslavuje zdraví novorozence. A to ten fakt, že se dožil 100 dní a s velkou pravděpodobností prožije dlouhý život.¹⁶⁸

Následně jsou významné i první narozeniny dítěte - tomuto dni Korejci říkají *tol*¹⁶⁹.¹⁷⁰ Je to moment, který dle tradice předurčuje, jakou bude mít dítě budoucnost. Matky své děti většinou oblečou do tradičního kostýmku a posadí je před několik předmětů. Skladba se může lišit, ale většinou obsahuje věci jako knihy či deníky, štetce, peníze, pera, jídlo, nit nebo hračky. Budoucnost dítěte je pak určována tím, který z předmětů si vybere. Pokud např. ukáže na peníze, tak se předpokládá, že bude mít doslova bohatou budoucnost - bude vydělávat hodně peněz. Když si vybere knihu nebo notýsek, bude chytrý a dostane se na ty nejlepší školy. Jídlo značí, že bude pracovat pro vládu. Nit symbolizuje dlouhý život. U hraček samozřejmě záleží na druhu daného předmětu. Pokud je na výběr třeba hračka ve formě zbraně, znamená to kariéru v armádě a podobně.¹⁷¹

Zvlášť významné jsou pak i šedesáté narozeniny člověka. Značí totiž dovršení šedesátiletého cyklu asijského zvěrokruhu. Před přijetím slunečního kalendáře totiž Korejci počítaly roky a narozeniny v cyklech zvěrokruhu. Ty se namísto ve stoletích, jak se zvykem nyní, točí v šedesáti letých cyklech. Tomuto dni se říká *hwangap*¹⁷².¹⁷³ Oslavu většinou plánovaly a povětšinou i financovaly děti, případně vnoučata oslavenců. Podobně jako u rituálu česa se i při této příležitosti chystávalo slavnostní jídlo, připíjelo se rýžovým vínem *makkolli* a potomci se oslavencům klaněli, aby jim projevíli úctu a respekt. Přípravovaly se dárky, zpívalo se, tancovalo. Šlo o poněkud veselou a pestrou oslavu. Dnes už se ale i tato tradice hodně zjednodušila a slaví se v menším rodinném

¹⁶⁶ 백일. 백 = sto. 일 = den.

¹⁶⁷ Korea data a fakta. Str. 156

¹⁶⁸ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 98

¹⁶⁹ Případně *tolčančchi*. 돌잔치. 돌 = narozeniny. 잔치 = oslava.

¹⁷⁰ Korea data a fakta. Str. 156

¹⁷¹ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 98 - 99

¹⁷² 환갑

¹⁷³ Korea data a fakta. Str. 156

okruhu například tím, že si rodina společně zajde do restaurace. Nebo naplánují výlet po Koreji, případně i do zahraničí.¹⁷⁴

Poslední svátek, který zde zmíním a který se zároveň vyskytne i v jednom z rozhovorů, je Den dětí. Ten spadá na 5. května. Děti nemusí jít do školy a rodiny tento den většinou stráví tím, že jdou společně na procházku do parku nebo navštíví jednu z kulturních akcí. Některé děti od rodičů (případně vydělávajících starších sourozenců) dostávají i kapesné.¹⁷⁵

9. Vymezení praktické části práce

9.1. Cíle

Urban tvrdí, že cílem jakéhokoliv sociologického výzkumu je *“shromáždění dat a údajů o společnosti, lidském chování, názorech, mínění a postojích lidí,”* (Urban, 2017, s. 57) a to za pomoci různých sociologických a psychologických metod.¹⁷⁶ Cílem této diplomové práce je komparace výzkumných výsledků, tedy přístupu a postojů vybraných mladých Jihokorejců (viz podkapitola 9.3. Charakteristika výběrového souboru) v oblastech jako jsou základní neokonfuciánské hodnoty, rodinný život, vysokoškolské vzdělání a dodržování tradic, s daty získanými rešerší odborné literatury a zdrojů, která definují přístupy a postoje generace rodičů respondentů, a to ve stejných oblastech.

9.2. Metody sběru dat

V sociální psychologii se za základní výzkumné metody považuje pozorování, experiment, dotazování a analýza produktů.¹⁷⁷ Pro tento výzkum jsem si vybrala metodu dotazování, a to konkrétně pomocí rozhovorů. Tato metoda je sice časově náročná a vyžaduje řádnou přípravu tazatele,¹⁷⁸ nicméně oproti např. dotazníkovému šetření rozšiřuje okruh zkoumaného chování i o představy, postoje či záměry dotazovaného.¹⁷⁹

¹⁷⁴ (IZ) CHIN, Soo-Young. Korean birthday rituals

¹⁷⁵ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 113

¹⁷⁶ URBAN, Lukáš. Sociologie: klíčová témata a pojmy. Str. 57

¹⁷⁷ OLIVERIUS, Rudolf, Marie SEVEROVÁ, Jaromír JANOUŠEK a Jan PAPICA. Metody sociální psychologie. Str. 16

¹⁷⁸ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. Přehled sociální psychologie. Str. 164

¹⁷⁹ OLIVERIUS, Rudolf, Marie SEVEROVÁ, Jaromír JANOUŠEK a Jan PAPICA. Metody sociální psychologie. Str. 17

Samotné rozhovory můžeme dělit několika způsoby. Šimíčková-Čížková je dle stupně formalizace dělí na standardizované a nestandardizované. Rozdíl je ten, že ve standardizovaném rozhovoru má tazatel k danému tématu předem připravené konkrétní otázky a při dotazování se drží pořadí dle osnovy. Účelem této formy rozhovoru je získat data, která se dají následně analyzovat a srovnávat. V nestandardizovaném rozhovoru má tazatel přesně dané pouze okruhy informací, které má za cíl získat. Konkrétní formulace otázek či jejich pořadí není přesně dána a může se s každým rozhovorem měnit podle situace.¹⁸⁰ Některé zdroje tyto základní dvě formy rozhovoru nazývají strukturované a nestrukturované rozhovory. Reichel rozlišuje ještě třetí formu - polostrukturovaný rozhovor. Tato forma rozhovoru je kombinace výše zmíněných. Tazatel má přesně danou osnovu otázek, nicméně ji nemusí striktně dodržovat a dle situace může otázky přidávat nebo naopak i ubírat. Jedná se o nejpoužívanější formu rozhovoru.¹⁸¹

Metody rozhovoru spadají do kvalitativního sociologického výzkumu. Oproti kvantitativnímu výzkumu, který vyžaduje velký výzkumný soubor, se kvalitativní výzkum zaměřuje na mnohem menší vzorek respondentů. Avšak na rozdíl od potvrzení/vyvrácení hypotéz je zaměřen na hlubší vysvětlení názorů, postojů, motivace atd.¹⁸² Otázky v rozhovoru by měly být srozumitelné a jednoznačné a tazatel musí navodit takovou atmosféru, aby byl respondent ochotný na otázky odpovídat a aby celou dobu trvání rozhovoru udržel pozornost.¹⁸³ Zároveň nesmějí být otázky sugestivní, tj. nesmějí v respondentovi vyvolávat představu o žádoucí odpovědi.¹⁸⁴

9.3. Charakteristika výběrového souboru

Skupina vybraných jedinců, na kterých se provádí sociologický výzkum, se nazývá výběrový soubor.¹⁸⁵ Výběrovým souborem pro tento výzkum jsou mladí Korejce, kteří již mají ukončené středoškolské či vysokoškolské vzdělání a již tak nežijí studentský život. Hlavním kritériem pro výběr však byl rok narození. Respondent by tak neměl být

¹⁸⁰ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. Přehled sociální psychologie. Str. 164

¹⁸¹ REICHEL, J. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Str. 111 - 112

¹⁸² URBAN, Lukáš. Sociologie: klíčová témata a pojmy. Str. 67

¹⁸³ BURIÁNEK, Jiří. Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy. Str. 25

¹⁸⁴ OLIVERIUS, Rudolf, Marie SEVEROVÁ, Jaromír JANOUŠEK a Jan PAPICA. Metody sociální psychologie. Str. 15

¹⁸⁵ URBAN, Lukáš. Sociologie: klíčová témata a pojmy. Str. 59

narozen dříve jak v roce 1993¹⁸⁶. Což, jak jsem uvedla v kapitole 6.2.2. je rokem, kdy do funkce nastoupil první prezident za demokratickou stranu Kim Jongsam. Všichni respondenti jsou tedy těmi, kteří se již narodili a vyrůstali v demokracii¹⁸⁷.

Respondenti dle definic stávajících generací patří do Generace Y (Mileniálové) a Generace Z/MZ. Jejich rodiče, se kterými srovnávám výsledky analýzy rozhovorů, patří do Generace 386, případně i Generace Y. Toto rozdělení generací a jejich jednotlivé popisy uvádím v kapitole 2.2. Zároveň jsem při výběru respondentů dbala i na to, aby byli genderově vyvážení - stejný počet žen i mužů. Předpokládám totiž, že v odpovědích mužů a žen se mohou objevit případné rozdíly. Díky genderovému vyvážení to mohu sledovat a v analýze výsledků vyhodnotit.

9.4. Průběh výzkumného šetření

K účelu zpracování výzkumu této diplomové práce považuji za nejvhodnější kvalitativní metodu polostrukturovaného rozhovoru. Na základě prvotní rešerše literatury jsem si nejdříve stanovila zkoumané okruhy (základní neokonfuciánské hodnoty, rodina, vzdělání, tradice) a následně jsem vytvořila konkrétní seznam otázek. Dle výše zmíněných kritérií jsem ze seznamu svých přátel vybrala a skrz sociální síť Instagram oslovila vyhovující potencionální respondenty a domluvila si s nimi termín rozhovoru. Z oslovených 26 potenciálních respondentů se uskutečnilo 8 rozhovorů, z čehož 4 byli s muži a 4 s ženami. Podařilo se tak naplnit cíl genderové vyváženosti respondentů.

Rozhovory probíhaly 1 : 1 prostřednictvím online videokonference v anglickém, případně částečně i v korejském jazyce. Pro tento účel jsem využila program Zoom. Videokonferenci jsem si se souhlasem dotazovaných nahrála jako audiozáznam, přičemž všem respondentům byla slíbena anonymita a využití nahrávek jen k účelu přepisu a následného překladu do českého jazyka a využití pro tuto práci. Dle potřeby, pokud jsem cítila nutnost rozvedení odpovědi, jsem se respondenta doptávala. V případě, kdy respondentova reakce byla natolik rozsáhlá, že odpověděla i na další otázky, jsem je z výzkumu vynechala. Po každém rozhovoru jsem audionahrávky přepsala do elektronické formy a rovnou je přeložila do českého jazyka, čímž vznikl základní materiál. Ten jsem

¹⁸⁶ Odchylka pár let by na výsledek výzkumu pravděpodobně vliv neměla, jelikož politické dění v té době tak malé děti s téměř stoprocentní jistotou nemohly vnímat. Hranice tímto rokem je tedy stanovena spíše symbolicky.

¹⁸⁷ Myšleno ne za vlády generálů

ještě upravila tak, abych mohla provést jeho analýzu - jednalo se zejména o sjednocení odpovědí v případě doptávání se na další detaily k dané oblasti. Následně jsem provedla tzv. kódování textu, kdy jsem si jednotlivé pasáže odpovídající jednotlivým výzkumným otázkám barevně označila, což mi usnadnilo orientaci v textu a jeho následnou analýzu. Každá barva symbolizovala jiný okruh otázek.

Výsledky analýzy rozhovorů srovnávám s daty získanými rešerší odborné literatury a jiných odborných zdrojů, která do určité míry popisují hodnoty a postoje rodičů respondentů (Generací 386 a Y)¹⁸⁸. K porovnání se rovněž opírám o samotné odpovědi dotazovaných, které také popisují postoj a názor jejich rodičů. Tento výzkum taktéž zkoumal mezigenerační propast a změny v postojích a hodnotách mezi dvěma generacemi. Starší generací je skupina respondentů, kteří prožívali svá mladá léta v sedmdesátých letech 20. století. Mladší generace je pak ta, která vstoupila do dospělosti v devadesátých letech. Právě data o této skupině slouží jako opora pro můj vlastní výzkum, jako data popisující hodnoty a postoje generace rodičů mých respondentů. K výsledkům analýzy a srovnání přidávám i překvapivé, významné či ojedinělé výňatky z rozhovorů.

10. Výsledky, jejich analýza a komparace dat

Před začátkem dotazování na konkrétní otázky jsem si u každého respondenta vyplnila základní údaje, které by mohly mít přínos při analýze výsledků rozhovorů. Byli jimi věk respondenta¹⁸⁹, pohlaví, bydliště, zaměstnání a rodinný stav a rok narození rodičů. Díky poslední informaci je možné rodiče dotazovaných přesně zařadit do generací, které jsem definovala v kapitole 2.2. Kromě toho je mi tak i umožněno spočítat přesný věk rodičů v době narození respondentů a tuto informaci poté použít při komparaci dat obou generací.

10.1. Mezigenerační propast

První okruh obsahující pouze jednu otázku jsem do výzkumného šetření zařadila spíše jako *warm-up*. Komparací výsledků z rozhovorů s daty popisující postoje generace rodičů respondentů k daným tématům sledujeme i rozsah mezigenerační propasti. Na

¹⁸⁸ Zejména výsledky výzkumu, který provedli Unjong Na a Čeho Čcha a popsali jej v článku *Changes in values and the generation gap between the 1970s and the 1990s in Korea* (2000)

¹⁸⁹ Jeho rok narození a věk jsem si následně spočítala

otázku, zda respondenti **mezi sebou a svými rodiči pocítují mezigenerační propast (generační rozdíl)** 4 z 8 respondentů odpovědělo, že “*Ano,*” případně i “*Ano, každý den,*” (Respondent 4). Zbývající 4 uvedli, že mezigenerační propast se svými rodiči cítí “*někdy.*” Na doplňující otázku **v jakých situacích** se mi dostalo různých odpovědí. Opakovaly se však témata jako je sňatek a práce. Respondent 3 uvedl, že má mladší sestru, která se bude do roka vdávat. “*Máma se mě zeptala, jestli souhlasím s tím, že se moje mladší sestra vdá dřív než já. (...) Mí rodiče to berou tak, že nejdříve by se měli ženit nebo vdávat starší sourozenci a mladší by měli počkat. Tomu já nerozumím.*” Respondent 7 uvedl, že generační rozdíl se svými rodiči cítí i v otázce výběru oboru zaměstnání. “*Rodiče jsou generací, která musela těžce pracovat, aby přežili. A my prostřednictvím práce hledáme sami sebe, co máme rádi. Takže když nás rodiče vidí dělat něco, co podle nich není tvrdá práce, jsou proti tomu. Např. zpěváci, herci nebo obecně tyto kreativní obory.*” Stejný respondent u svých rodičů cítí i silný sexismus, zejména v otázce emancipace žen. “*Ženy by se prý hlavně měly starat o domácnost a muži by měli vydělávat peníze. Manželkám se říká čip saram¹⁹⁰.*” Odpovědi ostatních se týkaly například oblékání na pracovišti, používání technologií, cestování atd.

10.2. Neokonfuciánské hodnoty

Druhý okruh otázek jsem věnovala jednak postojům, které bývaly typické pro členy společnosti ovlivněné konfucianismem (v Koreji neokonfucianismem, viz kapitola 3.2.) Vybrala jsem 2 základní oblasti - kolektivismus vs. individualismus a rovnost v postavení žen ve společnosti. Další oblasti v tomto okruhu otázek sice z neokonfucianismu nevychází, nicméně vlivem událostí 20. století taktéž značně ovlivnily korejskou společnost. Jsou jimi materialismus a korejský nacionalismus. Všechny otázky k daným tématům jsou pokládány pouze v obecné rovině a pro detailnější šetření doporučuji provést samostatný výzkum.

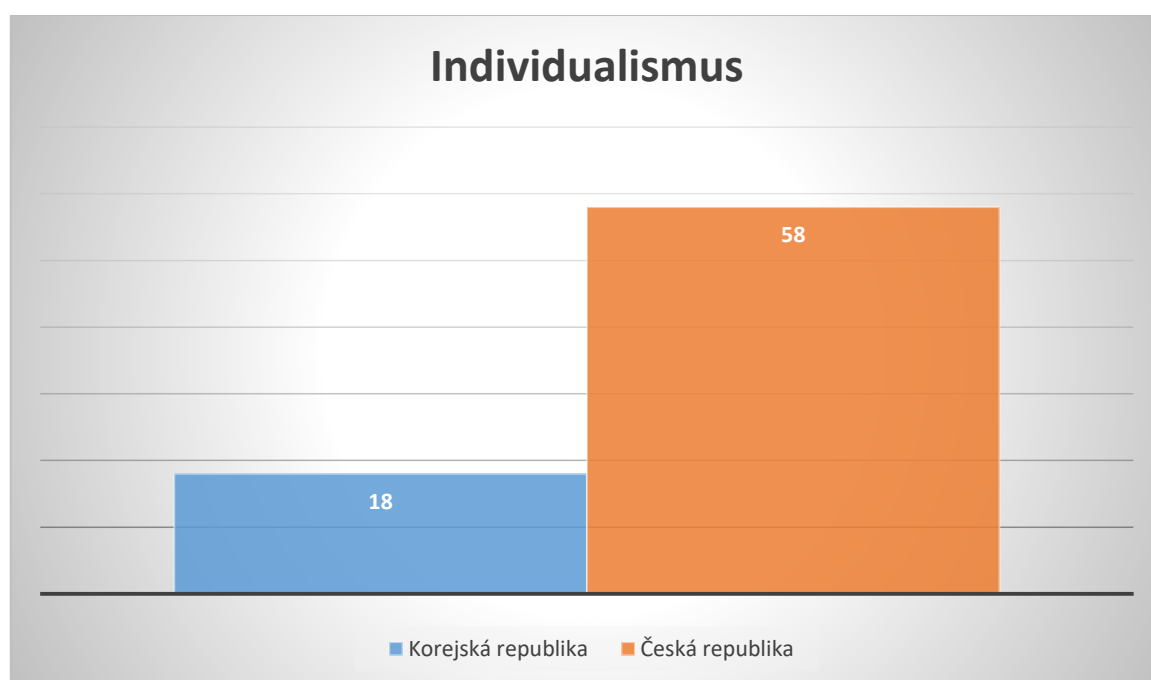
10.2.1. Kolektivismus vs. individualismus

Na první otázku tohoto okruhu, zda “**jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše vlastní zájmy?**” si všichni respondenti zvolili jejich individuální zájmy a budoucnost. Respondent 1 k tomu například dodal, že “*v určitých věcech samozřejmě*

¹⁹⁰ 집사암. 집 = dům. 사람 = člověk. Ve volném překladu člověk (myšleno žena), který zůstává doma

respektuji i standardy společnosti, co se ode mě očekává. Abych nebyla ta divná a moc nevyčnívala.”

Dle Hofstedeho typologie kultur Korea na škále individualismu dosahuje hodnoty 18 ze 100. Čímž se jasně řadí do kolektivistické společnosti. Kolektivismus se vyznačuje tím, že největší důraz je kladen na loajalitu, v případě východoasijských zemí i na synovskou oddanost. Ve společnosti zároveň platí silné vzájemné vztahy všech jejích členů. Každý je zodpovědný za chování ostatních členů. Jakékoliv porušení pravidel nebo vybočení ze standardního chování může vést ke společenskému ponížení.¹⁹¹

Graf 4: Škála individualismu dle zemí. Hofstede Insights. [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/czech-republic,south-korea/>

Česká republika ve srovnání s Jižní Koreou dosahuje na škále individualismu několikanásobně vyššího skóre, viz graf 4. Čímž se řadí k individualistické společnosti, jejíž znaky jsou potřeba jedince postarat se pouze sám o sebe a případně i jeho rodinu a preference volnějších sociálních vazeb.¹⁹² Výsledky výzkumu Na a Čcha z roku 2000 uvádí, že důležitost loajality ke společnosti a synovské oddanosti se již od sedmdesátých let 20. století postupně snižuje. Naopak, tendence tyto hodnoty do jisté míry ignorovat se

¹⁹¹ (IZ) Country comparison: South Korea

¹⁹² (IZ) Country comparison: Czech republic

u generace rodičů dotazovaných poměrně rychle zvyšovala, a to zejména u žen. Pro 29 % účastněných (generace rodičů) není loajalita ani synovská oddanost důležitá.¹⁹³ Výsledky mého výzkumu ukázaly, že 100 % dotazovaných (8 / 8) považuje místo zájmů společnosti důležitější právě jejich individuální zájmy. Uznávám však, že získaná data se nedají přesně srovnávat, avšak i přesto zde můžeme pozorovat velkou změnu v postoji mladé generace k individualismu.

10.2.2. Rovnost pohlaví

Druhá otázka zkoumala, jak respondenti vnímají postavení žen ve společnosti. Zda by si dle jejich názoru **měli být muži a ženy sobě rovni, případně v čem.** Všech 8 respondentů potvrdilo mou teorii a shodlo se na tom, že *“samozřejmě ano.”* Dva ze čtyř mužů pak dodali, že by se ale měly brát v potaz fyzické rozdíly mezi muži a ženami. *“Geneticky, ženy jsou v něčem lepší, třeba v empatii. My muži zase máme větší fyzickou sílu.”* (Respondent 8). Odpovědi žen na tuto otázku byly v porovnání s odpověďmi mužů mnohem rozsáhlejší. Tři ze čtyř žen dokonce zmínily problémy s nerovností pohlaví na pracovišti a popsaly i osobní zkušenosti. *“Ve firmách preferují muže, kteří byli v armádě. Ženy jsou za stejnou práci třeba i o polovinu hůř placené,”* sdělil respondent 2. Respondent 4 k tomu dodává *“muži a ženy pracují stejnou dobu, ale muži vždy dostanou tu lepší pozici.”* Tento respondent i zmiňuje výsledek posledních prezidentských voleb a nespokojenost s anti-feministickým přístupem zvoleného prezidentského kandidáta, viz kapitola 7.

Rodiče dnešní mladé generace část dětství a dospívání ještě prožili v systému, kdy za nedemokratických režimů byly role mužů a žen vymezeny striktněji a společnost to brala jako normu. Ženy byly v mnoha ohledech omezovány. Například až v roce 1991 dostaly díky upravenému zákonu o rodině rovná vlastnická práva.¹⁹⁴ V roce 1998 bylo v Koreji založeno Ministerstvo pro rovnost pohlaví (dnes Ministerstvo pro rovnost pohlaví a rodinu¹⁹⁵).¹⁹⁶ Mladí lidé si i za nedemokratických režimů samozřejmě přáli rovnost, nicméně realita jim to ještě neumožňovala. Více tuto tematiku rozvádím v kapitole 6.2.2.

¹⁹³ (IZ) NA, Eunyeong a CHA, Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

¹⁹⁴ Korea data a fakta. Str. 153

¹⁹⁵ 여성가족부 (*josongkačokbu*). Web: <http://www.mogef.go.kr/eng/index.do>

¹⁹⁶ (IZ) Gender Equality Policy

Dnešní mladá generace 100 % podporuje rovnost mezi pohlavími, vyjma očividných fyzických odlišností¹⁹⁷.

10.2.3. Materialismus

Další otázka zněla **“jak moc je pro Vás důležité být bohatý?”** čímž se dostáváme do problematiky materialismu. Dle mých očekávání se všichni respondenti shodli na tom, že peníze v jejich životě hrají velmi důležitou roli. Pouze dva z nich (1 a 6) uvedli, že dříve nad penězi nepřemýšleli, ale to se od určité doby (kdy začali být ekonomicky aktivní) změnilo a dnes *“se bez nich nedá žít krásný a pohodlný život.”* (Respondent 1). V odpovědi respondenta 5 je materialismus velmi prominentní. *“Potřebujeme základní věci jako bydlení a jídlo. To stojí peníze. Pak většinou chceme být šťastní, takže si chceme kupovat i víc věcí. A na to taky potřebujeme peníze.”*

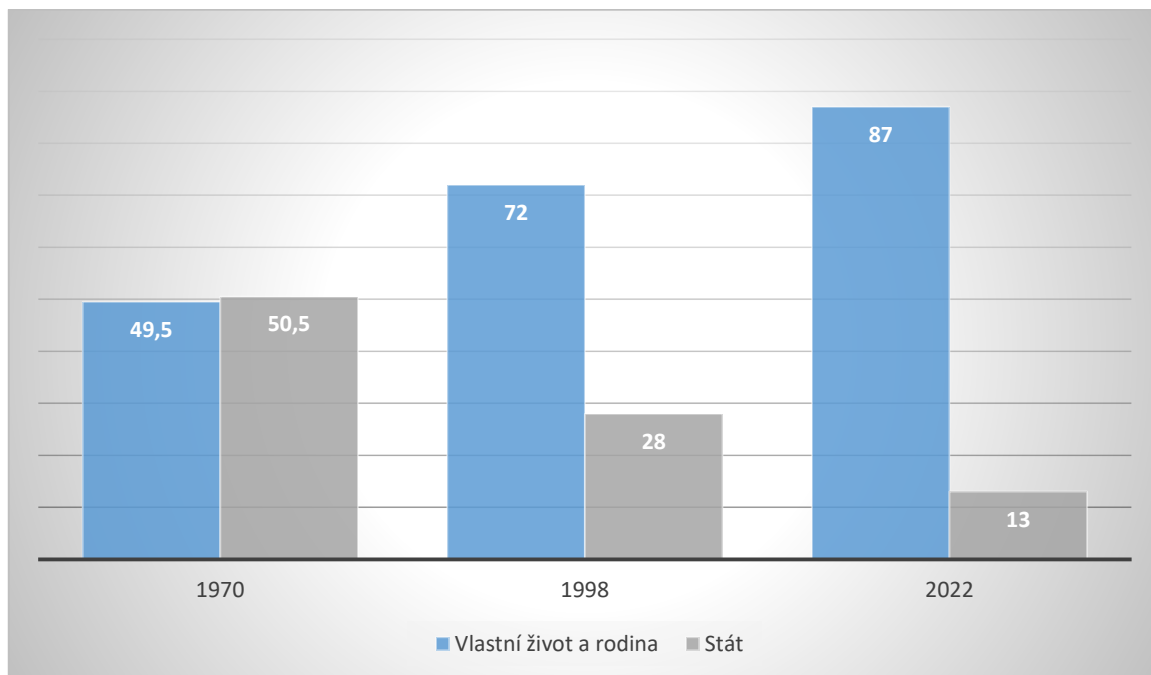
Výsledky rozhovorů tedy ukazují, že pro mladou generaci (100 % respondentů) jsou peníze a majetek velmi důležité, až naprostá nutnost v životě. Nedostatek financí totiž může znamenat nižší kvalitu života a nedostatek štěstí. V porovnání s generací rodičů pozorují 22 % nárůst. Pro 78 % respondentů výzkumu z roku 1998 jsou peníze nutností. Nicméně s ohledem na rychlý ekonomický vývoj (viz kapitola 6.2.1.) je takový výsledek pochopitelný.

10.2.4. Korejský nacionalismus

Poslední otázka tohoto okruhu se týká korejského nacionalismu. Ten sice nevychází z neokonfuciánských hodnot, avšak stále se široce vyskytuje ve společnosti. A to zejména mezi staršími generacemi, u kterých to lze jednoduše vysvětlit tím, že prožili důležité události v historii Korejské republiky, někteří se jich i aktivně účastnili. Více o této tématice zmiňují v kapitole 6.2.2. Na otázku **“je mé vlastní já a má rodina důležitější než má země?”** sedm z osmi respondentů uvedlo, že rozhodně ano. Tři z respondentů k tomu dodali, že pro svou zemi se jen pravidelně účastní voleb. *“Chci toho (v této zemi) hodně změnit, ale sama to nedokážu. Takže to tolik neřeším a soustředím se raději na vlastní život a na své cíle.”* (Respondent 4) Jediný respondent 6 si ve své odpovědi zvolil zemi. Následně upřesnil, že je hrdý na to, že je Korejec. *“Díky tomu, že jsem Korejec se ke mně (v zahraničí) chovají moc hezky. Takže pro mě je taková ‘značka’ země opravdu*

¹⁹⁷ Např. muži jsou lépe stavěni pro těžké fyzické práce

důležitá. A když vidím ve zprávách, že se Koreji něco povedlo, tak se chvíli cítím hrdý na svou zemi.”

Graf 5: Hodnoty nacionalismu u tří generací

Data z roku 1998 ukazují, že pro mladé lidi (dvacátníky a třicátníky) je prioritou jejich vlastní život a rodina. Pouze cca 28 % dotazovaných ve výzkumu jako prioritu zvolilo svou zemi. V porovnání s daty ze sedmdesátých let se tato míra snížila o 22,5 %.¹⁹⁸ Z mého šetření vyplívá, že zřejmě pokračuje klesající tendence. Že je Korea jako země důležitější, zvolilo pouze 13% dotazovaných (tj. 1 z 8). Zkoumaný vzorek je však příliš malý, proto není možné vyvodit přesné procentuální výsledky.

10.3. Rodina a rodinný život

Výzkum této diplomové práce je z největší části zaměřen právě na změny v postojích mladých Korejců k tématům související s rodinným životem. Většina otázek rozhovoru se tedy logicky týkala právě názorů a postojů ke sňatku, k vlastním dětem, rozvodu a podobně.

¹⁹⁸ (IZ) NA, Eunyeong a CHA, Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

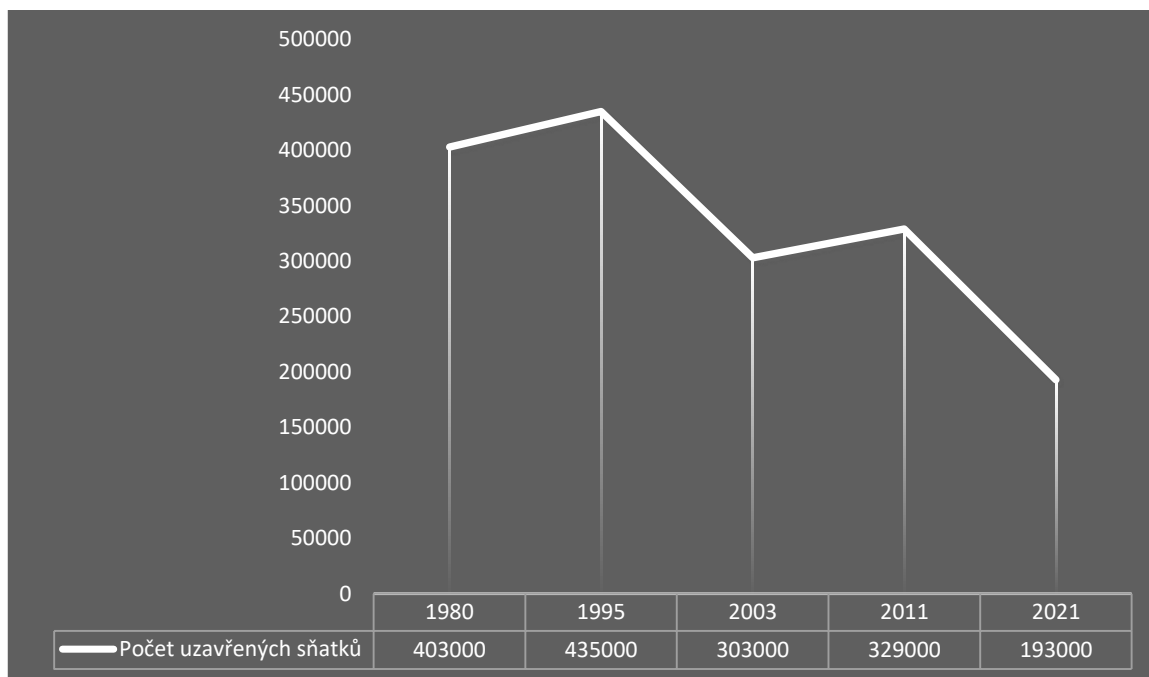
10.3.1. Manželství

10.3.1.1. Zájem o manželství a ideální věk

Tento okruh jsem začala obecnou otázkou, která se však přímo nabízí - **“Chcete se vdávat/ženit?”** a následovala doplňující otázka **“Pokud ano, kdy?”** Šest z osmi respondentů odpovědělo, že mají v plánu vstoupit do manželského sňatku. Z toho čtyři byly ženy a dva muži. Tři ze čtyř žen jsou navíc ve dlouhodobém vztahu s jejich partnery. Nikdo z nich zatím ale o sňatku vážně neuvažuje. Respondenti 1, 2 a 3 uvedli, že by do manželství chtěli vstoupit nejpozději do 34 let v případě žen a do 35 let v případě jednoho muže. Tři respondenti místo časového horizontu uvedli, že by do manželství vstoupili až pouze v případě, že si budou připadat dostatečně finančně zajištění. *“Pokud pro svou rodinu zajistím dostatek peněz, tak se chci vdávat. Nechci se spoléhat na budoucího manžela. Takže bych momentálně měla začít spořit, abych mohla finančně pomáhat manželovi i dětem, když by bylo třeba.”* (Respondent 3). Respondent 4, přestože se chce vdávat (za podmínky, že si najde toho pravého partnera), dodává *“V posledních letech se mnoho mladých lidí ani nechci brát. Protože se navzájem třeba ještě tolik nezají, nevyzkoušeli si spolu bydlet¹⁹⁹ a nechtějí to riskovat. Co když by to potom nefungovalo, na rozvod je přeci jenom pořád ještě negativně pohlíženo.”*

Respondenti 7 a 8, oba muži, mají k této tématice velmi pasivní přístup a nemají v úmyslu se v budoucnu ženit. Respondent 7 ke své odpovědi dodal, že jeho rozhodnutí neovlivňuje ani vnější tlak. *“Ani tlak ostatních mě moc neovlivňuje. Rodiče po svých potomcích většinou chtějí, aby jim přinesli vnoučata. Zejména, když už se blíží ke třicítce. Potom už často naléhají, že jim máme představit dobou partnerku.”*

¹⁹⁹ v Korejské republice není běžné bydlení snoubenců či milenců před svatbou - je to společensky nevhodné

Graf 6: Počet uzavřených sňatků v letech 1980 – 2021. Statistics Korea. [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/11/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=417984&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=&sTarget=title&sTxt=>

Dle statistik se počet uzavřených sňatků v porovnání s daty z osmdesátých a devadesátých let výrazně snížil. Hrubá míra sňatečnosti na 1000 obyvatel klesla z průměrných 10 na 3,8 za rok 2020. Mezi osmdesátými a devadesátými lety se průměrně uzavíralo přes 400 000 sňatků ročně. V roce 2021 to bylo jen 193 000.²⁰⁰ Mladí lidé dle výpovědí ve výzkumném šetření se sňatky čekají na toho pravého partnera či partnerku a na dostatečné finanční zajištění. Průměrný věk vstupu do manželství se taktéž posunuje. Generace rodičů respondentů většinou do prvního manželství vstupovala mezi 24 - 26 lety u žen a 27 - 29 lety u mužů.²⁰¹ Statistiky z roku 2021 ukazují jasný posun o 4 - 5 let. Muži se nyní v průměru žení ve 33 letech a ženy se vdávají ve 31 letech, viz graf 2. Toto potvrzují i výsledky tohoto výzkumného šetření, kdy nejvyšší věk pro potencionální vstup do manželství je 35 let (i u žen).

10.3.1.2. Důležitost manželství

Následně mě zajímal přístup respondentů ke sňatku. I vzhledem k odpovědím v předchozí otázce, kdy 75 % respondentů vyjádřilo přání jednou vstoupit do manželského svazku. Zda takový svazek berou jako “**‘něco nutného’** či **‘něco, co není nutné, pokud**

²⁰⁰ (IZ) Marriage and Divorce Statistics in 2021

²⁰¹ (IZ) Median age at first marriage in South Korea from 1900 to 2021, by gender

nenajdu toho pravého partnera/partnerku’?” Respondent 5 již odpověděl v rámci předchozí otázky, znovu jsem se tudíž nedotazovala. Všichni se zde bez výjimky shodovali v tom, že pokud nikdy nenajdou partnera, u kterého by si byli jistí, že s ním chtějí vstoupit do manželství, tak to raději dělat nebudou a zůstanou svobodní, případně v dlouholetém vztahu. Respondent 6 ke své odpovědi přidal i komentář popisující očekávání společnosti. *“I když ve společnosti panuje takový stereotyp, že když muž nebo žena s partnerem neuzavře manželství, i když třeba mají skvělé kariéry, tak že se ztrácí pointa jejich života. A s tím (stereotypem) nesouhlasím.”*

Starší generace (rodiče, prarodiče a dále) i dodnes mají tendence manželství vnímat jako nutnost. Na uzavření manželského svazku pohlížejí jako na určitý úspěch v životě mladého člověka, viz kapitola 4.2.1. Oproti tomu se dnešní mladá generace shoduje na tom, že je naprosto v pořádku do manželství neuzavřít, pokud si nejsou jistí, že našli toho správného partnera.

10.3.1.3. Tlak okolí

Čtvrtou otázkou se dotazuji, zda respondenti **“vnímají tlak okolí”** na to, aby vzhledem ke svému věku vstoupili do manželského svazku. Který rodič by nechtěl oženit syna nebo oddat dceru, obzvlášť pokud se jedná o prvorozeného, a těšit se na vnoučata. Předpokládám tedy, že po vystudování vysoké školy je na mladé lidi vyvíjen tlak založit si svou vlastní rodinu, a to ať už ze strany rodičů, tak i ze strany společnosti. V Koreji je navíc tato potřeba pokračovat v rodové linii zakořeněna v neokonfuciánských hodnotách, viz kapitola 3.2. Tři z osmi respondentů uvedlo, že tlak ze strany rodiny nebo společnosti k uzavření manželství již pociťují. Všichni tři jsou zároveň v několikaletém vztahu s jejich partnery, což na jednu stranu může onen tlak vysvětlovat. *“Jelikož jsme s přítelem spolu už 5 let, tak pokaždé, když potkáme někoho staršího, tak se nás pokaždé ptají, jestli už jsme svoji. Kdy se vezmeme a proč jsme se ještě nevzali. A zhoršuje se to, když už se mi teď blíží ke 30. Velmi často se mě okolí ptá, proč ještě nejsem vdaná, kdy se tedy budu vdávat apod.”* (Respondent 3)

Tři respondenti (2, 4 a 5) tlak od nikoho zatím necítí, ale myslí si, že to brzy přijde, pravděpodobně do dvou let. Otec respondenta 5 se ženil až ve 40 letech, což bylo na tu dobu nezvykle pozdě,²⁰² tudíž tlak ze strany otce čeká až zhruba za deset let (tj. ve 34

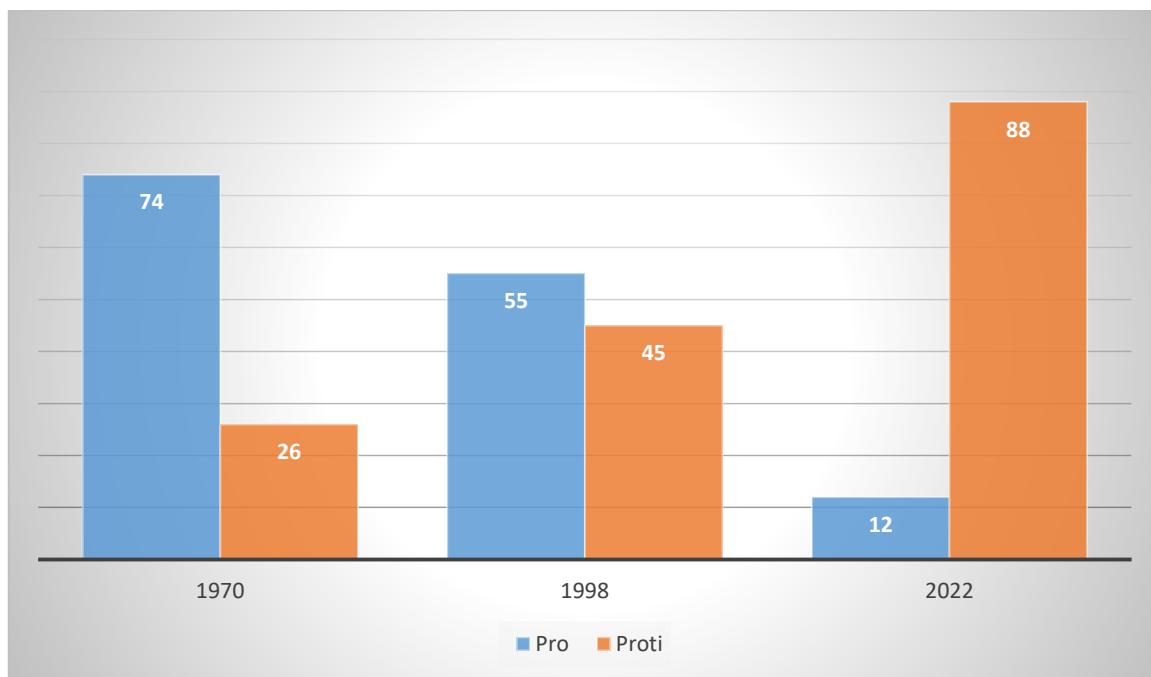
²⁰² (IZ) Median age at first marriage in South Korea from 1900 to 2021, by gender

letech). Na respondenty 6 a 8 jejich okolí ani rodina údajně žádný tlak k tomu, aby se oženili, nevyvíjí.

10.3.1.4. Cudnost ženy před svatbou

Pátá otázka v této části se věnuje tématu **cudnosti ženy před svatbou**. V kontextu Koreje tento přístup vychází z neokonfucianismu a žena tím svému manželovi prokazovala tu nejvyšší oddanost.²⁰³ Více se cudnosti žen věnuji v kapitole 4.2.6. Odpovědi respondentů jen potvrdily mé předpoklady, že ani mladí Korejci tento princip již dlouhou dobu neuznávají a nechtějí praktikovat. Z vlastní zkušenosti vím, že pro většinu mladých lidí (myšleno vysokoškolské studenty a čerstvě pracující) je téma sexu bráno podobně přirozeně jako pro mladé lidi v České republice. Korejci se o tomto tématu se svými přáteli chtějí bavit a už to zdaleka není takové tabu. Proto jsem na toto téma vedla již spoustu konverzací a předpokládala jsem, že koncept cudnosti před svatbou bude pro všechny respondenty nepřijatelný. A sedm z osmi odpovědí můj předpoklad potvrdily. Respondent 4 jako jediný prohlásil, že k tématu nemá žádný názor a dál to nechtěl rozvíjet. Ostatní z dotazovaných potvrdilo, že *“to pro mě není”* a že *“to nemůže fungovat.”* Čtyři z nich (2, 6, 7 a 8) svou odpověď okomentovali slovy jako *“šílenost,” “proč?” “zbláznili se?”* a *“nemyslím si, že by dneska ještě někdo takhle přemýšlel.”* Od těchto respondentů jsem díky zabarvení jejich hlasu cítila nevěřičnost. Respondenti 1, 3 a 5 tento koncept respektují, pokud je to něčí přání, ať už z osobního přesvědčení nebo z náboženských důvodů. Uznávají ale, že sami s tím nesouhlasí a pokud by si to přál jejich partner, tak by vztah raději ukončili. *“Jestli by na tom trvala moje budoucí přítelkyně, tak bych se asi zamyslel, jestli mám v tom vztahu vůbec pokračovat nebo ne. (...) raději ten vztah ukončím.”* (Respondent 5)

²⁰³ (IZ) SHIM, Younghee. Feminism and the Discourse of Sexuality in Korea: Continuities and Changes

Graf 7: Postoj k cudnosti ženy před svatbou v %, srovnání mezi muži a ženami.

I v rámci tohoto tématu pozoruji obrovské změny. Na a Čcha ve svém výzkumu porovnali odpovědi mladých lidí ze sedmdesátých a devadesátých let. V sedmdesátých letech bylo proti konceptu cudnosti ženy před svatbou pouhých 26 % dotazovaných. Během 20 let, v devadesátých letech, pak cudnost odmítalo už 45 % mladých lidí (tj. dvacátníci a třicátníci). Rozdíl tedy činil 19 %.²⁰⁴ Dnešní mladá generace má n toto téma velmi vyhraněný názor a proti je celých 88 % dotazovaných. Zbylých 12 % chybí jen proto, že jeden z respondentů na toto téma nemá žádný názor. Když bych jej tedy do statistiky nezahrnula, proti cudnosti ženy před svatbou je 100 % dotazovaných. Na a Čcha uvádějí, že příčinou je poměrně rychlé přijetí liberálních hodnot mladými lidmi.²⁰⁵

10.3.1.5. Dohodnuté sňatky

Odpovědi na šestou otázku zabývající se **postojem k dohodnutým sňatkům** mne překvapily. V teoretické části (kapitola 4.2.4.) se zmiňuji, že tzv. dohazovací agentury mají stále několik desítek tisíc klientů, ale předpokládala jsem, že k této možnosti se uchýlí Korejci, kteří už jsou ve středním věku a stále mají velký problém si najít partnera. Že mladí lidé by o této službě ani neuvažovali. Nicméně respondenti 2 a 8 uvedli, že by tomuto způsobu byli otevření a možná by si díky tomu našli někoho jim rovného. V

²⁰⁴ (IZ) NA, Eunyeong a CHA, Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

²⁰⁵ Tamtéž

korejské společnosti se totiž při hledání vážného partnera stále dbá i na jeho postavení ve společnosti a zázemí (vzdělání, finance atd.).²⁰⁶ *“Šla bych do toho, proč ne. Samozřejmě bych se ale s potencionálním manželem musela postupně seznamovat. Může to být dobrý způsob, jak potkat někoho podobného, s podobným zázemím. A to může být pro manželství, děti a společný život výhoda.”* (Respondent 2). Další tři respondenti (1, 3 a 7) pak řekli, že rozumí tomu, proč by to pro někoho mohla být dobrá volba, ale sami by do dohodnutého sňatku, ani procesu dohazování, nešli. Respondent 7 dokonce osobně zná několik lidí, kteří si tímto procesem prošli a dnes jsou ženatí a vdané. Všichni tito známí jsou však od respondenta 7 zhruba o deset let starší. K tomu pak ještě dodal, *“spíš je ale teď běžné, že požádáme své kamarády nebo známe, aby nás seznámili s někým, koho bychom si mohli vzít.”* Respondenti 4, 5 a 6 by tuto možnost vstupu do manželství ani nezvažovali. *“Myšlenku ve stylu ‘už stárnu, zkoušel jsem všechny možnosti. Když to neudělám, tak budu do konce života sám,’ nejsou správné. Kdybych se já do takové situace dostal, tak se prostě nebudu ženit.”*

10.3.1.6. Mezikulturní manželství

Následujícím tématem tohoto okruhu je **manželství s občanem jiného státu**. Zajímalo mne, zda by mladí Korejci byli ochotni vstoupit do manželského svazku s osobou pocházející z jiného státu a mající odlišné kulturní zázemí. Dle statistik míra mezikulturních manželství v Koreji postupně klesala už od roku 2005, kdy dosáhla svého maxima 13,4 %.²⁰⁷ Přestože migrace obyvatel jiných států do Koreje od roku 2009 s občasnými poklesy lineárně rostla²⁰⁸, míru mezikulturních manželství to neovlivnilo. Ta naopak postupně klesala.²⁰⁹ Mírný vzestup jsme mohli pozorovat až mezi lety 2018 (8,8 %) a 2019 (9,8 %). Nicméně následující rok vlivem pandemie opět klesla na 7,1 %.²¹⁰

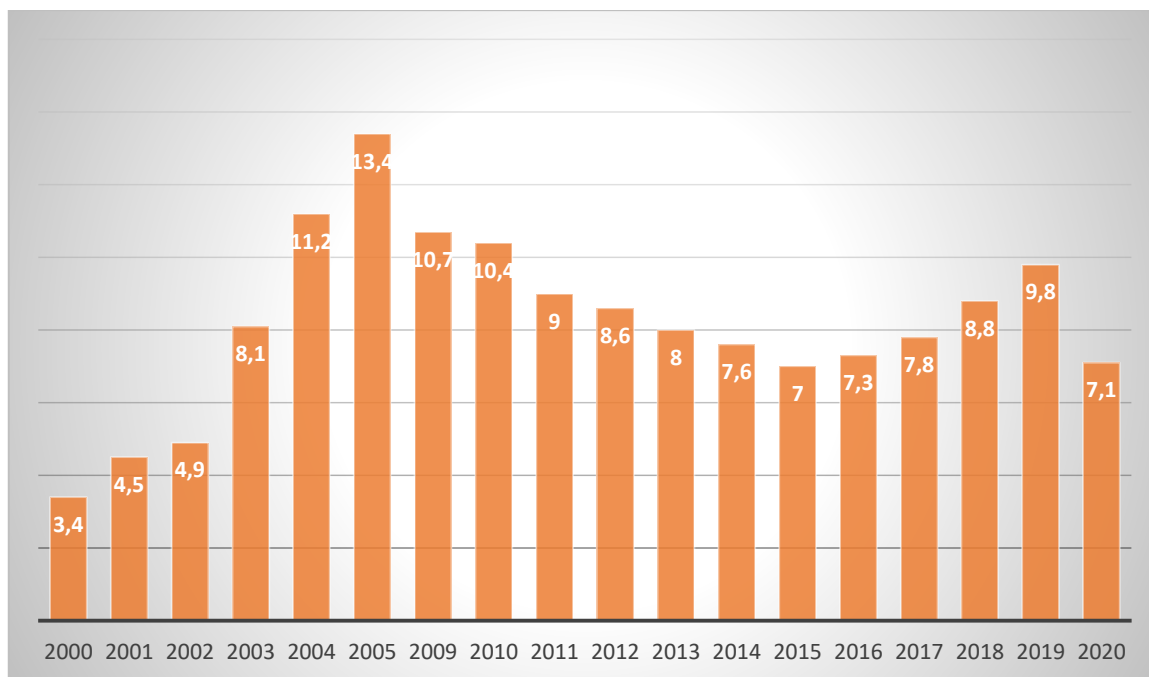
²⁰⁶ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 140

²⁰⁷ (IZ) Marriages between Koreans, foreigners at 5-year low

²⁰⁸ (IZ) International Migration Statistics

²⁰⁹ (IZ) Number of international marriages in South Korea from 2010 to 2020

²¹⁰ (IZ) Marriages between Koreans, foreigners at 5-year low

Graf 8: Míra mezikulturních manželství v %. The Korea Herald [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210420000223>

Odpovědi respondentů na tuto otázku poskytly poměrně zajímavý výsledek. Všichni respondenti mužského pohlaví na sňatek s *cizinkou* reagovali kladně. Dva z nich (6 a 8) díky předchozím zkušenostem z mezikulturních romantických vztahů dokonce vidí mezikulturní manželství jako jedinou možnost. Na dotaz, zda **by to povolili jejich rodiče** respondent 6 odpověděl *“Dali mi jednu podmínku. Neřeší, odkud (partnerka) bude, ale musí v životě uznávat ty správné hodnoty. Ještě mi říkají, že si musím vzít někoho, kdo mě bude posouvat. A že kdyby má manželka měla opravdu dobrou kariéru, vydělávala hodně peněz a kvůli dítěti by se toho musela vzdát, tak se (rodiče) za námi přestěhují a o všechno se postarají, aby to nemusela dělat.”* Na základě několika odpovědí respondenta 6 jsem vyhodnotila, že jeho rodiče oproti vrstevníkům své generace nejsou konzervativní a neuznávají tradiční hodnoty, což bylo překvapivé.

Na druhou stranu dotazovaní ženského pohlaví měli na toto téma jiný názor. Respondenti 1 a 4 uvedli, že manželství by zvažovali pouze s muži korejské národnosti. *“Před pár lety by mi to nevadilo, ale v poslední době jsem na to změnila názor a s cizincem se vdávat nechci. (...) I kdyby uměl skvěle korejsky, tak pořád je tu problém s kulturními rozdíly a přes to se asi nedokážu přenést. Bylo by to stresující. A mí rodiče na to mají stejný názor.”* (Respondent 4)

Zbylí respondenti (2, 3, 5 a 7) na své budoucí potencionální manžele/manželky nekladou žádné nároky z hlediska národnosti. Shodli se na tom, že důležité pro ně je, jaký ten druhý člověk je a zda spolu dokáží dobře komunikovat. *“Nikdy o lidech nepřemýšlím jako o ‘cizincích’, ‘Korejcích’ a podobně. Slovo cizinec ve mě spíš vyvolává pocit, že se vzájemně rozdělujeme.”* (Respondent 3).

Nicméně, u šesti z osmi respondentů můžeme pozorovat rozdíl s jejich rodiči v postoji k této tématice. I když by respondenti byli ideji mezikulturního manželství otevření, jejich rodiče by s takovým sňatkem nesouhlasili. Důvodem většinou byla jazyková bariéra a kulturní rozdíly. U respondenta 2 také pozoruji změnu v tom, že by v tomto ohledu přání rodičů nerespektoval. *“Když bych ho (potencionálního manžele jiné národnosti) opravdu milovala, tak bych si ho prostře vzala, ať už máma říká cokoliv.”*

10.3.1.7. Mezigenerační domácnost vs. samostatná jednotka

V období dynastie Čosonu až ke konci 20. století bylo v Koreji zvykem, že pohromadě bydlelo i několik generací dané rodiny. A to zejména ve venkovních oblastech.²¹¹ Vlivem urbanizace se však spousta mladých rodin přestěhovalo do měst, kde už většinou v bytech bydleli v menších jednotkách. Od devadesátých let 20. století se dospělé děti se svými partnery začaly od svých rodin víc osamostatňovat.²¹² Do této skupiny lze zařadit i rodiče respondentů. Na otázku, zda **chtějí žít ve velké mezigenerační rodině nebo jako samostatná jednotka** sedm z osmi respondentů odpovědělo jednotně, a to *“rozhodně jen ve vlastním bytě s dětmi.”* (Respondent 1). Tři z dotazovaných (1, 3 a 6) ke své odpovědi dodali, že je pro ně důležité v budoucnu bydlet v dojezdové vzdálenosti, maximálně 1 hodinu cesty od sebe. Jediný respondent 3 uvedl, že bude spokojený s oběma možnostmi. Z dětství má totiž zkušenosti s bydlením v mezigeneračním domě s 9 členy rodiny. *“Když jsem bydlela s rodinou, hodně jsme se hádali. Když teď bydlím sama, tak zase cítím takové prázdno. Takže u mě spíš záleží na tom, jak daleko bych byla od rodičů”* V této oblasti tedy dle dostupných dat (kapitola 4.2.2.) nepozorují výrazné změny v postoji mladší generace. Naopak se v sedmi z osmi případech jen upevnil názor, že chtějí žít se svými partnery a dětmi odděleně od zbytku rodiny. Ve 37 % však platí podmínka kratší vzdálenosti od rodičů.

²¹¹ Korea data a fakta. Str. 153

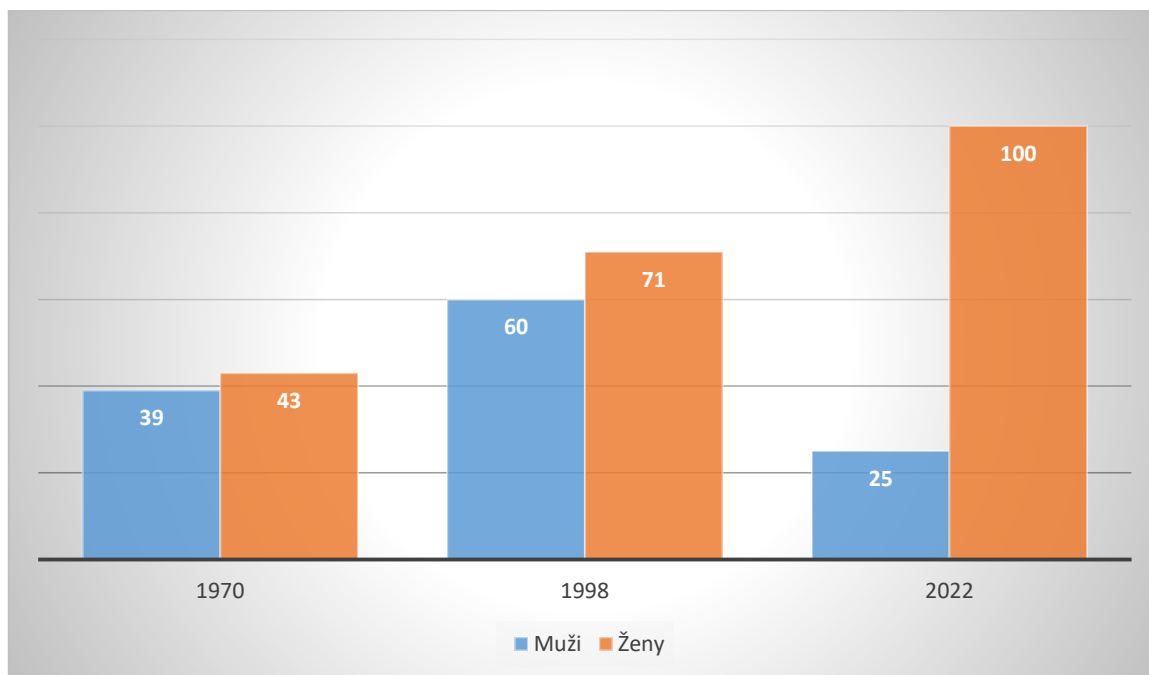
²¹² LEE, Kwangkyu. Korean Family and Kinship. Str. 76 - 78

10.3.1.8. Ženy v domácnosti

Poslední okruh týkající se manželského života se zaměřuje roli mužů a žen v domácnosti. Konkrétně, jak se mladí Korejci staví k zažitému standardu, že **žena by měla zůstat v domácnosti a muž by měl vydělávat peníze**. V tradiční korejské rodině jsou totiž role všech jejích členů jasně definovány. Muž by měl rodinu zajistit po finanční a bezpečnostní stránce, měl by stanovovat pravidla a žena by na oplátku měla pečovat o domácnost a vychovávat děti.²¹³ Více tuto tematiku rozebírám v kapitole 4.1.

I u tohoto tématu pozoruji rozdíly v odpovědích mužů a žen. Všechny dotazované ženy vyjádřily svůj postoj velmi jasně, a to že si nedokáží představit žít jako žena v domácnosti/hospodyňka. Nutno dodat, že všichni respondenti již dokončili studia na vysoké škole a zahájili svou kariéru v různých oblastech. Dvě z žen uznaly, že po narození dítěte je potřeba, aby matka na určitou dobu přestala chodit do zaměstnání a zůstala s dítětem doma. Přesnou dobu nespécifikovaly. *“Samozřejmě, dokud jsou děti malé, ještě nechodí do školy a muž vydělává víc peněz, tak by žena měla zůstat doma. Když už jsou ale děti starší a žena chce pracovat, tak ať pracuje. (...) Já určitě pracovat chci, proto jsem přece i studovala a budu si kariéru.”* U mužů už se odpovědi lišily. Respondent 6 s konceptem ženy v domácnosti nesouhlasí, i přestože uznal, že to dříve bývalo standardem - *“dříve to tak mohlo být, protože ženy byly hodně omezeny společností, ale dnes už to tak není. Žena by si měla vybudovat svou vlastní kariéru.”* Tři z dotazovaných mužů (5, 7 a 8) nejsou vyloženě proti. Pokud by si to jejich partnerka vyloženě přála, chtějí to respektovat. Respondent 5 naopak přiznal, že *“to nemusí být špatné.”* Vysvětlil to tím, že jeho matka je ženou v domácnosti a tudíž sám viděl, že to není lehká práce. Jako jediný z respondentů nabídl i obrácení rolí obou pohlaví, což bylo překvapující. *“I muži mohou zůstat v domácnosti. Je mi to jedno. Manželka může vydělávat peníze, (...) jestli dokáže vydělat víc.”*

²¹³ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 92

Graf 9: Odmítání role ženy v domácnosti v %. Porovnání mezi muži a ženami.

Ve srovnání s daty z výzkumu Na a Čcha jsou výsledky poněkud překvapující. V devadesátých letech bylo 73 % mladých lidí proti tomu, aby žena zůstala v domácnosti. Naopak by podle nich ženy měly pracovat na budování své kariéry. Což byl obrovský nárůst oproti 39 % ze sedmdesátých let.²¹⁴ Nicméně, v roce 2022 je dle výsledků tohoto výzkumu proti pouze 63 % dotazovaných. Do této statistiky však počítám pouze ty respondenty, kteří koncept ženy v domácnosti vyloženě odmítají. Zbýlých 37 % s konceptem buď souhlasí, nebo jej respektují, pokud se jedná o vlastní volbu. Velké rozdíly můžeme pozorovat i v rozdílnosti odpovědí mužů a žen. U starší generace (rodiče) bylo v devadesátých letech proti 71 % žen a 60 % mužů. Rozdíl tedy činí 11 %. U dnešní mladší generace je proti 100 % žen a pouze 25 % mužů. Rozdíl je markantních 75 %. Tři ze čtyř mužů jsou totiž schopni koncept ženy v domácnosti respektovat, tudíž nejsou striktně proti a nezapočítávám je do statistiky.

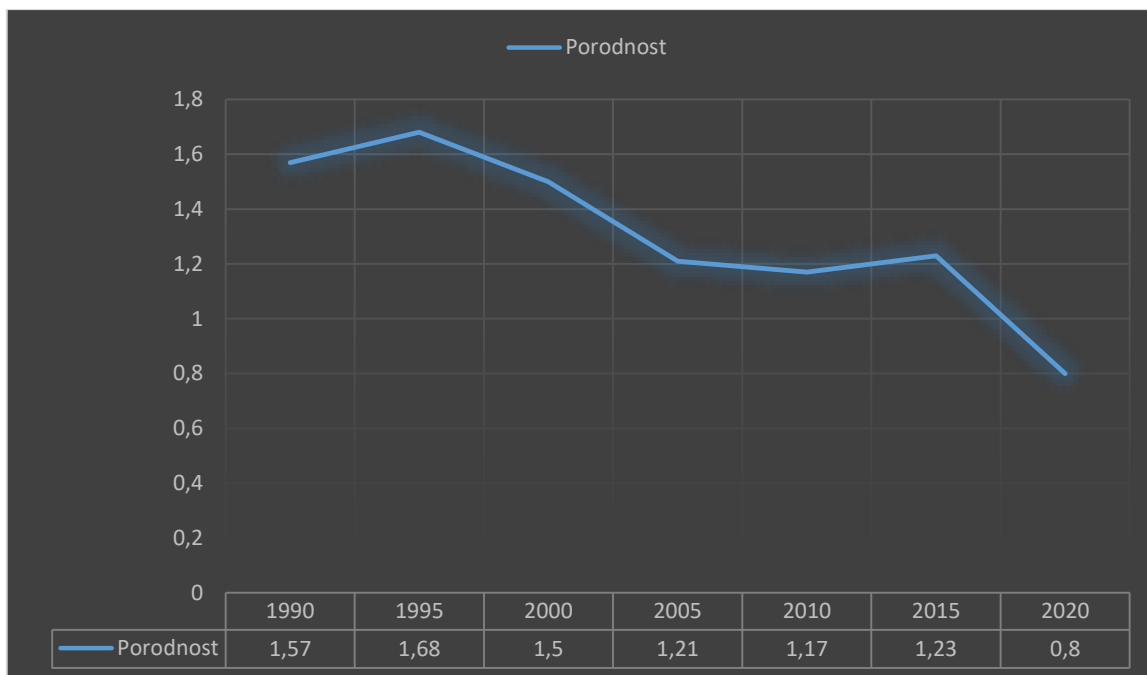
10.3.2. Děti

Jižní Korea se stejně jako každá jiná ekonomicky vyspělá země potýká s nízkou porodností. Nicméně, jak jsem již zmínila v kapitole 4.2.2., za rok 2020 dosáhla míra porodnosti nejnižšího rekordu - 0,8 narozených dětí na ženu.²¹⁵ Tím se Korea stala

²¹⁴ (IZ) NA, Eunyeong a CHA, Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

²¹⁵ (IZ) Fertility rate, total (births per woman) - Korea, Rep.

jedinou zemí v OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), kde je míra porodnosti nižší jak 1.²¹⁶ Všichni z dotazovaných byli narozeni v 90. letech, kdy se průměrná míra porodnosti držela na 1,5.²¹⁷

Graf 10: Míra plodnosti v Korejské republice. Počet dětí na 1 ženu. Statista [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1069672/total-fertility-rate-south-korea-historical/>

10.3.2.1. Počet dětí a věk

Nabízí se tedy otázky, zda dotazovaní **chtějí mít děti, kolik a kdy**. Šest z osmi respondentů přiznalo, že by do budoucna chtěli mít jedno či více dětí. Nejčastěji se v odpovědích objevoval počet 2 dětí, dva z dotazujících dokonce vyjádřilo přání mít 3 děti. Většina se shodla na tom, že první dítě si přejí do 33 až 35 let. Respondent 1 konkrétní věk nespecifikoval a místo toho chce mít první dítě, až bude mít dostatek financí - *“mít dítě dnes není zrovna levná záležitost, takže bych počkala, až si našetříme.”* Finance jsou nejčastější důvod, proč se v dnešní době zakládání rodiny odkládá nebo ji mladí lidé neplánují vůbec. *“Člověk samozřejmě musí myslet na to, aby to ekonomicky zvládnul, proto říkám až ve 35 letech,”* odpověděl respondent 3. Věk narození prvního dítěte se tak neustále posunuje. Tento trend je jasný ze statistik z devadesátých let. Stejně tak jej ale pozorují ve srovnání věku rodičů dotazovaných. V úvodní části rozhovoru jsem se

²¹⁶ (IZ) KAMIYA, Takeshi. South Korea's birthrate drops to new low amid economic anxiety

²¹⁷ (IZ) Total fertility rate in Republic of Korea from 1900 to 2020

každého dotázala i na rok narození jejich rodičů. Lze tak jednoduše dopočítat, v jakém věku rodičů byli dotazovaní narození.

10.3.2.2. Zapojení rodičů do rozhodovacích procesů

Změny můžeme pozorovat i v otázce výchovy dětí, respektive míry toho, **jak moc by rodiče měli ovlivňovat důležitá rozhodování jejich potomků**. Korejci jsou dodnes vychovávaní tak, že mají respektovat a ctít své předky (tj. rodiče, prarodiče, praprarodiče atd.) a že mají chovat úctu ke starším. Jedná se o jednu z hlavních konfuciánských a neokonfuciánských hodnot.²¹⁸ Tomuto tématu se podrobněji věnuji v kapitole 3.2. Dá se říct, že právě kvůli těmto hodnotám rodiče často řídí život svých dětí, minimálně dokud nenastoupí na univerzitu. A i dospělé děti by měly respektovat rady a přání svých rodičů, ať už se to týká volby partnera, oboru zaměstnání apod.

Pět z osmi respondentů uznalo, že do nástupu na vysokou školu za ně v důležitých věcech rozhodovali právě rodiče a oni to respektovali. Respektive neměli jinou možnost. Dva dotazovaní (1 a 5) se shodli na tom, že největší tlak prožívali v záležitostech týkajících se učení a mimoškolních aktivit. Matka jednoho z nich (5) až do dospělosti údajně řídila celý jeho den. *“I když se mi to třeba někdy nelíbilo, i tak jsem mámu poslouchala,”* dodal respondent 1. U dvou dotazovaných se rodiče sice ve velké míře snažili zasahovat do života svého dítěte, nicméně například respondent 7 tlaku spíše odporoval. *“Ze začátku se mi snažili říkat, co bych měl dělat, ale pak to rychle vzdali. Uvědomili si, že čím víc na mě tlačili, tím víc jsem jim odporoval. V jeden moment se to zlomilo a nechali mě být.”* U necelé třetiny dotazovaných (respondenti 2, 3 a 8) se rodiče do důležitých rozhodování údajně nezapojovali. Naopak své děti v jejich rozhodnutí podporovali. V odpovědích na otázku, **jak tyto záležitosti plánují řešit se svými dětmi** byla shoda v tom, že většina dotazovaných chce svým dětem ponechat volnost a podporovat je v tom, co by chtěly dělat. Samozřejmě za podmínky, že v tom uvidí smysl. *“Určitě je potřeba si stanovit nějaká pravidla, aby byly děti dobře vychované, ale chci jim dát víc volnosti. A možná je tolik nenutit do všech těch mimoškolních kroužků a akademií.”*(Respondent 1)

U 2/3 dotazovaných můžeme pozorovat změnu v postoji k dané tématice. Pět z osmi respondentů přiznalo, že v určitých záležitostech za ně (zejména v nezletilosti)

²¹⁸ CLARK, Donald N. Culture and customs of Korea. Str. 32

rozhodovali rodiče a oni jejich přání či příkazy spíše respektovali. Se svými dětmi to ale plánují řešit s větší volností a menší direktivou. Zbývající tři dotazovaní takový tlak nezažili a přejí si s tím pokračovat i do dalších generací.

10.3.3. Rozvod

Poslední otázka k tématu rodinného života zjišťuje **postoj mladých Korejců k rozvodu**. Korejská kultura patří vlivem neokonfucianismu k těm konzervativnějším, a proto je na cokoliv, co nezapadá do jejich systému tradičních hodnot, pohlížena v negativním světle. Do této kategorie spadá i rozvod manželství.²¹⁹

Výsledky rozhovorů pro mne byly překvapující. Předpokládala jsem, že většina si v případě nefunkčního manželství vybere rozvod. Důvodem je fakt, že za posledních třicet let se do roku 2018 hrubá míra rozvodovosti (tj. počet rozvodů na 1000 obyvatel v daném kalendářním roce, uváděno v ‰²²⁰) zvedla na 2,1,²²¹ což je velmi blízko míře v České republice, která byla ve stejném roce 2,29.²²² Nutno dodat, že v devadesátých letech se tato míra pohybovala okolo 1,0.²²³

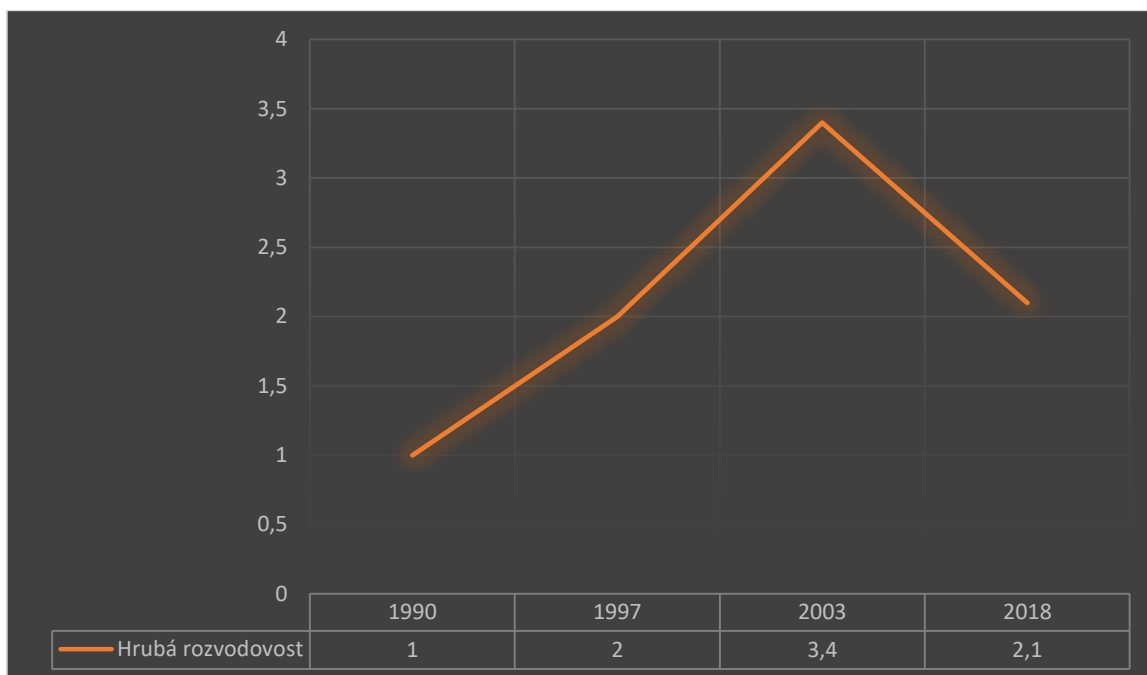
²¹⁹ KIM, Youna, ed. The Routledge handbook of Korean culture and society. Str. 140

²²⁰ Jedna desetina procenta

²²¹ (IZ) Marriage and Divorce Statistics in 2018

²²² (IZ) The general divorce rate in the Czech Republic

²²³ (IZ) Marriage and Divorce Statistics in 2018

Graf 11: Hrubá míra rozvodovosti v Korejské republice – počet rozvodů na 1000 obyvatel v kalendářním roce. V %.
 Statistics Korea [online]. [Cit. 02.05.2022]. Dostupné z:
<http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/1/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=375536&pageNo=1&ro wNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=srch&sTarget=title&sTxt=divorce>

Pouze tři z osmi respondentů, což je zhruba jedna třetina, by si vybrala rozvod, v případech že by s tím souhlasili oba manželé. Zbylé dvě třetiny by raději zůstaly v nefunkčním manželství. Až na jednoho respondenta všichni jako důvod uvedli, že by to mohlo ublížit dětem a proto by to raději vydrželi nebo by se snažili zapracovat na záchraně manželství. *“Nechci, aby moje děti potom od ostatních poslouchaly, že jejich rodiče jsou rozvedení. Mělo by to na ně špatný vliv a negativně by to ovlivnilo jejich osobnost.”* (Respondent 6) Naopak respondent 4 jako důvod pro to se nerozvádět uvedl negativní pohled společnosti na rozvedené.

10.4. Vysokoškolské vzdělání

Na moudrost, tím pádem na vzdělání a zkušenosti, se kladl velký důraz už v neokonfuciánské dynastii Čoson.²²⁴ Tento koncept důležitosti formálního vzdělání se v Koreji drží dodnes, viz kapitola 5. V tomto okruhu otázek se zaměřuji pouze na důležitost vysokoškolské vzdělání. Dle statistik za rok 2020 má zhruba 50,7 % populace starší 25

²²⁴ A Korean history for international readers: what do Koreans talk about their own history and culture?
 Str. 132

let dokončené vysokoškolské vzdělání.²²⁵ Pro srovnání, dle výsledků ze sčítání lidu mělo v České republice k roku 2021 dokončené vysokoškolské vzdělání pouze 17,5 % populace starších 15 let.²²⁶

10.4.1. Výhody vysokoškolského vzdělání

Ve výzkumném šetření mne zajímalo, zda respondenti **vnímají vysokoškolský diplom jako určitou výhodu ve svém životě**. U všech dotazovaných panovala shoda v tom, že vystudování vysoké školy (bakalářského programu) rozhodně vnímají jako výhodu. Polovina respondentů (1, 4, 5 a 7) doplnila, že vysokoškolský diplom je dnes téměř nutnost při ucházení se o zaměstnání a může přinést i lepší platové ohodnocení oproti ostatním uchazečům bez diplomu. *“Mnoho firem rozlišuje kdo má a nemá diplom a často se od toho odvíjí i výplata. Lidé bez diplomu mívají mnohem nižší výplatu,”* sdělil respondent 4.

Následně jsem pro doplnění zjišťovala, zda dnes v Koreji **může člověk uspět i bez vysokoškolského diplomu**. Respondenti 2 a 4 rovnou odpověděli, že je to nemožné. Vysokoškolské vzdělání tudíž vnímají jako naprostou nutnost pro úspěšný život. Zbytek respondentů uznali, že uspět se dá i bez vysokoškolského vzdělání, avšak zmínili pouze dva obory - vlastní podnikání nebo kreativní činnost (umělci, zpěváci, herci atd.). Respondent 6 popsal příběh otce, který se pouze s ukončeným středoškolským vzděláním tvrdou prací a důvtipem vypracoval z uklízeče na viceprezidenta nejmenované nakladatelské společnosti.

10.4.2. Shrnutí

Pro mladé Korejce je vysokoškolské vzdělání téměř nutnost a vnímají to jako takový standard společnosti. *“Neměla jinou možnost. Ono se to od vás tak trochu očekává.”* (Respondent 1) Tvrdí, že bez diplomu je velmi obtížné si najít zaměstnání s dobrými platovými podmínkami. Stejný postoj budou pravděpodobně uplatňovat i následující generace. Generace jejich rodičů mohla vysokou školu absolvovat v osmdesátých a brzkých devadesátých letech 20. století. Tedy ještě před přijetím demokratizace (zvolením prvního demokratického prezidenta, viz kapitola 6.2.2.) Podmínky byly tehdy logicky úplně jiné. Přesné statistiky, které by se daly srovnat s aktuální mírou populace s

²²⁵ (IZ) Share of adult population aged 25 to 64 years old who completed tertiary education in South Korea from 2010 to 2020

²²⁶ (IZ) Vzdělání

dokončeným vysokoškolským vzdělání mi bohužel nejsou dostupné. V případě dalšího výzkumu doporučuji šetření o tento detail rozšířit.

10.5. Svátky a tradice

Poslední okruh výzkumného šetření se obecně věnuje dodržování tradic, zejména dvou největších svátků, a to oslav Lunárního nového roku a oslav sklizně. Na úvod jsem se všech respondentů dotázala, zda uznávají některý z náboženských směrů. Může totiž dojít k rozkolu při dodržování zmíněných tradic, případně při vykonávání různých rituálů. Podrobně se této problematice věnuji v kapitole 8.3.. Vyšlo najevo, že až na respondenta 5, který se považuje za člena katolické církve, se nikdo další nehlásí k žádnému náboženství. V případě rodičů se ke křesťanství hlásí pouze rodina respondenta 2 a 7.

10.5.1. Čchusok

Dříve se během tradiční oslavy sklizně, tzv. Čchusoku, sešla celá rodina, společně se připravovalo sváteční jídlo (většinou ve velkém množství) a prováděl se rituál pro uctívání předků (*česa*²²⁷),²²⁸viz kapitola 8.3. Rodiče dotazovaných tyto tradice ve většině případů dodržovali, což potvrzují i jejich výpovědi z rozhovorů. Dnes už v tom však z části polevíli. Pouze tři z osmi respondentů (2, 3 a 6) uvedlo, že Čchusok slaví “tradiční formou” dodnes. Jádrem rodiny se sejde na jednom místě, připraví se sváteční jídlo a klaní se k zesnulým předkům. “*Na první den připravíme spoustu jídla. Druhý den děláme česa a večer navštívíme hroby, posečeme tam trávu a česa zopakujeme. Na třetí den jdeme k prarodičům z máminy strany.*” (Respondent 6) “*Snažíme se to dělat tradičně, že připravíme všechno to jídlo a klaníme se. Ale bereme to spíš jen jako takový zážitek, než že bychom tomu opravdu věřili.*” (Respondent 3). Pokračovat v této tradici pak se svou vlastní rodinou však nechce ani jeden z respondentů 2, 3 a 6. Chtějí Čchusok ponechat jako záminku k společnému trávení času se zbytkem rodiny, ale nic víc.

Zbytek dotazovaných tvrdí, že v dětství sice Čchusok slavili tradičním způsobem, nicméně dnes se pouze sejdou s ostatními členy rodiny a tráví spolu čas, případně jedou na společný výlet přes noc. A takto v tom chtějí i nadále pokračovat. “*Připravování jídla a ostatního je takové... nucené. Když se na Čchusok rodina jen sejde a všichni spolu tráví čas, tak je to opravdu super. Nejlepší je podle mě spolu jet někde na výlet.*” (Respondent

²²⁷제사

²²⁸ (IZ) LIM, Jaehae. Long-standing Traditions Complicated by Modern-day Realities

5). Respondent 7 se v rodině setkal s rozporem myšlenky oslavy sklizně a uctívání předků s křesťanskou vírou. *“Tátova strana dělá česa, ale táta je křesťan. Takže byla doba, kdy se vyloženě odmítal klanět předkům a podobně. Ze začátku se kvůli tomu se svými rodiči hádal, ale pak ho už nechali být. At' je přítomen, ale aktivně se obřadu účastnit nemusí.”*

10.5.2. Solnal

Oslava prvního dne lunárního kalendáře, tzv. Solnal, se slaví podobně. Přípravuje se slavnostní jídlo,²²⁹ a mladší členové rodiny se také klaní svým předkům, avšak tomuto rituálu se říká *sebe*^{230,231} Podrobněji se svátku věnuji v kapitole 8.2.

Naprostá většina, tj. sedm z osmi respondentů, slaví Solnal stejně jako Čchusok. Tzn. pokud doteď během Čchusoku připravují slavnostní jídlo a klaní se předkům, to stejné dělají i na Solnal. Pokud se rodina pouze sejde, aby spolu trávila čas, stejně pak probíhá i Solnal. Jedinou výjimkou byla odpověď respondenta 3. Nicméně ani zde se nejedná o tradiční způsob oslavování. *“Je to perfektní svátek hlavně pro děti, protože vždy dostanou peníze. Na Solnal spolu chodíme do sauny, abychom očistili své tělo i mysl. Česa už ale neděláme.”*

10.5.3. Jiné svátky a tradice

Poslední otázka celého rozhovoru je velmi otevřená. Zjišťuje, zda dotazovaní **“dodrží jiné svátky či tradice a pokud ano, jaké?”** Respondenti 1, 2 a 5 každý rok vzpomíná na výročí úmrtí jednoho z prarodičů, přičemž případně i navštěvují jejich hrob. Rodina respondenta 3 pravidelně slaví ještě Den matek a Den dětí. Den matek (od roku 1973 nahrazen Dnem rodičů) spadá na 8. května.²³² Den dětí se každý rok slaví 5. května. Tento den je zároveň i státním svátkem.²³³ Dle respondenta se dětem pořizují dárky a konkrétní rodina tomuto dni přikládá větší váhu jak například oslavě Vánoc.

10.5.4. Shrnutí

Starší generace (tj. rodiče dotazujících a starší) ve většině případů dbaly na to, aby se tradice dodržovaly. To dokazují i výsledky výzkumu Na a Čcha, kdy pro dodržování

²²⁹ Korea data a fakta. Str. 155

²³⁰ 세배

²³¹ (IZ) Brendan PICKERING. Seollal, Korean Lunar New Year

²³² (IZ) Parents' Day

²³³ (IZ) Children's Day in South Korea in 2022

tradic a zvyků bylo 75 % dotazovaných.²³⁴ Dnes už ale tato generace nemá tolik energie na přípravu všeho potřebného. Mladší generace (dotazovaní a mladší) to za ně nepřebírají a tradice spíš postupně mizí, respektive se zjednodušují. Všichni respondenti však vyjádřili přání pokračovat v tom, že se alespoň dvakrát do roka (Čhusok a Solnal) sejde jádro rodiny a užijí si spolu strávený čas. Konkrétním tradicím a rituálům na rozdíl od starších členů rodiny už nepřikládají žádnou prioritu. Raději tuto příležitost využijí k tomu, že si odpočinou od rychlého životního stylu.

²³⁴ (IZ) NA, Eunyeong a CHA, Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea

Závěr

Cílem této diplomové práce byla analýza výsledků výzkumného šetření v podobě polostrukturovaných rozhovorů s Korejci narozenými po roce 1993 a následná komparace výsledků s daty získanými rešerší odborných zdrojů popisující hodnoty a postoje generace rodičů dotazovaných. Výzkumné otázky se týkaly témat mezigenerační propasti, základních neokonfuciánských hodnot, včetně těch zasahujících do rodinného života, důležitost vysokoškolského vzdělání a oslava největších svátků, včetně dodržováním souvisejících tradic. Dalším cílem bylo potvrzení hypotézy, že mladá generace Korejců právě v komparaci se starší generací své postoje a hodnoty k daným tématům do určité míry změnila a vytvořila se tak mezigenerační propast.

Pro účely sestavení polostrukturovaného rozhovoru a následně i pro zpracování analýzy bylo třeba nejdříve v teoretické části práce ujasnit několik klíčových pojmů a témat. Jedním z nejdůležitějších pojmů pro tento výzkum je právě termín mezigenerační propast, což je, stručně, rozdíl v postojích, názorech a hodnotách mezi dvěma nebo více generacemi. V mé práci se zaměřuji právě na změny v postojích na daná témata mezi generací mladých Korejců a generací jejich rodičů. V návaznosti na to jsem do teoretické části zařadila i osvětlení demokratizace Korejské republiky, což vyústilo ke stanovení hlavního kritéria pro výběr dotazovaných, a to narození po roce 1993. Dále bylo třeba prozkoumat konfucianismus a jeho upravenou podobu, neokonfucianismus, zejména pak neokonfuciánské hodnoty, které během dynastie Čoson ovlivnily korejskou společnost. Nejvýraznější byl asi důraz na hierarchické rozvrstvení společnosti s jasně definovanými pravidly a povinnostmi pro každou vrstvu. Stejně tak byla jasně definovaná pravidla a role i v rodinném životě. Vysvětleny jsou také další pojmy, které jsou k provedení mého výzkumu nezbytné.

V praktické části diplomové práce bylo provedeno výzkumné šetření v podobě polostrukturovaných rozhovorů s 8 respondenty, kteří vyhověli předem určeným kritériím. Díky ochotnému přístupu a souhlasu všech respondentů k nahrání rozhovoru a použití jeho přepisu za účelem naplnění cílů této práce, se mi podařilo získat a analyzovat odpovědi na výzkumné otázky. Komparace analýzy rozhovorů s daty získanými rešerší přinesla zajímavé výsledky. Téměř ve všech zkoumaných oblastech pozoruji změnu v postojích mezi oběma generacemi. Ty největší se projeví v oblasti rodinného života. Většina respondentů má v plánu vstoupit do manželství, nicméně pokud se jim nepodaří

najít správného partnera nebo partnerku, nepovažují manželství za nutné. Ideální věk pro uzavření manželství se oproti starší generaci posunul - nejčastěji z důvodu, že mladí Korejci chtějí být nejdříve dostatečně finančně zajištěni. Ze stejného důvodu se posunul i ideální věk pro narození prvního dítěte. Velká změna v postoji se u mladé generace projevila i u vlivu rodičů na rozhodovací procesy vlastních potomků. Více jak polovina respondentů uvedla, že až do dospělosti důležitá životní rozhodnutí řídili jejich rodiče. Všichni z dotazovaných chtějí tento přístup změnit a budoucím potomkům poskytnout volnost a podporu v jejich rozhodnutích. Další velká změna se objevila i v postoji k cudnosti ženy před svatbou. Všichni respondenti tento koncept odmítali. Pro porovnání, z rešerše zdrojů vyplynulo, že cudnost ženy před svatbou odmítala pouze polovina dotazovaných z generace rodičů. Poslední velkou změnu jsem zaznamenala v přístupu mladé generace k oslavě svátků a dodržování tradic. Dle odpovědí se ukázalo, že rodiče dotazovaných ve svém produktivním věku dbali na dodržování většiny zvyklostí. Nicméně, dnes už od tradic a oslav většina rodin dotazovaných upustila a samotní respondenti v nich nehodlají pokračovat. Téměř žádná změna naopak nenastala v přístupu k rozvodu. Na ten je mezi Korejci stále pohlíženo v negativním světle. V odpovědích jsem záměrně pozorovala i menší rozdíly v názorech mužů a žen, které se projevily např. v otázkách týkající se manželství nebo konceptu ženy v domácnosti.

Z výsledků analýzy a komparace můžeme dojít k závěru, že mladá generace Korejců v komparaci se starší generací své postoje a hodnoty k výše zmíněným tématům změnila. Čímž se mi podařilo potvrdit hypotézu o mezigenerační propasti. Také jsem předpokládala, že se tak stalo vlivem globalizace, ve smyslu postupného přijímání západních hodnot, a demokratizace Korejské republiky. Nicméně, přesné vlivy těchto změn jsem určit nedokázala, tudíž toto téma považuji jako podnět k dalšímu zkoumání. Druhým podnětem k rozšíření tohoto výzkumu je i zaměření se na starší generaci. Jak se rodiče mladé generace cítí, když tyto změny pozorují a jak je vnímají oni sami. Ze svého výzkumu jsem tento pohled musela z důvodu širokého zaměření vynechat.

Resumé

The aim of this thesis was to analyze the results of semi-structured interviews which were done with Koreans born after 1993. The aim also includes a comparison of these results with data obtained by research of several academic sources describing values and attitudes of the interviewees' parents generation. The interview questions covered the topics of generation gap, several essential neoconfucian values, including those related to family life, the importance of higher education and the celebration of the most important holidays, including the adherence to related traditions. I succeeded in confirming my hypothesis that young generations of Koreans changed their values and attitudes on given topics in comparison with the older generation. Which created generation gap, probably due to globalization and embracing Western values to some extent.

Seznam literatury a pramenů

Literatura

ANDĚLOVÁ, Petra a NOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka K, ed. *Základy asijských náboženství*. Praha : Univerzita Karlova, 2005. ISBN 8024609940.

BOUKALOVÁ, Tereza, CIBULKOVÁ Marie, ČERVÍKOVÁ Martina, et al. *Made in Korea II*. Praha : Zdeněk Rampas - Nová vlna, 2019. ISBN 978-80-85845-94-5.

BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy*. Praha : Fortuna, 1996. 8071683043.

CAWLEY, Kevin N. *Religious and philosophical traditions of Korea*. Abingdon : Routledge, 2019. ISBN 978-1-138-19340-6.

CAWLEY, Taegyu KIM a Kevin N. *Korean history: a beginner's guide*. Seoul : Adbooks, 2014. ISBN 978-89-5845-117-4.

CLARK, Donald N. *Culture and customs of Korea*. Westport, Conn : Greenwood Press, 2000. ISBN 0-313-30456-4.

HOUBLER, Dorothy HOUBLER a Thomas. *Konfucianismus*. [překl.] Petra JEŘÁBKOVÁ. 1997 : Lidové noviny, Praha. ISBN 8071061905.

HWANG, Kyungmoon. *A history of Korea*. London : Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978-0-230-20545-1.

Korea data a fakta. místo neznámé : Krigl, 1997. ISBN 89-7375-075-5 03910.

LEE, Kwangkyu. *Korean Family and Kinship*. Seoul : Jipmoondang Publishing Company, 1997. ISBN 89-303-5003-8.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. ISBN 978-80-86429-87-8.

MYERS, David G. *Sociální psychologie*. Brno : Edika, 2016. 978-80-266-0871-4.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Praha : Academia, 2009. 978-80-200-1679-9.

NORBERG, Johan. *Globalizace*. [překl.] Tereza URBANOVÁ. Praha : Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86389-44-8.

OLIVERIUS, Rudolf, SEVEROVÁ, Marie, JANOUSĚK Jaromír a PAPICA Jan. *Metody sociální psychologie*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha : Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

SUŠA, Oleg. *Globalizace v sociálních souvislostech současnosti: diagnóza a analýza*. Praha : Filosofia, 2010. ISBN 978-80-7007-320-9.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled sociální psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. ISBN 8024401509.

TUDOR, Daniel. *A Geek in Korea : discovering Asia's new kingdom of cool*. místo neznámé : Tuttle Publishing, 2014. ISBN 1462914071.

URBAN, Lukáš. *Sociologie : klíčová témata a pojmy*. Praha : Grada, 2017. 978-80-247-5774-2.

VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK, Ivan, ed. *Aplikovaná sociální psychologie: [člověk a sociální instituce]. I*. Praha : Portál, 1998. ISBN 8071782696.

Internetové zdroje

BAE, Hyewon. The changing family values of Korean women and their policy implications. *Health and welfare policy forum* . 2017.

BERTHRONG, John H. Neo-Confucian Philosophy. *Internet Encyclopedia of Philosophy*. [Online] Boston University. [Citace: 16. 04 2022.] <https://iep.utm.edu/neo-confucian-philosophy/>.

Conservatism in South Korea. *Wikipedia*. [Online] [Citace: 02. 04 2022.] https://en.wikipedia.org/wiki/Conservatism_in_South_Korea.

Country comparison. *Hofstede Insights*. [Online] [Citace: 01. 05 2022.] <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/south-korea/> .

Country comparison. *Hofstede Insights*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/czech-republic/>.

COX, Martha PALEY, Blair. Families as Systems. *Annual Review of Psychology*. 48, 1997, Sv. 1..

Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins. *Pew Research Center*. [Online] 17. 01 2019. [Citace: 03. 05 2022.] <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>.

Fertility rate, total (births per woman) - Czech Republic. *The World Bank*. [Online] [Citace: 30. 04 2022.] <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?locations=CZ>.

Fertility rate, total (births per woman) - Korea, Rep. *The World Bank*. [Online] [Citace: 30. 04 2022.] [https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?locations=.](https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?locations=)

Gender Equality Policy. *Ministry of Gender Equality and Family*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] http://www.mogef.go.kr/eng/pc/eng_pc_f001.do.

Generation. *Dictionary.com*. [Online] [Citace: 27. 04 2022.] <https://www.dictionary.com/browse/generation>.

Generation. *Wikipedia*. [Online] <https://en.wikipedia.org/wiki/Generation>.

History of Education in South Korea. *K12 Academics*. [Online] [Citace: 01. 05 2022.]
<https://www.k12academics.com/Education%20Worldwide/Education%20in%20South%20Korea/history-education-south-korea>.

Children's Day in South Korea in 2022. *Office Holidays*. [Online] [Citace: 03. 05 2022.]
<https://www.officeholidays.com/holidays/south-korea/south-korea-childrens-day>.

CHIN, Sooyoung. Korean birthday rituals. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*. 1991.

International Migration Statistics in 2019. *Statistics Korea*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.]
<http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/5/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=384167&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=&sTarget=title&sTxt=>.

KAMIYA, Takeshi. South Korea's birthrate drops to new low amid economic anxiety .
The Asahi Shimbun. [Online] 24. 02 2022. [Citace: 02. 05 2022.]
<https://www.asahi.com/ajw/articles/14556684>.

KIM, Natalia. Feminism and nationalism in South Korea: empowering Korean women during the nation-building process**. *Acta Asiatica Varsoviensia*. 2017, Sv. 2, 30.

Korean nationalism. *Wikipedie*. [Online] [Citace: 20. 04 2022.]
https://en.wikipedia.org/wiki/Korean_nationalism.

KIM, Seongkon. Understanding South Korea's Generation MZ . *The Korea Herald*. [Online] 09. 02 2022. [Citace: 15. 04 2022.]
<https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20220208000873>.

KIM, Yonse. Marriages between Koreans, foreigners at 5-year low. *The Korea Herald*. [Online] 20. 04 2021. [Citace: 30. 04 2022.]
<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210420000223>.

Kim Young-sam. *Wikipedie*. [Online] [Citace: 15. 04 2022.]
https://en.wikipedia.org/wiki/Kim_Young-sam.

Labor force participation rate, female (% of female population ages 15+) (modeled ILO estimate) - Korea, Rep. *The World Bank*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.]
<https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.FE.ZS?locations=KR>.

LEE Changhyeon, KIM, Young, KIM Yangsuk a YUN Young. Ancestral ritual food of Korean jongka: Historical changes of the table setting. *Journal of Ethnic Foods*. 5, 2018, Sv. 2.

LEE, Jongsuk HAN a Jongwha. Demographic change, human capital, and economic growth in Korea. *Japan and the World Economy*. 53, 2020, ISSN 0922-1425. DOI <https://doi.org/10.1016/j.japwor.2019.100984>.

LEE, Sookjong. Generational Divides and the Future of South Korean Democracy. *Carnegie Endowment for international peace*. [Online] 29. 06 2021. [Citace: 28. 04 2022.] <https://carnegieendowment.org/2021/06/29/generational-divides-and-future-of-south-korean-democracy-pub-84818>.

LIM, Jaehae. Long-standing Traditions Complicated by Modern-day Realities. *Koreana*. 18, 2004, Sv. 3.

Marriage and Divorce Statistics in 2018. *Statistics Korea*. [Online] 20. 03 2019. [Citace: 02. 05 2022.] <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/1/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=375536&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=srch&sTarget=title&sTxt=divorce>.

Marriage and Divorce Statistics in 2021. *Statistics Korea*. [Online] 17. 03 2022. [Citace: 02. 05 2022.] <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/11/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=417984&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=&sTarget=title&sTxt=>.

May 18th Democratic Uprising. *Gwangju City*. [Online] [Citace: 16. 14 2022.] <https://www.gwangju.go.kr/eng/contentsView.do?pageId=eng9>.

MCKENNA, Amy. Generation X: demographic group. *Encyclopedia Britannica*. [Online] [Citace: 27. 04 2022.] <https://www.britannica.com/topic/Generation-X>.

Median age at first marriage in South Korea from 1900 to 2021, by gender. *Statista*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://www.statista.com/statistics/1112935/south-korea-median-age-at-first-marriage-by-gender/>.

- Mezigenerační propast. *Wikipedie*. [Online] 2021.
https://cs.wikipedia.org/wiki/Mezigenera%C4%8Dn%C3%AD_propast.
- Ministry of Gender Equality and Family. *Wikipedie*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.]
https://en.wikipedia.org/wiki/Ministry_of_Gender_Equality_and_Family.
- NA, Eunyeong a CHA Jaeho. Changes in Values and the Generation Gap Between the 1970s and the 1990s in Korea. *Korea journal*. 40, 2000, ISSN 0023-3900.
- National Culture. *Hofstede Insights*. [Online] 2022. [Citace: 30. 04 2022.]
<https://hi.hofstede-insights.com/national-culture>.
- Number of international marriages in South Korea from 2010 to 2020 . *Statista*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://www.statista.com/statistics/647695/south-korea-international-marriage/>.
- Parents' Day. *Wikipedie*. [Online] [Citace: 03. 05 2022.]
https://en.wikipedia.org/wiki/Parents%27_Day .
- PARK, Sunyoung PARK a Sohee. Exploring the generation gap in the workplace in South Korea. *Human Resource Development International*. 21, 2017, DOI 10.1080/13678868.2017.1306769.
- PARK, Sunyoung. Shinsedae: Conservative attitudes of a "New Generation" in South Korea and the impact on the Korean presidential election. *EWC Insights*. 2, 2007, 1.
- PHAM, Hannah. Misogyny helped South Korea's president win. Now feminists are fighting back. *Open Democracy*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.]
<https://www.opendemocracy.net/en/5050/misogyny-helped-south-koreas-president-win-now-feminists-are-fighting-back/>.
- PICKERING, Brendan. Seollal, Korean Lunar New Year . *Asia Society*. [Online] [Citace: 12. 04 2022.] <https://asiasociety.org/korea/seollal-korean-lunar-new-year>.
- Preliminary Results of Birth and Death Statistics in 2021. *Statistics Korea*. [Online] [Citace: 30. 04 2022.]
<http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/1/index.board?bmode=read&aSeq=417980>.

REYNOLDS, Frank E. Korea and Japan. *Encyclopædia Britannica*. [Online] [Citace: 29. 04 2022.] <https://www.britannica.com/topic/Buddhism/Korea-and-Japan>.

Ro Tche-u. *Wikipedie*. [Online] https://cs.wikipedia.org/wiki/Ro_Tche-u.

Seollal in Korea: A Glimpse of Local Customs . *Korea Tourism Organization*. [Online] 25. 01 2022. [Citace: 12. 04 2022.] https://english.visitkorea.or.kr/enu/ATR/SI_EN_3_6.jsp?cid=941952.

Share of adult population aged 25 to 64 years old who completed tertiary education in South Korea from 2010 to 2020. *Statista*. [Online] [Citace: 03. 05 2022.] <https://www.statista.com/statistics/996943/south-korea-tertiary-education-level-share-adult-population/> .

SHIM, Younghee. Feminism and the Discourse of Sexuality in Korea: Continuities and Changes. *Human Studies*. 2001, 10.1023/A:1010775332420.

SKY (universities). *Wikipedie*. [Online] [Citace: 01. 05 2022.] [https://en.wikipedia.org/wiki/SKY_\(universities\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SKY_(universities)).

The general divorce rate in the Czech Republic . *Knoema*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://knoema.com/data/general-divorce-rate+czech-republic>.

Total fertility rate in Republic of Korea from 1900 to 2020*. *Statista*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://www.statista.com/statistics/1069672/total-fertility-rate-south-korea-historical/>.

Tuition Fees in Korea. *Study in Korea run by Korean Government*. [Online] [Citace: 01. 05 2022.] https://www.studyinkorea.go.kr/en/overseas_info/allnew_tuitionFees.do.

Vzdělání. *Sčítání 2021*. [Online] [Citace: 03. 05 2022.] <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vzdelani>.

Why Women Pay More to Join Korean Marriage Agencies. *The Grand Narrative*. [Online] 17. 02 2020. [Citace: 19. 04 2022.] <https://thegrandnarrative.com/2020/02/17/duo-gayeon-korean-marriage-agencies/>.

World Conferences on Women. *UN Women*. [Online] [Citace: 02. 05 2022.] <https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women> .

Přílohy

1. Rozhovor se subjektem 1

Gender: Žena

Rok narození: 1995

Místo: Inčchon

Rodinný stav: ve vztahu

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Sem tam to pociťuju, ale tak to je normální. Nejvíc to bývá asi, když si stěžuju na problémy v práci. Podle našich to mám prostě vydržet a v té jedné firmě zůstat dlouhodobě, budovat si tam kariéru. Nejšťastnější by byli, kdybych přešla pod velký korporát, třeba Samsung, a tam zůstala do konce pracovního života. A hodně se liší i náš názor na přesčasy. Jim přijde naprosto normální to pro tu firmu udělat. Mně se to zase vůbec nelíbí, nechci v práci trávit celý den.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Rozhodně moje vlastní zájmy. Já pracuju na tom, abych měla život, jaký chci. V určitých věcech samozřejmě respektuju i standarty společnosti, abych nebyla *ta divná* a moc nevyčnívala, ale jinak si spíš jdu za tím, co chci hlavně já.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Rozhodně. Neměli by se mezi námi dělat žádné rozdíly, kromě těch fyzických samozřejmě. Ale třeba co se týče platu, jako ženy bychom přece měly za stejnou práci dostat stejně zapláceno.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Dříve jsem to moc neřešila, ale dnes jsou pro mě peníze o něco důležitější. Bez nich se nedá žít krásný pohodlný život.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Rozhodně. Pro zemi chodím volit, to beru jako takovou občanskou povinnost, ale tím to končí. I když, ještě můžeme svým způsobem jako občanskou povinnost brát i to, že chci mít 2 děti. Takže přidám do populace Koreje.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Rozhodně bych chtěla. Ideálně asi do 5 let. Uvidíme, jak nám to půjde s přítelem.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Ehm... pokud to tak někdo chce, tak to respektuju. Ale pro mě to není. Poznat partnera na všech úrovních je pro mě hodně důležité.

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Hmm... když bychom se s přítelem rozešli a já už nikoho jiného nenašla, tak bych spíš raději zůstala sama.

T: A vnímáte tlak okolí?

Zatím ještě tolik ne, ale věřím, že do roka nebo maximálně do dvou let to přijde od mých rodičů. S přítelem jsme teď spolu zhruba dva roky, tak už na to asi budou čekat. A já upřímně taky, haha.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Já bych do toho sama nešla, ale pokud by to někomu vyhovovalo, tak proč ne. Je to způsob, jak jednoduše potkat někoho podobného a třeba by to i mohlo fungovat. Určitě je ale důležité toho druhého nejdřív pořádně poznat, aby to potom mohlo fungovat.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Mám spoustu kamarádů z různých zemí a moc ráda cestuju. Ale nikdy jsem s žádným nebyla ve vztahu a asi bych ani nechtěla. V první řadě by byl problém s komunikací, protože pořád by mezi námi byla jazyková bariéra: Já sice umím dobře anglicky, ale pořád se nedokážu vyjádřit tak, jak bych se vyjádřila v korejštině.

T: A kdyby partner uměl skvěle korejsky?

Tak... to je asi lepší, ale pořád je tu pak otázka kulturních rozdílů. A rodičům by se to taky vůbec nelíbilo. Ti mi dokonce řekli, ať jim domů nepřivedu přítele z ciziny.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Rozhodně jen ve vlastním bytě s dětmi. Ale chtěla bych bydlet tak... do hodinky od rodičů. Abych je mohla s dětmi často navštěvovat anebo oni nás.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Když se narodí dítě, tak je samozřejmé, že s ním máma zůstane nějakou dobu doma. Aby se o něj mohla pořád starat, vychovávat ho a k té příležitosti i uklízet... ale i v takovém případě by podle mě měl muž taky pomoci, alespoň co se týče domácích prací. A trávit nějaký čas s dětmi, ať si vybudují vztah. Ale nedokážu si představit doma zůstat po zbytek života. Chci chodit do práce a chci si i s dětmi budovat kariéru. Doma bych se asi zbláznila.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Jak už jsem říkala, chtěla bych dvě. Vždycky jsem měla ráda děti, jsou moc roztomilé. Ale jak jsem starší a už pracuju, tak si uvědomuju, že to nebude tak lehké. Hlavně co se týče financí, mít dítě dneska není zrovna levná záležitost. S přítelem si ale myslím, že to zvládneme. Oba máme rozjetou kariéru.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Teď už moc ne, ale dřív docela hodně. Hlavně máma za mě všechno rozhodovala, ale mě to docela vyhovovalo. Vždycky se mě ptala, co chci dělat a snažila se mě tím směrem podporovat. I když se mi to třeba někdy nelíbilo, ale i tak jsem poslouchala.

T: V jakých věcech to bylo?

Hlavně co se týkalo školy a učení. Do jaké privátní akademie mám chodit, prakticky kontrolovala všechny moje mimoškolní aktivity. Nikdy mě ale vyloženě nenutila do ničeho, co bych nechtěla.

T: A jak to chcete dělat se svými dětmi?

Trošku jinak. Určitě je potřeba si stanovit nějaká pravidla, aby byly děti dobře vychované, ale chci jim dát víc volnosti. A možná je tolik nenutit do všech těch mimoškolních kroužků a akademií. Líbí se mi, jak to chodí v Evropě. Studenti nejsou celý den ve škole a ve skutečnosti mají nějaký volný čas, aby se věnovali tomu, co je baví.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Nechtěla bych rozvod. Kvůli dětem, aby nemuseli žít s tím, že mají rozvedené rodiče. Aby se jim ostatní děti nesmály nebo je nešíkanovaly. Takže bych to radši vydržela nebo bych bydlela sama s dětmi.

T: A když byste ještě neměli děti?

Tak v tom případě bych zvolila rozvod. Ale spíš bych se v první řadě nevdávala za člověka, u koho si nejsem jistá, že je ten pravý.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Rozhodně je to výhoda. Když bych neměla titul, tak si myslím, že si nenajdu práci. I s titulem to bylo těžké, trvalo mi to asi 7 měsíců. A to jsem nastoupila jen na internship a až po roce mi nabídli stálé místo. Když někdo nešel na vysokou školu, tak potom dělá spíš manuální práce nebo hodně brigád. Ale pro dobrou budoucnost je to dnes opravdu nutnost.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Jak jsem říkala, bez titulu je strašně těžké si najít práci. Když je někdo talentovaný v něčem kreativním, třeba zpívání nebo kreslení, tak si dokážu představit, že by

takový člověk byl úspěšný i bez titulu. Ale opravdu musí být talentovaný a ochotný na sobě pořádně pracovat.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Žádné.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Teď už jenom tak, že se se sourozenci všichni sejdeme doma a jedeme někde na výlet přes noc. Většinou ne moc daleko, třeba Gapjong nebo Sokčcho a podobně. Mám to ráda, protože spolu strávíme dva dny, dáme si dobré jídlo, hrajeme hry, odpočíváme... je to super.

T: A chcete v tom pokračovat?

Určitě. Nechci řešit nějaké přípravy svátečního jídla a obřady pro předky, to je podle mě ztráta času a stojí to plno peněz. Ale rozhodně se chci pořád na svátky scházet a jezdit někde na výlety, stejně jak to děláme se sourozenci a rodiči teď.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Podobně jako Čchusok. Ale nikde nejezdíme, zůstáváme doma a válíme se na gauči.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Na výročí smrti dědečka navštěvujeme jeho hrob. Trošku to tam vždycky poklidíme a klaníme se. A to je asi všechno, nic dalšího mě nenapadá.

2. Rozhovor se subjektem 2

Gender: Žena

Rok narození: 1996

Místo: Soul

Rodinný stav: ve vztahu

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Někdy. Ne často, ale někdy ano. Naposled to bylo, když jsem našim řekla, že bych ještě chtěla studovat v zahraničí, ale máma mi to nechce dovolit. Říká, že tím akorát ztratím čas a že bych se měla věnovat spíš tomu, abych se co nejdřív vdala.

Další věc je kouření. Už několik let kouřím, ale mí rodiče se o tom nikdy nesmí dozvědět. Úplně to nesnáší a neakceptují. O to víc vzhledem k tomu, že jsem holka.

Přístup k nekonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Moje budoucnost, moje vlastní cíle.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Samozřejmě! Bohužel jsme od toho ale ještě daleko... Ve firmách preferují muže, kteří byli v armádě, ženy jsou za stejnou práci třeba o polovinu hůř placené. To vidím jako velký problem a mělo by se to změnit.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Velmi důležité. Není nic důležitějšího než peníze a poslední dobou nad tím hodně přemýšlím.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Země pro mě není vůbec důležitá.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Chci, hlavně chci děti. Ideální věk vidím mezi 29 – 34.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Zbláznili se? Jak? Proč? Vždyť to nemůže fungovat! Pro mě je sex ve vztahu hodně důležitý.

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Když nepotkám toho pravého, tak na tom nelpím. Ve sňatku si člověk musí dávat na spoustu věcí, musí hodně obětovat... je to hodně práce.

T: A vnímáte tlak okolí?

Od mámy rozhodně. Myslí si, že žena by se měla vdát a porodit před 30, dokud je tělo ještě zdravé.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Šla bych do toho, proč ne. Samozřejmě bych se ale s tím druhým musela postupně seznamovat. Může to být fajn způsob, jak potkat někoho podobného, s podobným zázemím a to může být pro sňatek a společný život, pro děti, výhoda.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Já s tím problémem nemám. Záleží na člověku, pokud bychom si sedli. Máma by byla ale určitě proti. Zakládá si na dobré komunikaci. A i kdyby cizinec uměl plynule korejsky, tak by jí to pořád vadilo skrz to, že by viděla problém v kulturních rozdílech. Když bych ho ale opravdu milovala, tak bych si ho prostě vzala, ať už máma říká cokoli...

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Určitě v naší vlastní jednotce. Bez stresu.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Rozhodně ne. Nesnáším tenhle sexistický přístup. Chci pracovat a postarat se sama o sebe, nechci být na nikom závislá.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Chci 3 děti. První by se mohlo narodit, když mi bude 34. Dřív asi spíš ne, protože mám ještě plno věcí, co chci stihnout.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Neangažovali se vůbec, všechno to byla má vlastní rozhodnutí a mí rodiče mě podporovali. Já to chci se svými dětmi stejně – podporovat je v čemkoliv, co budou chtít dělat.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Asi raději zůstat v nefunkčním manželství. A hlavně když už budou děti. Raději bych před nimi tajila do doby, než vystudují. Myslím si, že je důležité, aby děti měly lásku obou rodičů.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Rozhodně, velká výhoda. Bez titulu bych si nemohla sehnat práci.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Bez titulu to nejde.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Žádné.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Čchusok moc extra neřešíme, moje rodina je křesťanská. Ale I tak to slavíme, zejména spíš kvůli prarodičům. Vaříme jídla typická pro Čchusok, dostaneme peníze od babičky a dědečka, klaníme se jim a to je vše.

T: Chcete v tom pokračovat?

Pokračovat v tom se svou rodinou nechci. Bylo by fajn se sejít, dát si spolu výborné jídlo a toť vše.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Stejně jako Čchusok.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Výročí úmrtí babičky – modlíme se pro ni.

3. Rozhovor se subjektem 3

Gender: Žena

Rok narození: 1993

Místo: Soul

Rodinný stav: ve vztahu

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Mám mladší sestru a staršího bratra. Moje sestra se bude vdávat, ale má máma se mě ptala, jestli je to pro mě v pořádku, že se moje mladší sestra bude vdávat dřív. Tak jsem říkala, že mě na tom nezáleží, naopak jí to opravdu přeju a nikdy bych o tom takhle nepřemýšlela. Ale mí rodiče to berou tak, že nejdříve by se měli brat starší sourozenci a mladší by měli počkat. Tomu já nerozumím.

Další věc – ještě jsem neznala budoucího manžela mé mladší sestry, ale věděla jsem, že je mladší než já. Před rodiči jsem ho nazvala jeho jménem místo “manžel-mé-sestry” (내부). Moje máma byla šokovaná a vynadala mi, že mu mám říkat správným titulem.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Aktuálně jsem sice zadaná, ale nejsem zasnoubená nebo vdaná. Mí rodiče pořád ještě pracují. Proto se teď víc soustředím na sebe a své cíle a proto teď i bydlím daleko od rodného města. Ale taky si myslím, že když by mí rodiče náhodou vážně onemocněli a potřebovali, aby se o něj někdo staral... nebo když by se můj budoucí manžel musel přestěhovat do jiné země nebo města, samozřejmě ho budu následovat. Takže teď jsou pro mě prioritou mé vlastní zájmy, ale když by bylo opravdu potřeba, upřednostním svou rodinu.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Samozřejmě, muži a ženy jsou fyzicky odlišní, nejsme si rovni. Ostatní je ale stejné, nepocituju větší rozdíly, ani u mě v práci. Samozřejmě, ženy se v pracovním i osobním životě řídí více emocemi a častěji pláčou, což může často ovlivňovat jejich výkon. Na druhou stranu muži zase mnohem častěji vybuchují a křičí. Nevidím důvod, proč by kromě fyzického hlediska, měly být mezi pohlavími velké rozdíly.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Peníze jsou samozřejmě důležité. Momentálně ale Nerada myslím na spoření, protože ráda investuji do sebe – do svého vzdělání, do zábavy. To je pro mě taky hodně důležité, protože v práci potřebuju být kreativní a přicházet s novými nápady. Ale brzy mi bude 30 a proto začínám myslet na to, že tento přístup budu muset trochu změnit. Mám v plánu víc spořit a třeba investovat do akcií, abych si našetřila na svou budoucnost a případně i pro mou budoucí rodinu.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Samozřejmě že já a moje rodina.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Pokud zajistím dostatek peněz pro svou rodinu, tak chci. Nechci se úplně spoléhat na budoucího manžela. Momentálně tedy potřebuju začít spořit, když bych musela finančně pomáhat manželovi i dětem. Děti jsou drahé. Asi bych se chtěla vdávat až po pěti letech. Beru to ale jako možnost, ne jako nutnost.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Jak? Chápu, že pro některé lidi je to důležité. Chodila jsem na křesťanskou střední školu i univerzitu a spoustu mých kamarádů o tom ani nechce vůbec mluvit. Osobně této věci ale nerozumím, protože aby byl vztah dobrý, měla by fungovat jak např. komunikace, tak i fyzicky. Proto tento pohled (cudnost před svatbou) pokaždé ignoruju.

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Druhá možnost. Pokud nenajdu toho pravého, tak jsem v pohodě s tím, že se nikdy nevdám.

T: A vnímáte tlak okolí?

Určitě ze strany společnosti. Jelikož s přítelem jsme spolu už 5 let a pokaždé, když potkáme dědečky nebo babičky, tak se nás pokaždé ptají, jestli už jsme svoji, kdy se vezmeme, proč ještě nejsme svoji. A lidi se obzvláště ptají, když už se mi blíží ke 30 – proč ještě nejsi vdaná, kdy se vdáváš a podobně. Ze strany rodičů nebo kamarádů žádný tlak nepocítuju, nikdy se mě na to neptají.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Nejsem zvyklá na randění v tomto stylu, že se sejdeme na základě nějaké shody v profilu. Ale když by mi záleželo na úrovni vzdělání nebo jiných charakteristikách, hlavně později pro dítě... ono se totiž říká, že když je matka chytrá, dítě je taky chytré. Takže tenhle styl randění a sňatků chápu, ale já bych do toho nešla.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Upřímně je mi to jedno, protože nikdy nad lidmi nepřemýšlím jako “cizinec”, “Korejce” a podobně. Slovo cizinec ve mě spíš vyvolává pocity, že se navzájem rozdělujeme. Ale! Mí rodiče o tomhle mluvili a podmínkou pro ně je, aby ten druhý mluvil dobře korejsky. V tom případě by to povolili.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Dřív jsem žila ve velkém rodinném domě, kde dohromady žilo 9 lidí. Teď zase bydlím sama na koleji nebo v malém studiu, takže se mi líbí obě možnosti. Když jsem bydlela s rodinou, samozřejmě jsme se i hodně hádali. Když bydlím sama, tak zase cítím takové prázdno. Takže u mě spíš záleží na společnosti a jak daleko bych byla od rodičů.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Samozřejmě, dokud jsou děti malé a ještě nechodí do školy a muž vydělává více peněz, tak by žena měla zůstat doma. Když už jsou ale děti starší a žena chce

pracovat, tak ať pracuje. Když chce zůstat doma jako žena v domácnosti, tak ať zůstane. Já určitě chci pracovat, proto jsem přece i studovala a budu si kariéru.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Chci. Myslím si, že děti jsou dary od Boha. Nejsem si totiž jistá, jestli někdy budu moct mít děti – spoustu lidí v dnešní době s tím má problém. Ale samozřejmě chci, dvě. Chtěla bych je do 35. To si myslím, že je ideální věk na to mít děti... od 25 do 35 let. Moje máma se vzdala ve 20 a pak měla děti. Naše vzpomínky z dětství jsou na ni takové, že si ji pamatujeme mladou, aktivní a krásnou. Mám ale i kamarády, které měli jejich rodiče až kolem 40. Takže když dospěli, tak jejich rodiče už byli spíš jako prarodiče – starší, pořád unavení... Člověk ale samozřejmě musí myslet na to, aby to ekonomicky zvládnul, proto říkám do 35.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Spíš ne, vždycky to byla moje vlastní volba a oni mě jen podporovali.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Asi bych si vybrala rozvod, pokud by s tím souhlasil i manžel.

Vysokoškolské vzdělání

T: Ted' když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Jsem za to ráda. Mnoho lidí ale poslední dobou nepracuje v odvětví, které vystudovali, takže si myslím, že na tom tolik nezáleží. Titul má hlavně už skoro každý.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Osobně si myslím, že člověk může uspět i když nemá vystudovanou vysokou školu. V tom případě ale spíš v rámci vlastního byznysu.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Žádné. Studovala jsem ale na katolické střední škole a univerzitě. Z toho důvodu jsem četla bibli a všechno to znám, ale sama nejsem věřící. Ani mí rodiče.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Ano. Všichni se sejdeme, navaří se spoustu jídla, hodně se odpočívá. Děláme česa pro dědečka. Snažíme se to dělat tradičně, že připravíme všechno to jídlo, klaníme se. Ale bereme to spíš jen jako takový zážitek, než že bychom tomu opravdu věřili.

Sama v tom pokračovat nechci, protože mi to speciální jídlo na česa nechutná – nesmí se při přípravě masa používat sůl a česnek. Já mám radši špagety, pizzu, hamburgery, tokbokki... Chci si udržet tu část, kdy se všichni sejdeme na jídlo, uspořádáme velkou večeři a trávíme čas spolu.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Slavíme, je to perfektní hlavně pro děti, protože vždycky dostanou peníze. Na Seolnal spolu chodíme do sauny, abychom očistili tělo i mysl. Jesa ale už neděláme.

T: Chcete v tom pokračovat?

Chci v tom pokračovat, je to zase super příležitost, jak trávit čas s rodinou.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Den matek, na to si máma potrpí. Pak hlavně den dětí – slavíme to snad i víc než Vánoce. Teď já jsem ta, co dává dárky synovcům.

4. Rozhovor se subjektem 4

Gender: Žena

Rok narození: 1997

Místo: Soul

Rodinný stav: svobodná

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Generační rozdíl cítím každý den. S rodiči máme rozdíl okolo 30 let, takže to jde dost cítit. Na příklad, já většinou jím oběd a večeři v restauracích, protože je to pohodlné, levné a velmi chutné. Ale mí rodiče nikdy nechtějí jíst v restauracích, protože si myslí, že takové jídlo není zdravé, hlavně v poslední době. Pořád si jen vaří doma. Takže to je jeden příklad, kde to opravdu cítím.

Další věc, co mě napadla. V poslední době chodím do práce oblečená hodně... pohodlně. V mikinách, klidně i teplákách a tak. Nikdo neřeší, jestli přijdu v mikině nebo v saku. Mí rodiče to ale nedokážou pochopit a myslí si, že bych do práce měla vždycky chodit v kostýmku nebo prostě hezky oblečená.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Samozřejmě mám svou rodinu ráda... rodiče, sestru. Ale spíš myslím na sebe. Protože přece žiju jen jednou, a tak si chci ten život užít. Ráda cvičím, trávím čas s kamarády, cestuju do zahraničí... takže na rodinu stejně ani nemám moc čas.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

V Koreji je to bohužel problém, muži a ženy si nejsou rovni. Cítím to i v práci... muži a ženy pracují stejnou dobu, ale muži vždycky dostanou tu lepší pozici. Korea je pořád ještě hodně konzervativní... já si samozřejmě myslím, že ženy a muži by si měli být rovni, ale v naší kultuře to je nastavené jinak.

T: Chcete, aby se to změnilo?

Opravdu chci změnu. Není to ale jen na mě, všichni se budeme muset snažit, aby se to změnilo. A věřím, že to jednou dokážeme. Před pár týdny byly prezidentské volby. Nový prezident zastává ten názor, že ženy si nejsou rovny mužům. Chce zrušit ministerstvo, které podporuje ženy. Jelikož si myslí, že tahle organizace ty rozdíl ještě víc prohlubuje.

T: Co si o tom myslíte Vy?

Nemám na to žádný názor. Ale cítím, že hodně žen nového prezidenta moc nemusí.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Myslím si, že peníze jsou pro můj život moc důležité. Protože když bych neměla peníze, tak se nemůžu potkávat s kamarády, nemůžu cvičit, nemohla bych jíst dobré jídlo, cestovat... Navíc, když mám peníze a dobře vydělávám, tak na mě jsou i rodiče moc pyšní. Rodiče mají taky rádi peníze, takže já to беру stejně. Samozřejmě, když bych vydělávala hodně peněz, tak budu asi i trošku chamtivá, ale je mi to jedno. Čím víc peněz bych měla, tím lépe a déle můžu žít. Není to sice ta nejdůležitější věc v životě, ale bez nich to nejde.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Já a rodina, rozhodně. Chodím volit, ale vždycky je to spíš takové, že si vyberu to menší zlo. Chtěla bych hodně věcí změnit, ale jak už jsem říkala předtím, sama to nedokážu. Takže to zas tak neřeším a soustředím se spíš na svůj život a na svoje cíle.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Opravdu se chci vdát. Protože v Koreji je mi už 28 a poslední dobou se chci cítit pohodlně se svým životem. Samozřejmě, každý den trávím čas s přáteli a mám toho hodně v práci, ale opravdu chci někoho potkat a strávit s ním zbytek života.

T: Kdy?

To je mi jedno. Až to přijde, tak to přijde. Navíc, v posledních letech se mnoho mladých lidí ani nechce brát. Protože se navzájem třeba ještě ani tolik neznají, nevyzkoušeli si spolu bydlet a nechtějí to riskovat. Co když by to potom nefungovalo, na rozvod je pořád ještě dost negativně pohlíženo. Nikdo nechce zbytečně dělat drama.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Nemám na to žádný názor, je mi to jedno. Ať si každý dělá, co chce. Nevidím na tom nic špatného. (nechtěla o tom moc mluvit)

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Pokud nenajdu toho pravého, s kým si nebudu jistá, tak se nepotřebuju vdávat. I když bych to hodně chtěla, nechci to zase tlačit na sílu.

T: A vnímáte tlak okolí?

Ted' zatím ještě ne. Ale dokážu si představit, že za dva roky to přijde. Protože v Koreji, když je ženě přes 30, tak hodně lidí na ni začne tlačit, aby se vdala. To ale spíš ze strany těch starších, rodičů a prarodičů. V mé generaci už to tolik neřešíme.

Mně rodiče občas řeknou, že bych si měla někoho najít, ale já to zatím ignoruju.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Když nikoho nepotkám, tak bych asi raději byla sama. Manžela nutně nepotřebuju, dokážu se o sebe postarat sama

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Před pár lety by mi to nevadilo, ale v poslední době jsem na to změnila názor a s cizincem bych se vdávat nechtěla. Největší důvod je asi kulturní rozdíl. A jazyk... já jsem člověk, který chce svému partnerovi pořád něco říkat a

komunikace je pro mě důležitá. Každopádně, i kdyby uměl skvěle korejsky, tak pořád je tu problém s kulturními rozdíly a přes to se asi nedokážu přenést. Bylo by to stresující. Mí rodiče na to mají stejný názor.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Ve vlastím bytě. Mám ráda klid a žít s ostatními by bylo moc stresující.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Když chce žena pracovat, tak by měla pracovat. Já třeba ráda chodím do práce. Co se týče třeba domácích prací, tak je mi to jedno. Když bych měla lepší práci a manžel by třeba i pracoval z domu, tak samozřejmě může uklízet apod. i on.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Zatím nechci a neplánuju. Chci si užívat svůj život a děti by mohly být... problém? Možná ten názor ale někdy změním, uvidíme.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Myslím, že hodně rozhodnutí udělali rodiče za mě. Protože tenkrát jsem byla ještě hodně mladá a ani neměla žádné peníze. Takže samozřejmě v tom měli největší slovo oni. Já jsem navíc ten typ, co své rodiče dobře poslouchá.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Vydržela bych to v tom manželství. Rozvod by pro můj život nebyl dobrý, protože hodně lidí se na to nedívá dobře.

Vysokoškolské vzdělání

T: Ted' když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Moc mi to pomohlo. Hodně firem rozlišují, kdo má a nemá titul a často se od toho odvíjí i výplata. Lidi bez titulu mívají mnohem nižší výplatu. Takže jsem za titul opravdu vděčná, pomohlo mi to.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Nemyslím si, že je to v Koreji možné. Bez titulu se asi práce sehnat dá, ale s titulem máme mnohem více možností a můžeme dělat lepší věci, lepší práci.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Nemám. Rodiče taky ne

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Slavíme Čchusok, ale spíš jenom tak, že se jako rodina sejdeme jeden den u babičky doma a trávíme spolu čas. Uvaříme si výborné tradiční jídlo a pak si všichni lehne a jsme třeba na telefonech nebo se díváme na Netflix. Nemáme už tolik času jako dřív, takže to tolik neřešíme. Takhle bych s tím chtěla pokračovat.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Úplně stejně jako Čchusok.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Spíš nic. Slavíme hlavně narozeniny, ale nic dalšího.

5. Rozhovor se subjektem 5

Gender: Muž

Rok narození: 1998

Místo: Soul

Rodinný stav: svobodný

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Ano, samozřejmě. Většinou to cítím, když se bavíme o práci. Já pracuju už docela dlouho, od doby co jsem se stal dospělým, jsem vždy měl nějaké brigády, teď pracuji na plný úvazek. A pracovní prostředí v Koreji je hodně "old style". Někdy moc neplatí za tu práci, kterou uděláme a vyžadují po nás i práci přesčas. Takže to se mi nelíbí, ale když to řeknu rodičům, tak mi na to řeknou, že je to prostě práce a musím to tak dělat. Co je špatného na tom udělat něco navíc, to tě nezabije, můžeš to pro ně udělat... takže to je asi ten největší problém, kde opravdu cítím generační rozdíl. Kromě toho asi nic moc, já totiž s rodiči o takových věcech moc nemluví.

Přístup k nekonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Samozřejmě moje vlastní zájmy, je to můj život.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Samozřejmě, ano. V obou případech jsou to lidi. Sice mezi nimi můžou být menší rozdíly, ale jinak by si měli být rovni.

T: Ano, samozřejmě jsou mezi nimi fyzické rozdíly, takže například ženy nemůžou dělat těžkou manuální práci. Ale ve smyslu lidských práv či výplaty v práci, to by mělo být stejné.

Přesně. Pokud ženy udělají stejný obsah práce, tak by za to měly být i stejně zaplacený.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Myslím si, že peníze a majetek jsou téměř... téměř to nejdůležitější v životě. Protože lidé nemůžou žít bez peněz. Potřebujeme základní věci jako bydlení a jídlo. A tyhle věci stojí peníze. Pak většinou chceme být šťastní, chceme si kupovat víc věcí... a na to potřebujeme peníze.

T: žijeme v kapitalistickém světě.

Ano, takže peníze jsou pro mě prakticky skoro to stejné jako život.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Moje vlastní já.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Víš, nevím, jestli někdy vůbec někoho potkám, jestli tam venku je někdo, kdo by si mě vzal. Nevím... jestli budu mít šanci. Nechci se do ženění nutit, ale jestli potkám někoho, tak ano. Proč ne. Ale nechci se nuceně oženit jen kvůli tomu, že stárnu.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

No, jestli to je něčí přání, tak by se to mělo respektovat. Ale není to nic pro mě. Jestli by na tom trvala moje budoucí přítelkyně, tak bych se asi zamyslel, jestli mám v tom vztahu vůbec pokračovat nebo ne. Já to respektuju a nechci nikoho do sexu nutit, že bych řekl „musíš se mnou mít sex“. V tom případě ten vztah raději ukončím, než abychom pokračovali v něčem hlubším... Jo... Takže když tu shrnu, respektuju to, ale pro mě ne.

T: Ano, samozřejmě. Tomu rozumím, protože když na to pak přijde po svatbě a „nefunguje to“, tak je to velký problém.

Ano, když se spolu dva vezmou a pak zjistí, že nejsou kompatibilní, tak to bude ještě horší.

T: A vnímáte tlak okolí?

Zatím ne. Je mi 23, takže zatím ne.

T: Myslíte, že to přijde později?

V budoucnu, asi o deset let později... jo. Mí rodiče už jsou starší a můj bratr je o sedm let starší jak já. Mému otci je už 60, takže o deset let později mu bude 70 let a v té době už budou chtít vnoučata. A já vím, jak moc milují děti. Takže mi bude asi i líto, když nebudu mít děti, když jim nedám to štěstí, že si někoho vezmu a dám jim vnoučata... Asi to bude poněkud smutné, ale to neznamená, že budu sám sebe nutit se kvůli rodičům oženit.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

No... to záleží. Jestli si někdo řekne, že by chtěl někoho potkat, ale nemá žádné další možnosti jak to udělat, třeba kvůli tomu že nemá moc přátel atd., tak to pro toho člověka může být dobrou volbou.

Ale jestli je to jako... jako... tohle se stává hodně Korejkám, když se ještě nevzdaly, tak na ně okolí dost tlačí ve stylu, že jim říkají „Sejdi se s mým bratrancem. Sejdi se s mým synovcem. Je skvělý, běž s ním na rande.“ To je v Koreji docela standart. Ale nemyslím si, že je to dobré, protože tím na nás ostatní hodně tlačí.

Samotné dohazování na rande je v pohodě, ale nucení aby se vzali je špatné. Myšlenky jako „už stárnu, zkoušel jsem všechny možnosti, když na to rande nepůjdu, tak budu do konce života sám“... to není dobré. Když bych se já dostal do takové situace, tak se prostě nebudu ženit.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Před pár lety by mi to nevadilo, ale v poslední době jsem na to změnila názor a s cizincem bych se vdávat nechtěla. Největší důvod je asi kulturní rozdíl. A jazyk... já jsem člověk, který chce svému partnerovi pořád něco říkat a komunikace je pro mě důležitá. Každopádně, i kdyby uměl skvěle korejsky, tak pořád je tu problém s kulturními rozdíly a přes to se asi nedokážu přenést. Bylo

by to stresující. Mí rodiče na to mají stejný názor. Je to v pohodě. Nevadí mi to. Spíš mi záleží na tom, jestli je ten člověk pro mě dobrý nebo ne. Může to způsobit problémy, když třeba spolu nemůžou dobře komunikovat kvůli jazykové bariéře. Ale když spolu oba můžou dobře komunikovat alespoň v jednom jazyce, tak mi to nevadí. Když by slečna uměla mluvit korejsky nebo anglicky jako já, tak by to nebyl problém. Může to být ale problém u mých rodičů...

T: To jsem se chtěla zeptat.

Máma mně a bratrovi řekla, že jí to nevadí. Jestli se já nebo můj bratr s budoucí manželkou milujeme a vzájemně se o sebe postaráme, tak to je nejdůležitější. Máma totiž jednou umře a po zbytek mého života to budu už jen já a moje partnerka, takže... tohle řekla.

T: To je opravdu hezké...

Jo, jsem docela rád, že máma takhle přemýšlí, jsem vděčný.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Rozhodně preferuju menší jednotku. Ideálně já, manželka a případně děti.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Nemyslím si, že je to špatné. Moje máma to tak měla a vidím, že i doma tvrdě pracuje a je hodně snaživá. Představ si to, každý den dělat snídani, každý den vstávat v 5 ráno když jsem já i můj bratr byli ve škole... Je to i o rozdělení práce. Nemusí to být ženy, i muži můžou zůstat v domácnosti. Je mi to jedno. Manželka může vydělávat peníze, jestli je to ta lepší volba a dokáže vydělat mnohem víc peněz. Takže... nevidím nic špatného na tom, že by jeden partner zůstal v domácnosti, jen se to musí správně rozdělit. Měli by si stanovit jasná pravidla, jak fungovat.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Ah, velmi obtížná otázka. Děti jsou velmi drahé, že? Po velkou část jejich života... Jestli bych nikdy neměl děti, tak do konce svého života dokážu ušetřit spoustu peněz. Ale samozřejmě, když bych viděl své kamarády, co by už měli děti, jak s nimi chodí ven, dělají s nimi úkoly a tak... nebo když by mi říkali „moje dcera toto tamto, bla bla bla“, tak bych jim i docela dost záviděl. Mám k tomu ale takový

postoj: když se neožením, tak samozřejmě děti mít nebudu. Ale když se ožením, tak chci mít děti. Když by manželé neměli děti, tak si myslím, že je větší pravděpodobnost rozvodu. Nemají s tím totiž takové starosti. Některé páry musí myslet na děti a snaží se to vyřešit jinak. Takže si myslím, že kdybych neměl žádné děti, tak by se nám manželství mohlo docela snadno rozpadnout. Takže, když se ožením, tak chci mít děti.

T: A kolik?

Ups... asi 2 nebo 3? Asi by to záleželo na finanční situaci. V televizi jsem viděl pár, který měl 8 dětí, bydleli v malém bytečku a neměli ani peníze na to svoje děti uživit. Žádali lidi o peníze. Nemyslím si, že to je správné. Je to velmi nezodpovědné. Ty děti za nic nemůžou, neudělaly nic špatně. Nevybrali si, že budou žít v tom bytě, prostě se narodily a musí žít v takových podmínkách. To je tak smutné. Takže počet dětí, které chci, záleží na méj finanční situaci.

T: Jaký věk si myslíte, že je nejvhodnější na to mít první dítě?

První dítě... asi bych řekl 30? Nebo 35? Mezi 30 a 35 lety.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Řekl bych, že až do vysoké všechno v mém životě řídila máma. Prakticky jsem byl kontrolován úplně ve všem. Například když jsem šel na hodiny do privátní akademie. Ty většinou končí v 10 a když jsem hned po tom nešel domů, tak mi máma hned volala. I když jsem měl třeba jen deset minut zpoždění. Bylo pro mě těžké vůbec trávit nějaký čas s kamarády. Vlastně to pak bylo o dost lepší na střední, protože v té době jsme většinu dne byli ve škole a máma tudíž nevěděla, co dělám. Při výběru univerzity už mě pak ale nijak neovlivňovala, protože to záleží na mých známkách a výsledcích testu. Na vysoké to pak všechno bylo na mě. Už jí to bylo jedno. I když třeba nesouhlasila s tím, že jsem chtěl jet na zahraniční studijní výjezd... ale i tak jsem jel. Vlastně chci jet znovu a je to jenom moje rozhodnutí. Máma mě podporuje, abych pokračoval ve studiu i v zahraničí, ale byla by radši, když bych zůstal v Koreji a raději pracoval v jedné z velkých společností jako Samsung, LG nebo SK. To by se jí líbilo víc. Ale i teď mě podporuje v tom, co chci. Takže do vysoké, ano, hodně věcí za mě rozhodovala

máma – například do které privátní akademie mám chodit, na jaké předměty se mám zaměřovat apod. Ale po nástupu na VŠ už ne.

T: A když byste měl sám děti, jak to s nimi chcete řešit?

Upřímně... chci bydlet mimo Koreu. Nemám moc vzpomínek na dobu, kdy jsem byl mladší, ani jako teenager. Protože to byl kolotoč chození do školy, učení se, chození do privátních akademií, učení se ještě potom i doma... Ať už je to víkend nebo ne. Do akademie jsem dokonce chodil i na Čhusok a Solnal.

T: opravdu?

Ano, v té době to pro nás tak bylo. Mám dojem, že se to teď trochu mění. Spousta akademií má ve svátky volno. A já nechci, aby mé děti takto trpěly. Takže proto chci bydlet někde v zahraničí.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Hm... to je opravdu těžká otázka. Upřímně, chtěl bych v tom manželství zůstat. Pro mě je rozvod ta úplně finální možnost. A hlavně když bychom měli děti... rozvod by měl být tou úplně úplně úplně poslední možností. Pro děti to může být těžké. Nebudou mít žádnou stabilitu. Pro mě... když bych se měl oženit s někým, s kým se potom pravděpodobně rozvedu... tak raději zůstanu sám.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Samozřejmě. Ano, samozřejmě. Když jsem hledal práci, tak jsem se snažil najít nějakou pozici učitele. Jen dočasně, abych si našetřil peníze na další výjezd. Zrovna jsem před pár měsíci odpromoval a víš co je zajímavé? Že jsem dostával lepší nabídky než někdo, kdo má třeba rok nebo dva praxi. Já nemám praxi žádnou, ale jen díky mému titulu z dobré univerzity (SNU) mi nabízeli víc peněz jak ostatním. A i přestože jsem studoval strojírenství, tak moje první práce byla učitel angličtiny. S mým oborem to nemá vůbec nic společného. Jen se podívali, z jaké jsem univerzity a hned mi nabídli místo se stejným platem, kteří mají ostatní s dlouholetou praxí. Takže ano, mít titul je v Koreji obrovská výhoda.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Můžou, samozřejmě. Když mladí lidi neví, co chtějí dělat nebo v čem jsou dobří, tak by podle mě měli jít na vysokou školu. Ale když už něco umí a jsou v tom dobří, tak určitě, můžou být úspěšní. Například, kdybych byl dobrý ve zpěvu, tak si hned začnu budovat kariéru. To samé třeba se sporty. Já jsem byl ale dobrý jenom v učení se. A proto jsem se rozhodl jít na vysokou. Kdybych měl talent v něčem jiném, tak bych si v tom začal budovat kariéru. Ale neměl jsem žádné jiné možnosti, tak pro mě byla univerzita jasná. Ale když někdo má talent a nemyslí si, že potřebuje vysokoškolský titul, tak se nemusí přemáhat a chodit na vysokou školu.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Neměl jsem, ale po nástupu na vysokou se ze mě stal katolík. Je to totiž katolická škola, tak mě to docela začalo zajímat. Už nechodím do kostele, ale Ježíš mi to snad promine.

T: A co rodiče?

To je docela vtipné. Jakoby uznávají buddhismus... jakoby. Nechodí do chrámu, nemodlí se k Buddhovi, to nedělají... Ale jakoby jsou buddhisti. Většina starších rodičů, hlavně na venkově je poměrně běžné, že starší lidé chodí do chrámu, takže tím jsou mí rodiče hodně ovlivněni. Ale nevím... možná bych i řekl, že mí rodiče neznávají nic.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Slavíme.

T: Řekněte mi, co děláte.

Když mi bylo asi 10, tak jsme slavili ještě s jednou rodinou... naše rodina a rodina bratranců. Většinou přišli k nám a připravili jsme spoustu slavnostního jídla. Rád na to vzpomínám, doma bylo hodně lidí, vařilo se, trávili jsme spolu čas, miloval jsem to...

Ale když mi bylo asi 12? Tak k nám kvůli podnikání přestali chodit, protože raději zůstali v práci a vydělávali peníze. Případně se stavili jen na pár hodin. I tak se ale připraví jídlo, klaníme a modlíme se k našim předkům... nezabere to ale tolik času. Většinou přijdou ráno a odchází kolem poledne. Takže celá oslava se zkrátila jen na dopoledne a asi před třemi lety k nám přestali chodit. Bratranec se totiž oženil a mezi našimi rodiči nastal i nějaký konflikt... takže už to slavíme jen v rámci naší rodiny, ale už je to jen menší oslavička. Jenom trošku jídla, česa už jsme za poslední rok vůbec nedělali. Celkově, pro mámu to bylo hodně vyčerpávající, všechno to připravovat... a už v tom nechtěla pokračovat. Tento rok česa asi uděláme na výročí úmrtí dědečka, ale to je asi rak všechno. Nemyslím si, že bychom s tradicemi pokračovali na Čchusok nebo Solnal.

T: A když budete mít v budoucnu svou vlastní rodinu, své vlastní děti, plánujete v tradicích pokračovat?

Asi spíš ne. Je super, že se sejde rodina, ale připravování jídla a ostatního, je to takové... nucené. Když se na Čchusok rodina jen sejde a stráví spolu čas, tak je to opravdu super. Nejlepší možnost je podle mě se jako rodina sejít a jet spolu někde na výlet.

T: Takže hádám, že na Solnal je to stejné, že?

Ano.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Popřemýšlím... asi ani ne. Nemyslím si. Čchusok a Solnal jsou ty hlavní dvě. A pak česa pro dědečka. Scházíme se na babiččiny narozeniny. Teta z máminy strany dělá každý rok kimčchi. To je pro naši rodinu asi taková tradice. Každý rok připraví skoro tunu kimčchi. Tunu. Kimčchi děláme 3 dny a ani to nestačí. Není to kvůli tomu, že bychom si nemohli dovolit kupovat kimčchi, ale kvůli tomu, že to pak prodávají dál. Takže se z toho stal takový malý tetin byznys. A moje rodina jí s tím pomáhá, takže je to vlastně fajn. A každému z nás dá zásoby kimčchi na celý rok.

6. Rozhovor se subjektem 6

Gender: Muž

Rok narození: 1993

Místo: Soul

Rodinný stav: svobodný

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Se svými rodiči necítím zas nějak velký mezigenerační rozdíl.

T: Opravdu?

Jsou hodně svobodomyšlní (*open-minded*). Ale někdy mi přijde, že jsou dost konzervativní. Hlavně když cestují nebo když něco jí, stolní etiketa...

T: Můžete to popsat?

Například... když někde vycestuju, tak se může stát, že v restauraci narazím na kulturní rozdíly a to prostě musíme respektovat. Ale mí rodiče řeknou „Ti mají hrozný chování. Takhle by se k hostům chovat neměli.“ Je to malinká věc.... No a pak ještě často komentují, jak špatně držím hůlky. A ptají se, kdy se to přeučím, že to vypadá hrozně...

T: To je opravdu vtipné.

Asi to není úplně generační rozdíl, ale já to tak ze svojí perspektivy vnímám. Jelikož já ani mí přátelé takové věci vůbec neřešíme, to jenom generace našich rodičů... takže to vlastně můžu považovat za takový generační rozdíl. Kromě toho mě ale v naší rodině nic nenapadá. Mí kamarádi ale poslední dobou hodně říkají, že spousta jejich rodičů zastává názor, že jejich děti by neměli být daleko od domova. Hlavně když už stárnou, tak čekají, že se o ně jejich děti postarají, víš, co myslím? Je to spíš už konfuciánské. Ale mí rodiče mě podporují, když se rozhodnu někde odjet.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Upřímně, mé vlastní cíle a zájmy. Je to můj život.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Samozřejmě.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Peníze... než jsem začal pracovat, tak jsem si myslel, že peníze negenerují štěstí. Že štěstí záleží na tom, jaký mám postoj. Ale jakmile jsem poznal, jaké to je mít peníze, tak jsem se změnil. Peníze vyřeší všechno.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Moje země. Delší dobu jsem pracoval v zahraničí a bylo tam spoustu lidí z různých zemí. A u každé národnosti si všímám, jak se k nim ostatní chovají. Když je někdo ze slabší nebo rozvinuté země, tak ostatní se k němu chovají strašně. Fakt. Ale díky tomu, že jsem Korejec a Korea tu má dobrou pověst, tak se ke mně chovají moc hezky. Takže pro mě je země... taková značka země opravdu důležitá. Hlavně když jsem někde v zahraničí.

T: Jste tedy pyšný na to, že jste Korejec?

Nechci říkat nic patriotického, ale.... Ne vždy, ale když třeba vidím ve zprávách, že v Koreji se něco povedlo, tak na 3 vteřiny se cítím hrdý na svou zemi.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Poslední dobou to začínám vnímat. Najednou.

T: Proč?

Nevím, asi... v porovnání s mými kamarády v Koreji jsem si dokázal našetřit asi dvakrát, možná i třikrát tolik peněz co oni. Takže to znamená, že ekonomicky jsem zajištěný a začínám si připadat, že když bych měl přítelkyni, tak bychom do

toho mohli praštit... I mí rodiče o tom začali mluvit. Tento rok mi v korejském věku je už 30, takže najednou mi všechno přijde jiný. Upřímně nemám plány se ženit nebo tak, protože stojím spíš na té straně společnosti, která si myslí, že manželství je šílenství. Ale poslední dobou jsem začal přemýšlet trochu jinak a už asi přišel ten čas se oženit.

T: Myslíte, že je to kvůli tlaku ze společnosti nebo protože prostě chcete?

Tlak ze společnosti ani ne, spíš že potřebuju někoho, o koho se můžu opřít a spolehnout se na ni a zároveň spolu tvořit budoucnost.

T: Aha. A v kolika letech si myslíte, že je ideální se oženit?

Mezi 30 a 35.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Upřímně, to je kravina. To je... nemožné. Když jsou spolu dva lidi, plní hormonů... a před stavbou nemají sex, tak to je velký problém.

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Manželství je každého volba. I když ve společnosti panuje takový stereotyp, že když se muž nebo žena neožení nebo nevezme, i když mají skvělé kariéry, tak kde je pointa jejich života... S tím nesouhlasím.

T: A vnímáte tlak okolí?

Ne, ostatní za mě můj život nežijí a proto ani nemají žádné právo se do toho nějak vměšovat.

T: Ale Vaši rodiče o tom začali mluvit...

Jo, do loňského roku, kdykoliv s tím začali, tak jsem vždycky řekl, že je to moje volba. Ale poslední dobou mi přijde, že mi dávají dobré rady do života, takže... během života měníme přemýšlení.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Jestli je to jen kvůli rodinným vztahům, kvůli budoucnosti rodiny, tak to je směšný.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Samozřejmě, všechny mé bývalé přítelkyně byly cizinky...

T: A co Vaši rodiče, řešili by to?

Je jim to jedno. Ale dali mi jednu podmínku. Neřeší, odkud bude, i kdyby byla třeba Korejka, ale když by v životě uznávala špatné hodnoty, tak budou proti. Vždycky říkají, že si musím vzít někoho, kdo mě bude posouvat. Taky říkají, že když by moje manželka měla opravdu dobrou kariéru, vydělávaly dobré peníze a toho všeho by se musela vzdát kvůli našemu dítěti, tak ať to radši nedělá. Že se raději za námi přestěhují a o všechno se postarají.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Ve vlastním bytě. Ale můj sen je, že bychom bydleli do 30 min od rodičů. Že kdykoliv bych měl čas, tak bych za nimi zajel.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Upřímně, nelíbí se mi to. Dříve to tak mohlo být, protože ženy byly hodně omezovány společností, ale dnes už to tak není. Žena by si měla vybudovat svou vlastní kariéru nebo tak něco.

T: Takže chcete, aby pracovala..?

Jo. Jestli bude ona chtít.

T: Chtěl byste být s někým, kdo chce zůstat doma jako hospodyňka?

Jestli je to vyloženě její sen, cíl a není to tak, že i přesto by doma nebylo uklizeno, tak proč ne.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Jo, asi 2. Jedno je nuda. A jedináčci vždycky mívají problémy s chováním. Jako já... Když má někdo sourozence, tak se lehce naučí jak se chovat ve skupině. Takže kvůli tomu si myslím, že 2 děti jsou nejlepší.

T: Takže aby mezi sebou měli 2-3 roky?

Maximálně asi 2 roky.

T: A jaký věk je pro tebe nejlepší na to mít děti?

Před 33 – 35.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Méně jak 30 %.

T: Takže většina to byla Vaše rozhodnutí?

Moje rozhodnutí, ale hodně mi radili. Když si třeba mysleli, že mám dobrý důvod k tomu, co chci, tak mě podpořili.

T: A jak to chcete dělat u svých dětí?

Stejně jak mí rodiče se mnou.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Spíš než rozvod bych se jenom odstěhoval. Rozvod může hodně ublížit dětem. Nechci, aby moje děti potom poslouchaly od ostatních, že jejich rodiče jsou rozvedení. Mělo by to na ně hodně negativní, špatný vliv a to potom hodně ovlivňuje jejich osobnost.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Obrovská. Vysoká mě hodně změnila.

T: Tím myslíte i osobnostně?

Jo... osobnost, moje budoucnost. Všechno, co mě utvořilo, co jsem teď já, je díky vysoké a armádě.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Jo. Podívej se na BTS, tam nikdo nešel na vysokou a jsou světoznámí.

T: dobře a obyčejní lidé?

Jo, můj táta. Nikdy nešel na vysokou. Ale podařilo se mu to dopracovat na viceprezidenta nakladatelské společnosti. Začal tam jako uklízeč. A pak si

všimnul, že tam měli velký problém se seřazením knih a polic. Tak během úklidu všechno změnil. Teamleader na to přišel a tátu doporučil, aby ho vzali přímo jako zaměstnance a pak se mu každý rok dařilo povyšovat, protože na to měl talent. Takže začal jako uklízeč a dopracoval se až na víceprezidenta.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Jsem ateista.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Většinou se velká část rodiny sejde. Na první den připravíme spoustu jídla. Druhý den pořádáme obřad pro naše předky (česa) a večer jdeme ke hrobům, posečeme tam trávu a tam děláme česa znovu. Na třetí den jdeme k prarodičům z máminy strany. A to je konec Čchusoku.

T: Chcete s tradicemi pokračovat i se svou vlastní rodinou?

Táta mi řekl, ať to nedělám. Ať to od mojí generace stopnu.

T: Opravdu? Proč?

Řekl, že hlavní myšlenka je, abychom si pamatovali, kdo byli naši předkové. A ten obřad okolo je bezvýznamný. Stojí to čas a peníze. Prý by to od mojí generace mělo prostě vymizet. Rodiče ani nechtějí být pohřbeni. Prý je pak máme spálit a jejich popel rozsypat do přírody.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Stejně jako Čchusok. Nic moc jinýho.

T: I česa?

Ano.

T: A jak do budoucna?

Jen ať se během Solnalu a Čchusoku sejdem a najíme se. Tot' vše. Česa už dělat nebudem.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Myslím, že žádné.

7. Rozhovor se subjektem 7

Gender: Muž

Rok narození: 1993

Místo: Gojang

Rodinný stav: ve vztahu

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

Obecně v technologiích – rozdíl v tom, co používají oni a co používám já. Celý jejich život se technologie neustále měnily... když byli mladí, tak ještě nebyly ani moc televize, maximálně třeba jedna v budově. Domácí telefony taky ještě moc nebyly... postupem času přišly pagery, mobilní telefony, chytré telefony atd. S učením jsou pomalejší, ale snaží se.

Moji rodiče nejsou tak konzervativní, ale i tak jsme generace, které procházejí rychlými změnami – třeba skrz ty technologie. A Korejci obecně jsou, co se týče myšlení a přizpůsobování se, trochu pomalejší. Rodiče jsou tedy trochu konzervativní a sexističtí. Byli generací, která musela těžce pracovat, aby přežili. A my jsme zase generace, kdy pracujeme pro to, abychom našli sami sebe, co máme rádi... Takže když nás rodiče vidí dělat něco, co podle nich není tvrdá práce, tak říkají, ať to neděláme. Typické příklady jsou třeba zpěváci, idolové nebo obecně umělci a jiné kreativní obory.

Co se týče sexismu, pořád věří, že jsou určité práce, které by ženy rozhodně dělat neměly. Že ženy by se hlavně měly starat o dům, dělat domácí práce a muži by měli vydělávat peníze a finančně se starat o rodinu.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Jednoznačně moje osobní zájmy a cíle. Naše generace je rozhodně pohodlnější, máme více času, vyděláváme víc peněz... a potom utrácíme i víc peněz za věci jako kávu, designové oblečení nebo doplňky, cestování. Tyhle věci jsou pro nás důležité, čemuž na jednu stranu naši rodiče nemusí úplně rozumět.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Všichni by měli mít stejná práva. I tak bychom ale měli akceptovat jasné rozdíly – např. ženy nepůjdou dělat těžkou fyzickou práci atd. V Koreji je s tím ale pořád problém. V právním hledisku si nejsme rovni.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Mí kamarádi a vrstevníci žijí jen pro peníze, jsou tím posedlí. Já si ale myslím, že jakmile člověk začne žít pro peníze, tak ztrácí svůj život. Stanou se z nich otroci pro peníze. Já si raději užiju život, ale zároveň se snažím i šetřit na budoucnost.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Samozřejmě že já a moje rodina.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Asi ani ne. Ani tlak společnosti mě moc neovlivňuje. Rodiče po svých dětech většinou chtějí, aby jim přinesli vnoučata. Zejména, když už se blíží třicítka. Potom hodně naléhají, že s máš sehnat dobrou partnerku a tak... Pokud potkám někoho, u koho si budu 100% jistý, tak se budu chtít oženit. Jinak ne.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

Nemyslím si, že by dneska ještě někdo takhle myslel...

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Druhá možnost. Opravdu to záleží na tom, koho potkám...

T: A vnímáte tlak okolí?

Máma a táta občas říkají, že mě nenutí, ale že doufají, že se dočkají času, kdy uvidí moje děti. Není to ale vyloženě tlak, jen si sem tam rýpnou.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Vím o lidech, kteří jsou třeba jen o 10 let starší než já a tímhle si prošli. Spíš je teď ale častější, že požádáme svoje kamarády nebo známé, aby nám představili někoho, koho bychom si mohli vzít. Dokonce na to i existují aplikace a webové stránky, kde si člověk udělá profil, vyplní kolik má peněz, co dělá, jaké má vzdělání... Takhle tam jejich status oznamují – od nízkého do vysokého a pak hledají člověka na stejné úrovni.

Já bych do toho nikdy nešel. Chápu, proč to někdo udělá – může cítit vysoký tlak od rodičů nebo společnosti a nikdy neměl šanci někoho potkat. Lepší je jít radši na Tinder.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Když by byla ta správná, vzal bych si ji. Rodičům to nevádí a dokonce se začínají učit anglicky, protože si myslí, že si vezmu cizinku.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Ve vlastním bytě.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

Když to tak oba chtějí, tak proč ne. Když chtějí oba pracovat, tak by si měli rozdělit i domácí práce.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Chtěl bych 1-2. Asi bude stačit i 1, já se sotva starám sám o sebe. Kdy, to nevím. Nejdřív jsem si myslel, že do 33, až se usadím. Ale teď si nemyslím, že bych se někdy doopravdy usadil. Tak uvidíme. A důvod, proč chci mít dítě je... že chci svému dítěti poskytnout jiné zázemí, než jsem měl já. Lepší, více svobody, vychovávat ho i v mezinárodním prostředí. Nelíbí se mi třeba korejský systém vzdělání – že je nám nakazováno, co všechno musíme udělat a respektovat. Osobně se mi spíš líbí přirozené motivování a učení se.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Ze začátku se snažili mi říkat, co bych měl dělat, ale pak to rychle vzdali. Uvědomili si, že čím víc mě tlačili, tak tím víc jsem jim odporoval. V jeden moment se to zlomilo a nechali mě být. Pak mi přijde, že si sami uvědomili, že se mi daří líp, když si věci rozhodnu sám. A začali mě podporovat ve všem, co jsem se rozhodl dělat.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Rozvod. V první řadě bych se asi neženil, když bych si nebyl opravdu jistý, že na tom chci 100% pracovat.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Určitě. Bez titulu je strašně těžké sehnat práci. A když už, tak to budou podřadné práce.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Hodně takových případů je v byznysi – takoví lidi ten čas raději věnují práci, ve které se taky učí, než samotnému oficiálnímu studiu. Jinak ale jako zaměstnanec ne.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Ne. Moji rodiče jsou křesťané.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Slavíme to akorát tím, že se sejdeme a společně nachystáme hostinu. Tátova strana dělá česa, ale táta samotný je křesťan, takže byla doba, kdy vyloženě odmítal se třeba klanět předkům a podobně. Ze začátku se kvůli tomu se svými rodiči docela

hádal, ale pak ho nechali být. Ať je přítomen, ale aktivně se obřadů účastnit nemusí.

Já v tom pokračovat vyloženě nechci, ani se neklaním – беру to spíš jen jako příležitost setkat se s rodinou. To bych si rád udržel.

Poslední dobou se to hodně změnilo. Většina křesťanských rodin spolu jezdí na výlety, ale Čchusok vyloženě neslaví.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Stejně jako Čchusok. Pro mě to není vůbec důležité.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Žádné.

8. Rozhovor se subjektem 8

Gender: Muž

Rok narození: 1994

Místo: Inčchon

Rodinný stav: svobodný

Obecná část

T: Pociťujete generační rozdíl mezi sebou a svými rodiči? Pokud ano - v čem, v jakých situacích?

U mámy ani ne. U táty trošku jo.

T: V jakých situacích?

Jak to vysvětlit... Například u učení. Když jsem byl teenager, prostě jsem se normálně učil. Táta mi ale pořád říkal, že se mám učit pořádně, abych se pak dostal na dobrou univerzitu a dostal práci, která dobře platí. Tím pádem bych mohl být bohatý. Abych měl lepší život.

T: Jasně... pracovat ve velkém korporátu, že ano?

Jo, přesně tak. Nebo pracovat na úřední pozici.

Přístup k neokonfuciánským hodnotám:

T: Jsou pro Vás důležitější zájmy společnosti nebo Vaše osobní zájmy? Proč?

Moje zájmy, můj majetek.

T: Myslíte si, že muži a ženy by si měly být rovni? A v čem?

Jo, tak by to mělo být. Společensky, ne fyzicky. Ve společenském kontextu, každý by měl dostat stejnou šanci. Ale zároveň bychom měli vnímat i rozdíly. Geneticky, ženy jsou v něčem lepší, třeba v empatii. My muži zase máme větší fyzickou sílu. A tyhle rozdíly bychom měli vnímat. Ale kromě toho bychom si měli být rovni, hlavně co se týče práv.

T: Jak moc jsou pro Vás důležité peníze a majetek? Být bohatý?

Peníze... docela důležité. Peníze nejsou všechno, ale pro život jsou hodně důležité. Když máš peníze, tak můžeš dělat cokoli, co chceš. Bez peněz nemůžeš, i když chceš. Nebo můžeš, ale je to o to těžší.

T: Je pro Vás vlastní já a moje rodina důležitější než moje země?

Já jsem důležitější.

Rodina

T: Chcete se vdávat/ženit? Kdy?

Ne, asi spíš ne.

T: Takže nikdy?

Teď ne. Nevím jak do budoucna, ale teď ne.

T: Jaký věk je podle Vás ideální na manželství?

Nevím, asi bych neřekl, že by nějaká určitá doba byla správná pro to se oženit. Když jsi někým ve vztahu a po nějakém čase cítíš, že si toho druhého chceš vzít, tak to je ten pravý čas na sňatek.

T: Jaký máte názor na cudnost před svatbou?

... proč? Měli by (to dělat).

T: Jak se stavíte ke sňatku – „něco nutného“ či „něco, co není nutné, pokud nenajdu toho pravého partnera/partnerku“?

Druhá možnost, když nikoho nenajdu, tak se nemusím ženit.

T: A vnímáte tlak okolí?

V mém případě ne. Ale někteří mí kamarádi ve stejném věku pocít'ují tlak z okolí. Ale já ne.

T: Jaký máte postoj k dohodnutým sňatkům?

Jsem s tím v pohodě. Dneska funguje plno aplikací na toto téma, to se taky dá počítat jako takový dohazování ke sňatku. Protože díky té aplikaci člověk může najít toho pravého nebo tu pravou. Takže podle mě to není tak špatné, dá se takhle najít člověk, který má stejné zájmy, stejné zázemí... Lidi si na to teď i docela zvykli.

T: Jaký máte názor na sňatek s cizinkou/cizincem?

Nemám s tím problém.

T: A povolili by to Vaši rodiče?

Jo. Můj táta asi moc ne, ale to neberu v potaz.

T: Chcete raději žít ve velké rodině (mezigenerační) nebo jen ve své vlastní jednotce?

Chci bydlet ve svém domě se svojí manželkou.

T: Jaký máte názor na to, že by žena měla zůstat v domácnosti a muž živil rodinu?

To záleží na člověku. Víím, že v Koreji je to u starších standart... Ale podle mě, pokud chceš být hospodyňka, tak prosím, buď hospodyňka. Pokud chceš pracovat, tak chod' do práce. Nemělo by to být žádné pravidlo.

T: Plánujete děti? V kolika letech? Kolik?

Ani ne.

T: Proč ne?

Když bych chtěl, tak bych se na ně měl pořádně připravit finančně. Když bych se do toho bodu dostal, tak je asi budu chtít. Ale když mi přijde, že na to nejsem připravený, tak děti nechci.

T: Jak moc se rodiče zapojují do vašeho rozhodování? Jak to chcete dělat vy se svými dětmi?

Vůbec. Byla to vše moje vlastní volba.

T: Rozvod - raději se rozvést nebo přetrvávat v nefungujícím manželství?

Rozvedu se.

Vysokoškolské vzdělání

T: Teď když ho máte vysokoškolský diplom, vnímáte, že je to v životě výhoda?

Docela, asi jo.

T: Proč docela?

Jít na vysokou byla moje vlastní volba, ale konkrétní školu už jsem si vybrat nemohl. To záleželo na výsledku přijímacího testu. A já jsem se nedostal zrovna na nejlepší univerzitu, takže to zase takový výhoda není. Ale pořád lepší než nic.

T: Dá se podle Vás v životě uplatnit i bez VŠ? (např. na základě talentu) Nebo to vnímáte jako naprostou nutnost? Proč ano/ne?

Určitě. Pracuju v kreativním oboru a tady je takových lidí plno. Důležité je to, co ten člověk umí.

Svátky a tradice

T: Jaké uznáváte náboženství?

Žádné.

T: Slavíte Čchusok? Jak?

Jen se s rodiči a sourozenci sejdeme, uvaříme dobré jídlo a strávíme spolu dva dny. Dřív jsme dělávali rituál pro předky, ale asi před... 8 lety? Jsme tak nějak přirozeně přestali.

T: A chcete v tom pokračovat?

Spíš ne. Je to dobrá příležitost se sejt, to ano. Ale kromě toho v tom pokračovat nechci.

T: Slavíte Solnal? Jak?

Stejně.

T: Jaké další svátky či tradice dodržujete?

Ne, žádné.